

ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Από την μεγάλη και έγκριτη Ιταλική εφημερίδα «LA REPUBBLICA» της 30.5.2003, αναδημοσιεύουμε ένα σχέδιο χάρτη της Ιταλίας, με τα είκοσι ένα (21) Εθνικά Πάρκα, διάσπαρτα σε όλο το πλάτος και το μήκος της χερσονήσου. Το κάνουμε απλά, σαν συμβολή στην ενημέρωση και τον προβληματισμό, όσων ακόμη συνεχίζουν (καλοπροαίρετα ή μη) να αντιδρούν στο υπό ίδρυση Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου (Ε.Π.Β.Π.), φορτώνοντας σ' αυτό, όλα τα κακά του κόσμου και θεωρώντας το καταστροφή για την περιοχή και ειδικά για το Ζαγόρι. Εκφράζουν, όμως, με πολύ ευκολία απόψεις, που δεν ανταποκρίνονται, ούτε κατά διάνοια, στην πραγματικότητα και την αλήθεια.

Λένε και υποστηρίζουν π.χ.: α) Ότι τα Εθνικά Πάρκα γίνονται μόνο σε... ακατοίκητες περιοχές. Μέγα λάθος ή ψέμα. β) Ότι τα Ε.Π. είναι εις βάρος όλων των πρωτογενών παραγωγικών διαδικασιών του χώρου (γεωργία, κτηνοτροφία, δάση κ.λ.π.). Από πού το βρήκαν;!

Κι ακόμα: Όπου γίνονται Εθνικά Πάρκα, αυτά... διώχνουν τον κόσμο και ερημώνονται οι περιοχές (και μιλάμε για το Ζαγόρι, που ρήμαξε, χωρίς να υπάρχει κανένα Πάρκο...). Όλα αυτά, όμως, αποτελούν ασύστατες και επικίνδυνες εμμονές. Και δεν το υποστηρίζουμε εμείς. Μιλούν τα στοιχεία και η εμπειρία όπου τα Πάρκα (τουλάχιστον στην Ευρώπη ολόκληρη) λειτουργούν εδώ και πολλά χρόνια και που συνεχώς αυξάνονται.

Έτσι και σε ό,τι αφορά στη γειτονική Ιταλία (μια χώρα με πολλά κοινά χαρακτηριστικά με την Ελλάδα), τα στοιχεία που

δημοσιεύονται στην προαναφερόμενη εφημερίδα, λένε:

α) Η Ιταλία με τα 21 Εθνικά Πάρκα, αλλά και 128 Τοπικά Πάρκα (ελεγχόμενες περιοχές θα λέγαμε) είναι ολόκληρη ένα απέραντο Εθνικό Πάρκο. **Και βέβαια ούτε ερήμωσε ούτε καταστράφηκε.** Αντίθετα, έχουμε

επιτροπή του κόσμου προς την επαρχία κι όλες οι πρωτογενείς δραστηριότητες αποτελούν, σήμερα, τον πυρήνα του αγροτουρισμού, που γνωρίζει στα πλαίσια των Πάρκων, πραγματική έκρηξη.

β) Από τα αναλυτικά οικονομικά στοιχεία της εφημερίδας

προκύπτει ακόμη ότι: Στο χώρο των Πάρκων (εκατομμύρια εκταρίων) εντάσσονται και συμμετέχουν στις δραστηριότητές τους **2.675 χωριά και δήμοι με πληθυσμό από 2.000 μέχρι 10.000** (όχι 30-100 το πολύ των δικών μας).

γ) Στο σύνολο των Πάρκων ασχολούνται **80.000 εργαζόμενοι.**

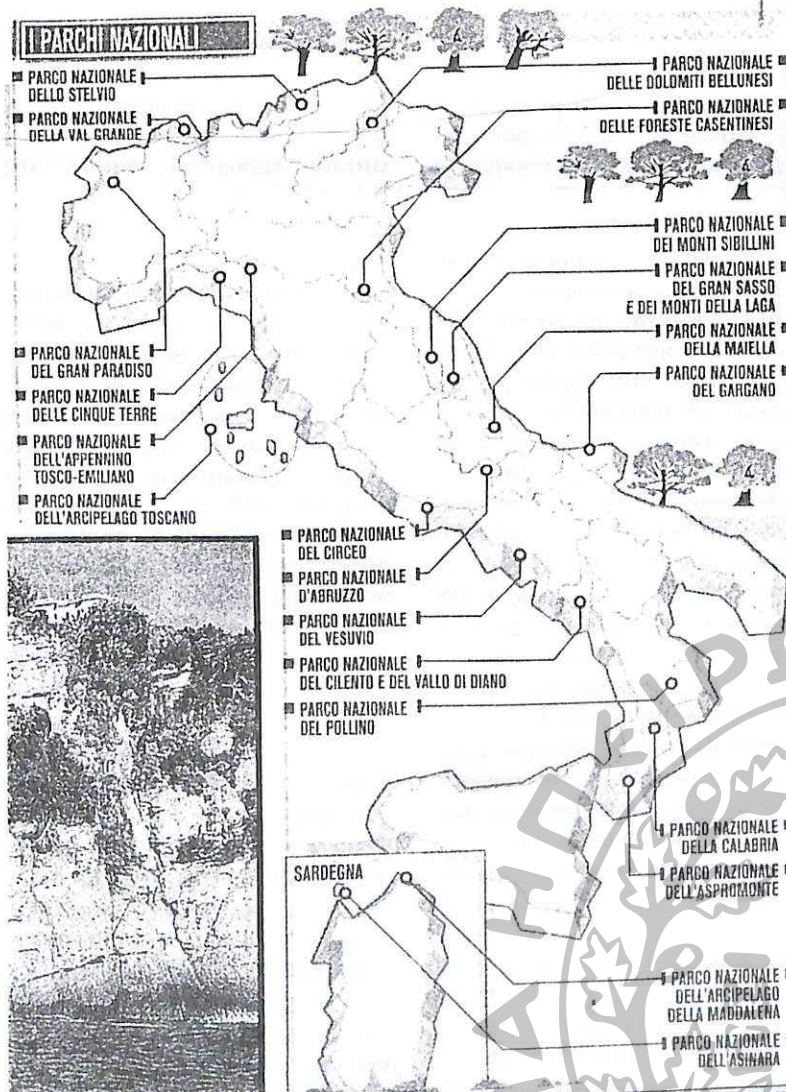
δ) Οι επισκέπτες στα Πάρκα αυτά φτάνουν τα **30 εκατομμύρια το χρόνο**, με συνεχή αυξητική τάση. Κι ακόμα, 500 Γεωργοκτηνοτροφικοί και Εργατικοί Συνεταιρισμοί (Κοπερατίβες) δρουν στα πλαίσια των Εθνικών Πάρκων.

Αυτά, σε γενικές γραμμές, αποτυπώνονται στο χάρτη με τα σχετικά στοιχεία.

Όμως, για μας εδώ, ό,τι κακό κι ανάποδο συμβαίνει, φταίνει όλοι οι άλλοι εκτός από τους ίδιους. Ακόμα και για τις αρκούδες, που ροβολάνε στα άδεια χωριά μας (και συμμερίζομαστε απόλυτα και τους φόβους και την αγανάκτηση των λίγων κατοίκων τους) φταίει για κάποιους το... Εθνικό Πάρκο, το οποίο –ειρήσθω εν παρόδω– ακόμη βρίσκεται στα χαρτιά. Το Εθνικό Πάρκο, εφόσον ιδρυθεί, θα αποτελέσει παράγοντα προστασίας, σωστής διαχείρισης και ανάπτυξης του χώρου. Αν όχι, και μείνει στα χαρτιά, όπως κάποιος θέλουν, τότε όχι μόνον αρκούδες αλλά και λύκοι και τσακάλια και όλα τα άγρια τετράποδα, θα γίνουν μόνιμοι επισκέπτες και κατοικοιμτών χωριών μας.

Αλλά είπαμε, όλα αυτά για κάποιους είναι κουραφέξαλα.

Εμείς δεν είμαστε... κουτόφραγκοι. Είμαστε, διαχρονικά, ατσίδες και ντερμπεντέρηδες.

Άξιον εστί

(Αφήγημα του ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ από το ομώνυμο βιβλίο του, συμπληρωμένο και με νέα επεισόδια)

λογα Ξενοχωρίτες όταν περνούσαν ερχόμενοι με μουλάρια από Γιάννινα. Ζήλεια για το μοναδικό, το τεράστιο πλατάνι, με θλόο ίσον με της Αγίας Σοφίας όπως έλεγαν και όλο συνιστούσαν στους Δοβριανίτες —δήθεν από ενδιαφέρον— να το κλαρίζον τακτικά, δεν κάνει να φροντώνει και ν' απλώνει τόσο, δεν μπορούν να το θρέψουν οι ρίζες, θα ξεραθεί· λόγω μωρίας. Μεταξύ τους μουμούριζαν «Έχει και η κακή Ντοβρά ένα δέντρο» ή ρήση αποδόθηκε κι αυτή στο Σχολάρχη, αυτός την έλεγε και την ξανάλεγε. Σιγά, σιγά έγινε αλληγορική γνωμική φράση. Αλήθεια, τον παλιό καιρό η Δοβρά ήταν ένα Ξερχοχόρι, μα πώς να μην ήταν; Έκαιγαν, λογάρισε, κάπου εκατό φούντοι σπιτιών, επί είκοσι τουλάχιστο φορτώματα πορνάρια το χρόνο ο καθένας, επί έναν αιώνα, πόσα φορτώματα κάνουν; Πρόσθεσε εκατοντάδες γίδα να βόσκουν τριγύρω του χωριού. Πού να φρθεθεί κλαράκι. Όταν έλειγαν φούντοι και γίδα, αναδύθηκε τόσο πράσινο που νοσταλγείς να δεις ριζιμμό λιθάρι στους γύρα λόφους.

Ας γυρίσουμε το χρόνο έναν αιώνα πίσω και βάλε, στις μέρες και στα έργα του Σχολάρχη. Το Σχολαρχείο ή Ελληνικό της Δοβράς, συστεγάζονταν με δύο δημοτικά σε τεράστιο οικοδόμημα με προδιαγραφές διδαστηρίου εκείνης της εποχής, δωρεά χωριανών ταξιδευμένων στη Ρουμανία. Οι καιροί απαγόρευαν συμφοίτηση αγοριών κοριτσιών στο δημοτικό, μα εξ ανάγκης επιτρέπονταν στο Σχολαρχείο. Οι αίθουσες χωρίζονταν μεταξύ τους με τσατμά. Άνοιξη ήταν. Ζευγάρι χελιδονιών έχτισε φωλιά στην αίθουσα των μικρών αγοριών, στον τσατμά που χώριζε από το Σχολαρχείο.

Ο μαραγκός κόρφωσε στο κάτω μέρος της φωλιάς σανίδα να δεχεται τις κουτσουλίες των πουλιών. Μεσημέρι χαρά Θεοσέ! Τιτίβιζαν τα χελιδόνια, τιτίβιζαν τ' αγόρια όταν έγινε μέγας σεισμός. Ξεκαρφώθηκε η σανίδα, ξεκόπτη η φωλιά με τα χελιδονάκια που είχαν βγει από το τσάφλι τους και πέσαν σε θρανίο. Σπρώχονταν τα μικρά να βγουν έξω, να σωθούν. Τα ηρέμησε ο δάσκαλος. Μπροστά αυτός, πίσω του τα μικρά. Ανοίγοντας την πόρτα του Σχολαρχείου αντίκρισαν τον Δαρείο να κρατάει από τ' αυτιά ένα κεφάλι και να το

κοπανάει συνέχεια στον τσατμά. Φύλαξε ο Άγιος Νικόλαος που η εκκλησία του παράστεκε πλάι στο σχολείο και το παιδί έχασε μόνο το ένα μάτι. Ήταν σεργάκι εκείνο το σχολείο και μητρόπολη εκείνη η εκκλησία. Ήταν, γιατί στα χρόνια που μεγάλου χαλασμού (στις 15 Ιουλίου 1943) έγιναν μαζί με όλα σχεδόν τα σπίτια της Δοβράς, στάχτη από το στρατό κατοχής. Δεν έγινε γνωστό αν αναταράχθηκαν από αγανάχτηση και οι ρίζες του πλατάνου, όμως μνημονεύεται πως τα σπλάχνα των προουχόντων δεν έμειναν άσπλάχνα για το χιμένο μάτι και δεν Ξαναρόγιασαν τον Δαρείο.

Εκείνα τα χρόνια πόσα δεν έγιναν «υπό την σκέπην» του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ... πόσες ώρες ευτυχίας, παιδικής ανεμελιάς, ανάλαφρες πες ερωτικές, μα και άλλες ηρωικές και πένθιμες έως θανάτου. Στις ρίζες του ακούμπησαν φορεία με θανάσιμα λαβωμένα παιδιά της Ε.Π.Ο.Ν. Κάτω από τους κλώνους του εκτελέστηκε με σφαίρα στον αυχένα ενομοτάχτης της χωροφυλακής με το στίγμα του προδότη.

Έγινε και αυτό, όταν ο εμφύλιος σπαράγγει βρισκόταν στο τέλος του. Από διαλυμένες μονάδες των ηττημένων, πλανιόνταν στα ρουμανία του Ζαγοριού αντάρες ξεκομμένοι, λάφυρα των κυνηγών κεφαλών. Νοέμβρης μήνας και σιγοψιχάλιζε ο ουρανός όταν έστησαν σε διχάλα του δέντρου μια με κεφαλή νιούτσικου με κοριασμένα αίματα στα γένια. Από τα άκουρα μαλλιά της αργονούσαν σάλες βροχής στα μάγουλα. Αλαφροτσκιωτος θεατής νόμισε για μια στιγμή, πως είδε να χάνει το κομμένο κεφάλι την αγριάδα, να μοιάζει με καρατομημένο αγίου, τάχα πως οι σάλες ήταν από τα δάκρυα του φράσματος της μάνας-ρωμοσύνης που το ταχάριζε στην ποδιά της. Μόλις ανέφεραν το συμβάν στον ταξίαρχο διοικητή «ανανηψάντων στρατιωτών Μακρονήσου» —έτυχε αυτόν τον καιρό να έχει έδρα στα υψηλά της Δοβράς— έδωσε εντολή να αμολήσουν τον κυνηγό κεφαλών με καινούρια άρβυλα και αμέσως να πάψει το «θέαμα», να θάψει ο ιερέας του χωριού «χριστιανικά» την κεφαλή. Όσο για το ακέφαλο κομμάτι, πεταγμένο σε νεροσσημή, «μαύρα πουλιά το έτρωγαν κι άσπρα το τριγυρούσαν» όπως

το μοιρολόγησαν γυναίκες του χωριού σ' αχούρια των γιδιών τους πνιχτά, να μη τις ακούσουν...

Στη ρίζα του Ξάπλωσαν λαβωμένων κάποιον Διονύση, ψυχοπαίδι Δοβριανίτη. Σεπτέμβρης ήταν, το φεγγάρι στη χάση του. Μελωμένα τα σταφύλια και τα σύκα σ' αμπέλια. Κάθε βράδυ έμπαινε ο καλός μας ο Νιόνιος σε αμπέλι και τρυγούσε. Μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και τον κακό του χρόνο, δεν Ξέφυγε από τον τσεφτέ του ντραγάτη, γιόμισε το κορμί του σκάγια. Δικαιολογήθηκε ο ντραγάτης, πως τον πέρασε για αγριολούρουνο, μπορεί να ήταν και μεθυσμένος γιατί συνέχισε το έτοςοξε. Ξφες βογγούσε ο λαβωμένος Ξαπλωμένος σε ψάθα στις ρίζες του πλατάνου. Είχε ανάγκη χειρούργου. Τον ψυχοπόνεσαν οι χωριανοί, έκαναν έρωτα και φέρανε γιατρό από Γιάννινα.

Σαν έγειανε ο Νιόνιος, χάθηκε, δεν Ξαναφάνηκε στο χωριό. Αιώνα αργότερα απίθωσαν στις ρίζες του πλατάνου άλλο ένα κορμί. Στην πρώτη δημοτικού η μικρούλα και πήγαινε με χορευτικά βήματα στο σχολείο. Κοντά στον πλατάνο την καρτερούσε ο χάρος με μορφή γρούτε και την έλιωσε. Σπαταρούσε το κορμάκι, ούρλιαζε και χτυπούσε το κεφάλι του στον πλάτανο ο αμούστακος οδηγός. Στο γάιδαρό του καβάρια πήγαινε αμέρμιος ο αμπελουργός, μεγάλος ριμνος το αμπελουργό, και σφαίρα στον στα χρόνια. Εκεί, κάτω από τον πλατάνο, χάξευε αμολυμένη γομάρα. Βαρβάτος ο κυρ-«σφα» του δέξε τον αναβάτη του «σφα» του δέντρου και του άνοιξε στα δύο το καύκαλο. Την άλλη μέρα τον έθαψαν στον «Πέλιο», έτσι λέγεται η τοποθεσία που βρίσκεται το νέο κοιμητήριο του χωριού. Το παλιό ήταν στην κοινή αυλή του Αϊ-Νικόλα και του σχολείου. Μετά την απελευθέρωση από τους τούρκους, φωτισμένος επιθεωρητής σχολείων έκοψε επίσημα γνωριμιάς της εκπαιδευτικής κατάστασης στο Ζαγόρι. Τότε έπεισε τους προύχοντες του χωριού πως έπρεπε να μεταφερθεί το νεκροταφείο από το χώρο του Αϊ-Νικόλα και του σχολείου, έξω από το χωριό.

Καλοκαίρι του 1913. Αρχικοί Δοβριανίτες γύρισαν από τα Ξένα να περάσουν λίγους μήνες στο χωριό τους, ελεύθερο πια από τον Τούρκο. Ήρθαν από Αθήνα, Αίγυπτο, Θράκη, Μικρά Ασία. Κάθε προμάδα και κάποιους καλοδέχονταν οι χωριανοί, κάθε προμάδα και Ξγιαφέτι με τα τοπικά «όργανα» κάτω από τα μαγικά φυλλώματα του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Έφτασε και μια μεγαλοκυρά με τον άντρα της· Σπίτι ανοιχτό σε όλους· γαλαντόμα η κυρά. Από άλλα χώματα αυτή, άλλα χούγια, άλλες κομβέντες· Εγκάρδια στις γειτόνισσες, έλεγες

Άξιον εστί

Ο Λύτος κρεμασμένο σφαχτάρι για πιο Ξγιαφέτι, για ποιον εορτασμό της λευτεριάς; Η μύτη του έσταξε στο χώμα σταγόνα, σταγόνα αίμα. Νύχτωσε. Είδαν και αποείδαν οι χωροφύλακες πως δεν ομολογούσε, τον βάρνισαν πάλι και τον πέταξαν στο υπόγειο του παρακείμενου αμειλικού. Ξάπλωσαν οι λεβέντες μας στη ρίζα του πλατάνου να περάσουν τη νύχτα. Καλοκαίρι ήταν, ζεστό το βράδυ και άκουγαν τα πουλιά όσο που τους πήρε ο ύπνος των δικαίων! Κανέναν Δοβριανίτη δεν τους φιλοξένησε, ούτε ο χαντζής τους είπε «περάστε». Θα έδιναν στέγη και σε τούρκους, όχι σ' αυτούς τους άγριους φονιάδες. Κατά τα μεσάνυχτα Ξύπνησε ο ένας χωροφύλακας να πάει «προς νερού του». Θέλησε να δει τι κάνει και ο κρατούμενος. Άναψε σπίρτο. Τα μάτια του παιδιού τεντωμένα, δεν έπαιξαν τα βλέφαρα. Το κλώτσησε, τίποτα. Τον έβλεψαν τα φίδια. Ξύπνησε και τον άλλο, πως θα εξαφάνιζαν το πτώμα... Βρήκαν σατανική λύση μα και δεν είχαν τσαπί και φινιάρι να το θάψουν κάπου μακριά. Το φροτώθηκαν και το πέταξαν στο κοντινό πηγάδι απ' όπου ποτίζονταν το χωριό τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα δυο άλλα πηγάδια στέρευαν Ιούνιο με Ιούλιο. Ησύχασαν. Το πρωί διάδοσαν πως το παιδί δραπέτευσε τη νύχτα. Άλλοι πίστεψαν τη δήλωση των χωροφύλακων πως δραπέτευσε, άλλοι όχι. Όμως στους δύσπιστους έμπαινε το ερώτημα: αν πέθανε στα χέρια τους το παιδί, τι έκαναν το πτώμα του; Πέρασαν κάπου σαράντα μέρες από το συμβάν, όταν γυναίκα που ποτίζε τα ζωντανά της διέκρινε στον κοιβά της κίτρινες χρωιανόν με μπροστάρη το γιατρούδακι—μόλις είχε αποφοιτήσει της Ιατρικής Αθηνών και αμέσως ρογιάστηκε στη Δοβρά— Ξήγωσαν χωροφύλακες. Το γιατρούδακι τους είπε σκληρά λόγια, πως θα είναι υπεύθυνα για την υγεία του παιδιού, πως ακόμα μπορεί να στο θάνατο να τον οδηγήσουν τα μαρτόνια, ιδίως το κρέμασμα. Η απάντηση πως έλαβε: «Φευγάτε από δω τουρκόσποροι να μη μετρήσουμε με τις κλίτσες και τα πλευρά σας». Αυτό το «τουρκόσποροι» εξαργίωσε τους πιο νέους. Επενέβησαν οι ψυχραιμότεροι με το γιατρό και τους απομάκρυναν. Το κομβέντιζαν με πίκρα: «Ώστε αυτό ήταν το ρωμαίικο, αυτό καρτερούσαμε τετρακόσια χρόνια; Ούτε οι αρβανίτες δε μας φέρνονταν με τέτοιο τρόπο...».

Ο Λύτος κρεμασμένο σφαχτάρι για πιο Ξγιαφέτι, για ποιον εορτασμό της λευτεριάς; Η μύτη του έσταξε στο χώμα σταγόνα, σταγόνα αίμα. Νύχτωσε. Είδαν και αποείδαν οι χωροφύλακες πως δεν ομολογούσε, τον βάρνισαν πάλι και τον πέταξαν στο υπόγειο του παρακείμενου αμειλικού. Ξάπλωσαν οι λεβέντες μας στη ρίζα του πλατάνου να περάσουν τη νύχτα. Καλοκαίρι ήταν, ζεστό το βράδυ και άκουγαν τα πουλιά όσο που τους πήρε ο ύπνος των δικαίων! Κανέναν Δοβριανίτη δεν τους φιλοξένησε, ούτε ο χαντζής τους είπε «περάστε». Θα έδιναν στέγη και σε τούρκους, όχι σ' αυτούς τους άγριους φονιάδες. Κατά τα μεσάνυχτα Ξύπνησε ο ένας χωροφύλακας να πάει «προς νερού του». Θέλησε να δει τι κάνει και ο κρατούμενος. Άναψε σπίρτο. Τα μάτια του παιδιού τεντωμένα, δεν έπαιξαν τα βλέφαρα. Το κλώτσησε, τίποτα. Τον έβλεψαν τα φίδια. Ξύπνησε και τον άλλο, πως θα εξαφάνιζαν το πτώμα... Βρήκαν σατανική λύση μα και δεν είχαν τσαπί και φινιάρι να το θάψουν κάπου μακριά. Το φροτώθηκαν και το πέταξαν στο κοντινό πηγάδι απ' όπου ποτίζονταν το χωριό τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα δυο άλλα πηγάδια στέρευαν Ιούνιο με Ιούλιο. Ησύχασαν. Το πρωί διάδοσαν πως το παιδί δραπέτευσε τη νύχτα. Άλλοι πίστεψαν τη δήλωση των χωροφύλακων πως δραπέτευσε, άλλοι όχι. Όμως στους δύσπιστους έμπαινε το ερώτημα: αν πέθανε στα χέρια τους το παιδί, τι έκαναν το πτώμα του; Πέρασαν κάπου σαράντα μέρες από το συμβάν, όταν γυναίκα που ποτίζε τα ζωντανά της διέκρινε στον κοιβά της κίτρινες χρωιανόν με μπροστάρη το γιατρούδακι—μόλις είχε αποφοιτήσει της Ιατρικής Αθηνών και αμέσως ρογιάστηκε στη Δοβρά— Ξήγωσαν χωροφύλακες. Το γιατρούδακι τους είπε σκληρά λόγια, πως θα είναι υπεύθυνα για την υγεία του παιδιού, πως ακόμα μπορεί να στο θάνατο να τον οδηγήσουν τα μαρτόνια, ιδίως το κρέμασμα. Η απάντηση πως έλαβε: «Φευγάτε από δω τουρκόσποροι να μη μετρήσουμε με τις κλίτσες και τα πλευρά σας». Αυτό το «τουρκόσποροι» εξαργίωσε τους πιο νέους. Επενέβησαν οι ψυχραιμότεροι με το γιατρό και τους απομάκρυναν. Το κομβέντιζαν με πίκρα: «Ώστε αυτό ήταν το ρωμαίικο, αυτό καρτερούσαμε τετρακόσια χρόνια; Ούτε οι αρβανίτες δε μας φέρνονταν με τέτοιο τρόπο...».

Ο Λύτος κρεμασμένο σφαχτάρι για πιο Ξγιαφέτι, για ποιον εορτασμό της λευτεριάς; Η μύτη του έσταξε στο χώμα σταγόνα, σταγόνα αίμα. Νύχτωσε. Είδαν και αποείδαν οι χωροφύλακες πως δεν ομολογούσε, τον βάρνισαν πάλι και τον πέταξαν στο υπόγειο του παρακείμενου αμειλικού. Ξάπλωσαν οι λεβέντες μας στη ρίζα του πλατάνου να περάσουν τη νύχτα. Καλοκαίρι ήταν, ζεστό το βράδυ και άκουγαν τα πουλιά όσο που τους πήρε ο ύπνος των δικαίων! Κανέναν Δοβριανίτη δεν τους φιλοξένησε, ούτε ο χαντζής τους είπε «περάστε». Θα έδιναν στέγη και σε τούρκους, όχι σ' αυτούς τους άγριους φονιάδες. Κατά τα μεσάνυχτα Ξύπνησε ο ένας χωροφύλακας να πάει «προς νερού του». Θέλησε να δει τι κάνει και ο κρατούμενος. Άναψε σπίρτο. Τα μάτια του παιδιού τεντωμένα, δεν έπαιξαν τα βλέφαρα. Το κλώτσησε, τίποτα. Τον έβλεψαν τα φίδια. Ξύπνησε και τον άλλο, πως θα εξαφάνιζαν το πτώμα... Βρήκαν σατανική λύση μα και δεν είχαν τσαπί και φινιάρι να το θάψουν κάπου μακριά. Το φροτώθηκαν και το πέταξαν στο κοντινό πηγάδι απ' όπου ποτίζονταν το χωριό τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα δυο άλλα πηγάδια στέρευαν Ιούνιο με Ιούλιο. Ησύχασαν. Το πρωί διάδοσαν πως το παιδί δραπέτευσε τη νύχτα. Άλλοι πίστεψαν τη δήλωση των χωροφύλακων πως δραπέτευσε, άλλοι όχι. Όμως στους δύσπιστους έμπαινε το ερώτημα: αν πέθανε στα χέρια τους το παιδί, τι έκαναν το πτώμα του; Πέρασαν κάπου σαράντα μέρες από το συμβάν, όταν γυναίκα που ποτίζε τα ζωντανά της διέκρινε στον κοιβά της κίτρινες χρωιανόν με μπροστάρη το γιατρούδακι—μόλις είχε αποφοιτήσει της Ιατρικής Αθηνών και αμέσως ρογιάστηκε στη Δοβρά— Ξήγωσαν χωροφύλακες. Το γιατρούδακι τους είπε σκληρά λόγια, πως θα είναι υπεύθυνα για την υγεία του παιδιού, πως ακόμα μπορεί να στο θάνατο να τον οδηγήσουν τα μαρτόνια, ιδίως το κρέμασμα. Η απάντηση πως έλαβε: «Φευγάτε από δω τουρκόσποροι να μη μετρήσουμε με τις κλίτσες και τα πλευρά σας». Αυτό το «τουρκόσποροι» εξαργίωσε τους πιο νέους. Επενέβησαν οι ψυχραιμότεροι με το γιατρό και τους απομάκρυναν. Το κομβέντιζαν με πίκρα: «Ώστε αυτό ήταν το ρωμαίικο, αυτό καρτερούσαμε τετρακόσια χρόνια; Ούτε οι αρβανίτες δε μας φέρνονταν με τέτοιο τρόπο...».

Κάτω από τα κλωνάρια του εκφωνήθηκαν στομφώδες λόγοι για πατριδα, για βασιλιά, για κομμουνισμό, υπέρ δικτατορίας, για αστικά κόμματα, απ' όλα τα άνθη του κακού είχε ο μπαξές.

Ούτε είκοσι μέτρα από τον πλατάνο χτίστηκε κάποτε το «αμιλικό» μικρό όμορφο κτίριο, κοινοτικό κατάστημα και Ξενώνας εκείνου του καιρού. Πολύ αργότερα στο οικοπέδο του έγινε μεγάλη οικοδομή προορισμένη για νοσοκομείο· σήμερα στεγάσει το Δημαρχείο της περιοχής. Ακόμα και ως το αμιλικό είχε απλώσει τα κλωνάρια του ο πλατάνος και το χαϊδολογούσε. Εκεί κάθε τόσο φωνές, σαματάς, ίντριγκες για γέλια, πότε για το ρόγιασμα τσομπάνιδων, ντραγάτη, δασκάλων, γιατρού, πότε για τα βοσκοτόπια· γι' αυτά οι μεγάλοι κανιάδες μεταξύ προύχοντων και γτόπιων τρελιγκάδων. Τα σύνορά τους καθορίζονταν ανάλογα με την εχθρική ή φιλική στάση των προύχοντων απέναντι των τοελιγκάδων. Πότε, πότε κατέφεραν οι τελευταίοι να εκλέξουν δικό τους προεστό και να κυβερνούν το χωριό. Αν ήσουν κάτω από τον πλατάνο άκουγες το γραμματικό της Κοινότητας να διαβάζει φωναχτά το πρακτικό που ανέφερε τα σύνορα για τη βόσκηση «Επιτρέπομεν την συμβόσκησιν των ζώων αναμεικτούς οικοσώτε τε και κτηνοτρόφον εις τας θέσεις εκείθεν Αγίου Μηνά, Παλαιχωριού μέχρι αρκουδοτρόπας κ.τ.λ...» Συνεδρίαζαν ατελείωτες ώρες, πότε για το δικαστικό αγώνα με το Δεσπότη των Γιαννινων, πότε με όμορα χωριά, κάποτε στα 1856 ήταν με τούρκο τριφυλικά «ο οποίος Ξητούσε να τους καταπλάσσει και με αυθαιρεσιάν το εν τρίτον του τόπου τους». Οι αντιθέσεις με τους ισχυρούς είχαν ασχημες απολήξεις, οδήγησαν και στη φυλακή.

Όλα τα φύσησε ο άνεμος του χρόνου, τα πήγε μακριά, χάθηκε ακόμα και η σκόνη τους, καμιά μνημοσύνη. Πάει ο Σχολάρχης, πάνε οι ρήτορες και μένει μόνο το γέρινο πλατάνι ν' αερίζει τα πλάσματα του Θεού: τζιτζίκια, πουλιά, παιδιά, τουρίστες, να στεγάσει χωριανούς κάτω από το Θόλο του το Πάσχα, την ώρα της Ανάστασης τότε που κατεβαίνει το αναστάσιμο φως από τ' άστρα στους κλώνους και λυγίζοντας αυτοί ανάβουν τις λαμπάδες τους.

Το χειμώνα κατάμονος λες και βυζαίνει τη θλίψη που στάζουν οι σκούρες σκεπές των σπιτιών όταν βρέχει ή με σκεπασμένους τους κλώνους του από χιόνι είναι σα να κοιμάται «τον ανεύχτητον ύπνο θανάτου». Όμως Ξέρι, σοφός όπως είναι ο πλατάνος, να καρτερεί υπομονετικά· γυρίζει ο χρόνος τον τροχό του: πότε πράσινο-σταχτί, πότε σιωπές-γέλια, πότε πένθος-πανηγύρι. Ξέρει τι καρτερεί τους χορευτές που μούσκωσαν κάποτε με ιδρώτα τις μαυρόπλακες· χόρευαν, χόρευαν, μέχρι το Ξήμερομα και ας περιέμενε το ταξί να φύγει ο ένας για την Αστόρια της Νέας Υόρκης, ο άλλος για το Μόναχο, ο τρίτος για Μελβούρνη. Σπάρταζε το κλαρίνο παίζοντας τη νοσταλγική «γενοβέρα», βογγούσαν οι τρεις χορευτές, βογγούσε και ο μπούφος κουνιασμένος στα φυλλώματα του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ.

Στο χώμα, κάτω από το πλατάνι, χαράζει πεντάλεπες ο γέρος με το ραβδί του. Αναθυμάται σιγή της του παιδικού βίου του. Φίλους χαμένους, χρόνια τώρα, στην καταχνιά του τίποτα: ο Ορέστης, ο Εύδοξος, ο Φωκίων, ο Αλέξανδρος και τόσα άλλα αγριμάκια σκαλωμένα στο ζυγό, στον κεραυνό, στον ουρανό ανάμεσα σε σπυρογία, τζιτζίκια, σκιδουρούς, ευτυχιμένα στην αμεριμνησία τους. Αναθυμάται ακόμα τα ίδια πρόσωπα στα πανηγύρια να αγωνιούν προσέχοντας το δείχτη της λοταρίας του κουτσού από το Τσερβάρι όπου πόνταραν τη μοναδική δραχμή τους, Σπρωγμένο κρυφά το σύστημά από το κουτσό πόδι, έδειχνε ο δείχτης πάντα ζερό και ποτέ κοκκί με λουκουμία. Έτσι στο σεφέρι της ζωής τους, μετά τα παιδικά χρόνια, όλο στο ζερό έσπρωγχε κάποιιο κιόμπε* το δείχτη της λοταρίας τους.

Κουράστηκε ο γέρος. Ρώτησε την εγγονή για την ώρα. «Δώδεκα και μισή» είπες, και σκίβοντας στις πεντάλεπες του μουμούρισε «Δώδεκα και μισή, πως πέρασαν τα χρόνια».

ΓΕΛΟΣ

* κιόμπε = τύχη, πεπρωμένο.

Ο τακτικός μας συνεργάτης αυτής της σελίδας Σ. ΣΥΚΙΩΤΗΣ αυτόν τον καιρό απουσίαζε.

Ο Κωνσταντίνος Θεμελής σε διάλεξη/επίδειξη σχετικά με την τέχνη του ηθοποιού/χορευτή (περφόρμερ) στα πλαίσια της Θεατρικής Ανθρωπολογίας

Βρέθηκε στη Βίτσα το Σάββατο το βράδυ στις 24 Μαΐου παρά με βολιψική συντροφιά που γυροφόρησε στα πετρώματα καλντερίμια και δε συναντούσε ψυχή από ντόπιο. Ξαν λείψουν οι άνθρωποι σβήνει κι ο τόπος; Και το Ζαγόρι; Άραγε εξακολουθεί να ζει ή μήπως χάνεται μέσα στη δίνη των αλλαγών; Μήπως ακόμα κι αυτή η σωπή είναι η προετοιμασία για κάτι καινούργιο;

Την άλλη εβδομάδα βρέθηκε και στην αίθουσα του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορισιών στα Γιάννενα. Ήταν στις 27 του ίδιου μήνα που ο Κωνσταντίνος Θεμελής μίλησε, χόρευε και σκηνοθέτησε ρόλους για να παίξουμε εμείς οι θεατές και ακροατές του. Φεύγοντας αργά το βράδυ σκεφτόμουν ότι το Ζαγόρι μάλλον ζει. Είναι όλη αυτή η νέα γενιά των Ζαγορισιών που του δίνει τη δικιά της πνοή. Είναι ο Πολύβιος Καρράς και το υπόλοιπο Διοικητικό Συμβούλιο που οργάνωσαν αυτή την εκδήλωση μ' ένα άλλο είδος περιεχόμενο, πέρα από τα συνηθισμένα. Είναι όλοι αυτοί οι νέοι και νέες που στο τέλος συζητούσαν, έκριναν, προβληματίζονταν.

Κίνητρο όλων αυτών το θέμα της ομιλίας και των χορευτικών δρώμενων του Κωνσταντίνου: «Χοροί μέσα στο σώμα και χοροί με το σώμα. Ενέργεια στο χρόνο και ενέργεια στο χώρο. Μια σύγκριση της ακινησίας του Ιαπωνικού παραδοσιακού θεάτρου με τους αργούς και/ή στατικούς παραδοσιακούς χορούς της Ηπείρου υπό το φως της θεατρικής Ανθρωπολογίας».

Τον Κωνσταντίνο παρουσίασε ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ζαγορισιών ο κ. Πολύβιος Καρράς, ο οποίος αναφέρθηκε στην πολύπλευρη προσωπικότητα του ζαγορισιού ηθοποιού, χορευτή, σκηνοθέτη, συγγραφέα, δημοσιογράφου. Στη συνέχεια ο ομιλητής ευχαρίστησε το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου που για δεύτερη φορά του έδωσε την ευκαιρία να μιλήσει αλλά και να εκφραστεί χορευτικά μέσα από την τέχνη του «περφόρμερ», όπως ονόμασε αυτόν που είναι συγχρόνως ηθοποιός και χορευτής. Ευχαρίστησε ακόμα και το «ευάριθμο ακροατήριό» του. Εξήντα ακροατές –μας είπε– «είναι ιδεώδης αριθμός γι' αυτό που έχω ετοιμάσει».

Ακολούθησαν τρεις ώρες λό-

γου, διαλόγου και χορευτικής έκφρασης. Η επικοινωνιακή του δυνατότητα, η ευφράδεια, η παραστατικότητα του σε συνδυασμό με την πρωτυπία και το πρωτόγνωρο του θέματος κράτησαν ζωντανό το ενδιαφέρον μας μέχρι το τέλος. Πρακτικός κι όχι απλώς θεωρητικός του θεάτρου μίλησε για θέματα που τα κατέχει, που τον εκφράζουν και που γι' αυτό μπόρεσε και άδραξε την προσοχή μας και την κατηύθυνε στο θέμα του. Η διάλεξη/επίδειξη ήταν το καταστάλαγμα της ενεργού συμμετοχής του Κωνσταντίνου στις συναντήσεις της Διεθνούς Σχολής Θεατρικής Ανθρωπολογίας, που ονομάζεται η μελέτη της προ-εκφραστικής σκηνικής συμπεριφοράς, πάνω στην οποία βασίζονται όλα τα διαφορετικά παραστατικά είδη, στυλ, ρόλοι, ατομικές και συλλογικές παραδόσεις. Στο πλαίσιο της, η λέξη «περφόρμερ» σημαίνει η ηθοποιού/χορευτή αξεχώριστα, και η λέξη «θέατρο» σημαίνει «θέατρο και χορός». Οι τεχνικές των περφόρμερς διαφορετικών πολιτισμών υπόκεινται σε κοινές αρχές και συνιστούν το πεδίο της προ-εκφραστικότητας.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε γενικά στο ειδικό θέμα της βραδιάς δηλαδή στην **ενέργεια του ηθοποιού/χορευτή** στον Ανατολικό και Δυτικό κόσμο, στις ποιότητες της ενέργειας, στις **τεχνικές παραγωγής ενέργειας** μέσα στο σώμα του –σχεδόν όλες, είπε, ανήκουν στην Ανατολή– στην ακριβή ορολογία που έχουν οι πολιτισμοί της Ανατολής για να αναφέρονται στην ενέργεια του περφόρμερ, στην **ανακύκλωση της ενέργειας** του. Είπε ακόμη ότι θα αναφερθεί **στους κανόνες χρήσης της ενέργειας στο παραδοσιακό Ιαπωνικό θέατρο**, της **ενέργειας το χώρο (κίνηση)** στον **χρόνο (ακινησία)**.

Και όλα αυτά θα έρχονταν φως πάνω στη μουσικο/χορευτική μας παράδοση, έτσι ώστε εμείς οι ίδιοι οι ακροατές ή και θεατές να κάνουμε τη σύγκριση και να μας δίνουν στο τέλος η δυνατότητα του λόγου, της συζήτησης. Έτσι η συνάντηση αυτή είχε τελικά ένα ερευνητικό χαρακτήρα γύρω από εξαιρετικά σημαντικά ερωτήματα όπως: Ήταν υποπευμένη για την ενέργεια στο χώρο και στο χρόνο η ανώνυμη συλλογικότητα της πα-

τρίδας μας; Είναι κάτι που προηγείται της ερμηνείας; Μπορούν συγκεκριμένα τραγούδια και χοροί να χρησιμοποιηθούν ως όργανα αφύπνισης ενέργειας στον οργανισμό εκείνου που παρασταίνει; Λειτουργούν αντικειμενικά δηλαδή και σε ανθρώπους που δε μοιράζονται τα περιεχόμενα βιώματα; Μπορεί να συμβεί

της ΜΑΡΙΑΣ ΤΣΟΥΠΗ - ΡΕΜΟΥ

ενεργειακή επαγωγή σε ακροατές/θεατές που δε μοιράζονται τα βιώματα που γέννησαν αυτούς τους χορούς και αυτά τα τραγούδια;

Ο Κωνσταντίνος εξέφρασε ακόμα την επιθυμία του να βρει και στον τόπο του τους κατάλληλους ανθρώπους για την έρευνα της απάντησης αυτών των ερωτημάτων, μια ομάδα δηλαδή η οποία θα δουλέψει με επαγγελματικούς όρους, στο πλαίσιο του **Κέντρου Παραστατικών Τεχνών Στάλκερ** που διευθύνει στην Αθήνα.

Μετά από αυτά τα εισαγωγικά μπορούμε να αναφέρουμε στη συνέχεια το κυρίως περιεχόμενο της διάλεξης/επίδειξης του Κωνσταντίνου Θεμελή.

Σύμφωνα, λοιπόν, μ' όσα ακούσαμε ή και είδαμε **η δουλειά του περφόρμερ οργανώνεται από τρεις πλευρές, τρία διαφορετικά επίπεδα:**

1) Την προσωπικότητα του περφόρμερ, την ευαισθησία του/της την καλλιτεχνική του νοημοσύνη. Είναι αυτά που κυρίως τον καθιστούν μοναδικό και ανεπανάληπτο.

2) Το ιδιαίτερο κοινωνικο-ιστορικό πλαίσιο και η ιδιαίτερη θεατρική παράδοση που τον διαμόρφωσε.

3) Τη χρήση εξω-καθημερινών τεχνικών οι οποίες βασίζονται σε διαπολιτισμικές, επανερχομένες αρχές. Αυτές οι επαναλαμβανόμενες αρχές ορίζονται από τη θεατρική Ανθρωπολογία ως το πεδίο της **προ-εκφραστικότητας**.

Οι επαναλαμβανόμενες διαπολιτισμικές αρχές είναι:

α. Η μεταβολή της καθημερινής ευσταθούς ισορροπίας σε αβεβαία, **δυναμική ισορροπία**.

β. Ο χορός των **αντιθέσεων**, ο οποίος παράγει ενέργεια.

γ. Η συνεχής ασυνέχεια και η αρετή της **παράλειψης**.

δ. Η αναζήτηση σκηνικών

ισοδυνάμων στη θέση των δράσεων της καθημερινής ζωής.

Περνώντας από το λόγο στην παράσταση-επίδειξη ο ομιλητής ρωτάει: «Είναι καθαρό το πάτωμα;» και ξαπλώνει μπρούμυτα δείχνοντάς μας την **άσκηση της «Γάτας»** καθώς είναι εμπνευσμένη από τις κινήσεις της όταν ξυπνάει και κινώνεται τα μέλη της. Είναι σχεδιασμένη για να παράγει ενέργεια στο σώμα του περφόρμερ. Η αρχή στην οποία στηρίζεται είναι η **αντίθεση**. Ως **συγχρονία** και ως **διαχρονία**.

Στη συνέχεια ο λόγος επικεντρώθηκε στο πώς μια θεατρική παράσταση λειτουργεί ώστε να επιβεβαιώνει την έννοια του περφόρμερ ως ηθοποιού και χορευτή συγχρόνως. Αυτή η «λειτούργια» έχει διάφορα ονόματα. Στο Δυτικό κόσμο, τα συνήθεστερα είναι **ενέργεια, ζωή ή παρουσία** του περφόρμερ. Στις θεατρικές παραδόσεις της Ανατολής χρησιμοποιούνται άλλα: **Πράνα** και **Shakti** στην Ινδία, **Κούγγκ-φου** στην Κίνα, **chikara, iaξοδ** και **μαγιού** στο Μπαλί, **Ko-shi, ki-ai** και **γιούνγκεν** στην Ιαπωνία.

Αυτές δεν είναι αφηρημένες έννοιες, είναι συγκεκριμένες. Πρότεινε σε κάποιον ακροατή να δοκιμάσει τις κινήσεις του Ko-shi (απλοποιώντας την θα έλεγα είναι μια προσπάθεια να κινείς το σώμα σου μπροστά σαν κάποιος να προσπαθεί να σε μετακινήσει προς τα πίσω). Μια κυρία σηκώνεται, αλλά δεν καταφέρνει να ξεπαράσει τη συστολή της και ξανακάθεται. Σχετικά με τις κινήσεις αυτές ο περίφημος ηθοποιός του Ιαπωνικού θεάτρου Νο Χιντέο Κάνζε, ανέφερε ο Κωνσταντίνος, έλεγε ότι ο πατέρας του δεν πρότεινε ποτέ **χρησιμοποίησε περισσότερο Ko-shi**, αλλά τον δίδαξε να περπατάει ενώ τον έπιανε γερά από τους γοφούς και τον τραβούσε πίσω. Για να νικήσει την αντίσταση της λαβής του πατέρα του, ήταν αναγκασμένος να γείρει τον κορμό ελαφρά προς τα εμπρός, να λυγίσει τα γόνατα, να πιέσει τα πόδια του στο πάτωμα και να γλυστρήσει προς τα εμπρός αντί να κάνει ένα κανονικό βήμα. Το αποτέλεσμα ήταν το βασικό βήμα των περφόρμερς του θεάτρου «No».

Πρόκειται, λοιπόν, για την ενέργεια που παράγεται από τη **συνύπαρξη αντιθέτων** δυνάμεων στους γοφούς του ηθοποιού-

Κωνσταντίνος Θεμελής

Ξοδεύει την ενέργειά του στο χώρο μέσω της κίνησης. Και δεν είναι διόλου τυχαίος ο συσχετισμός που κάνει στο άκουσμα της λέξης: «**ενέργεια**»: **Μετακίνηση του σώματος στο χώρο**.

Η Ανατολή έχει υψώσει σε υπέρτατη πολιτισμική αξία την **ακινησία που διαπερνάται από υπέρτατη ενέργεια** - ένα σώμα ακτινοβολό στην ακινησία του. Εκεί, σπουδαίος περφόρμερ είναι αυτός που είναι «παρών», «ζωντανός» στην ακινησία του. Παρεπιπτόντως ο κ. Θεμελής ανέφερε ότι το μεγαλείο του Ιαπωνικού θεάτρου βρισκείται ακόμα στην τεχνική του περφόρμερ **να παραστήσει την απουσία του χωρίς να φύγει από τη σκηνή!** Και είναι δυσκολότερη αυτή από εκείνη που χρησιμοποιεί για να είναι παρών!

Ο Γιέρζυ Γκρατόφσκι ήταν εκείνος που ενέπνευσε την έρευνα στην οποία και εντάσσονταν όλα όσα ακούστηκαν από τον ενήμερο σ' όλα αυτά ηθοποιό/χορευτή –και όχι μόνο–

Κωνσταντίνο Θεμελή. Ο μαθητής του Γκρατόφσκι, ο **Εουτζένιο Μπάρμπα** έθεσε τη λέξη «ενέργεια» ως βάση για το συλλογισμό πάνω στην τέχνη του περφόρμερ. Σύμφωνα μ' αυτόν «(...) δε δουλεύει κανείς πάνω στο σώμα ή πάνω στη φωνή όταν εκπαιδεύεται στο θέατρο» δουλεύει πάνω στην ενέργεια». Στην Ιαπωνία οι θεατές που πηγαίνουν στο καμαρίνι του ηθοποιού για να τον ευχαριστήσουν, χρησιμοποιούν μια έκφραση: «**otsukaresama**» (Ο Τσουκαρεσάμα). **Δηλαδή «είστε κουρασμένοι»**. Εάν ο περφόρμερ ξοδέψει την ενέργειά του, με άλλα λόγια **την μεταδίδασε στους θεατές, τότε είναι κουρασμένος**. Αν δε το αναγνωρίσει αυτό και ο θεατής, τότε αυτό αποτελεί το μεγαλύτερο έπαινο για τον ηθοποιό! Όλα αυτά έγιναν αφορμή για μια συζήτηση του κοινού γύρω από τους αργούς ή και στατικούς παραδοσιακούς χορούς της Ηπείρου.

Με ερέθισμα το «**χορεύοντας μέσα από την ακινησία**»

ακούστηκαν ενδιαφέρουσες σκέψεις πρώτα από τον ίδιο, τον πρόεδρο του Συνδέσμου Ζαγορισιών, ο οποίος μετέφερε το θέμα στη σύγκριση με τους **ηπειρωτικούς χορούς** και συγκεκριμένα με τη δυνατότητα.

Έκφρασε κάποιον μετεφερωτών –κυρίως ηλικιωμένων– μέσα από την ακινησία του σώματος. Ένας προβληματισμός για την αδυναμία μιας ανάλογης χορευτικής έκφρασης από τους νέους χορευτές των παραδοσιακών τραγουδιών ήταν η συνέχεια. Δόθηκαν ερμηνείες που περιστρέφονταν γύρω από τη βασική άποψη για **διδασκαλία και όχι δώμα του χορού**.

Αν λοιπόν το θέατρο, ο χορός και κάθε συζήτηση σχετική είναι ένα ενεργειακό σύστημα μεταξύ ηθοποιών/χορευτών και θεατών ή ακροατών, πρέπει να θυμίσουμε στον Κωνσταντίνο ότι εκείνη τη βραδιά αντιστράφηκαν οι ρόλοι μας και γίναμε εμείς ηθοποιοί ή και χορευτές μέσα στην ακινησία του καθίσματός μας. Εκείνος δε «ήταν πράγματι κουρασμένος!».

Δuo αξέχαστοι άξιοι Ζαγορισιοί

1980. Ο Στρατηγός Αγαμέμνων Γκρατόφσκι, Αρχηγός Γ.Ε.Σ. και μετά Γ.Ε.Θ.Α., ευρισκόμενος στα Ιωάννινα, επισκέφθη τα γραφεία της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, όπου τον έδεχθη, τον ξενάγησε και τον ενημέρωσε για τον πολιτιστικό πλούτο της Εταιρείας ο ταμίας Θεόδωρος Σακελλαρίδης. Ο Αγαμέμνων Γκρατόφσκι, γεννήθηκε στον Ελαφότοπο Ζαγορίου και κατά την επιτυχή στρατιωτική του σταδιοδρομία ως αλεξιπτωτιστής και καταδρομέας, αποφοίτησε του συνόλου των Σχολών Επιτελών και διοίκησε μεγάλες Μονάδες. Από μικρός διακρίθηκε σαν αθλητής του στίβου και εξελίχθη σε σημαντικό παράγοντα των Εθνικών Ομοσπονδιών Κλασικού Αθλητισμού και Καλαθοσφαίρισης. Ήταν ο άνθρωπος που είχε μόνο φίλους.

(Από την εφημ. «Πρωινός Λόγος»

Η δική μας Αγλαΐα Λευτεριώτη (σημειώνεται με βελόνη) πριν 70 χρόνια στην πρώτη ομάδα Βόλλεϋ διδασκαλιστών Ιωαννίνων

Η πρώτη γυναικεία ομάδα βόλλεϋ μπάωλ Ιωαννίνων με τον γυμναστή κ. Φάνη Λούμαν.

Αγαπητό «ΖΑΓΟΡΙ».

Σου στέλνω ένα απόκοσμα επιπεριόδου Ιωαννίνων του 1930 που περιλαμβάνει μια φωτογραφία με την πρώτη γυναικεία ομάδα στο βόλλεϋ των Ιωαννίνων.

Όλες είμαστε διδασκαλίστριες του Πεντατάξιου Διδασκαλείου Ιωαννίνων. Εγώ είμαι στην πίσω σειρά δεύτερη από δεξιά με τ' ασπριο γιακαδάκι. Όταν παίζαμε στο γυμνάσιο Ιωαννίνων είχα τη θέση της σερβιρίστριας με πολλές επιτυχίες στην ομάδα μου και αφθονα χειροκροτήματα και μπράβο από την τότε νεολαία Ιωαννίνων «τω καιρώ εκείνω» που τα θυμάμαι μέχρι σήμερα με συγκίνηση....

Αγλαΐα

Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

(Η μεγαλύτερη θρησκευτική γιορτή μέσα στο μήνα Ιούνιο)

Σάββατο της Πεντηκοστής είναι το τελευταίο Σάββατο της πρώτης περιόδου, που κλείνει ο κύκλος των μνημοσύνων για τους κεκοιμημένους «πατέρες και αδελφούς ημών».

Η ημέρα της Πεντηκοστής θεωρείται σαν «η γενέθλιος ημέρα της Εκκλησίας». «Πεντηκοστήν εορτάζομεν και Πνεύματος επιδημίαν». Είναι η ημέρα, που η εκκλησία μας γιορτάζει το ύψιστο γεγονός της επιφοίτησης του Αγίου Πνεύματος στους μαθητές του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, οι οποίοι από τη στιγμή εκείνη θα γίνουν οι φωτισμένοι Αποστολοί της.

Με την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος είναι η ουσιαστική ίδρυση της Εκκλησίας, όπως και στο στιχηρό του εσπερινού της Πεντηκοστής αναφέρεται:

«Το παράκλητον πνεύμα, το πνεύμα το Άγιον όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας» και προσθέτει ο Ιερός Χρυσόστομος πως «ει μη το Πνεύμα παρήν, ουκ άν συνέστη η Εκκλησία».

Προ της Πεντηκοστής η Εκκλησία προσηύχθη ως Πνευματική Εκκλησία. Τελειώθηκε με την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος κατά την ημέρα της Πεντηκοστής. Ήταν η έναρξη του αποστολικού

κινήματος, που συντέλεσε στη συγκρότηση και την Οικουμενικότητα της Εκκλησίας του Χριστού.

Όλα τούτα τα παράδοξα κατέγραψε με γλαφυρότητα ο Θεηγόρος Λουκάς στη σχετική περικοπή του βιβλίου Πράξεων των Αποστόλων. «Εν τω συμπληρούσθαι την ημέραν της Πεντηκοστής» κατήλθε το Πνεύμα το Άγιον «εν πυρίναις γλώσσαις και πάντες ήρξαντο φθέγγεσθαι ξένοις ρήμασι, ξένοις δόγμασι, ξένοις διδάγμασι της Αγίας Τριάδος».

(Ιδιόμελο των αίνων της Πεντηκοστής)

Εορτάζουμε ακόμα με την Πεντηκοστήν την παρουσία του Αγίου Πνεύματος του τρίτου προσώπου της Αγίας Τριάδος «δι' ου Πατήρ γνωρίζεται και Υιός δοξάζεται παρά πάντων γινώσκεται, μία δύναμις, μία σύνταξη, μία προσκύνη» της Αγίας Τριάδος».

(Στιχηρό ιδιόμελο από τον εσπερινό της Πεντηκοστής).

Η εορτή της Πεντηκοστής από το λαό μας λέγεται «Γονοκλισία» από το χαρακτηριστικό έθιμο της γονοκλισίας στους ναούς κατά την ακολουθία του εσπερινού της εορτής του Αγίου Πνεύματος, που ψάλλεται μετά τη θεία λειτουργία, στη διάρκεια του οποίου οι ιερείς γονοκλινείς μπροστά στην ωραία Πύλη αναγινώσκουν μια σειρά από υπέροχες ευχές. Το εκκλησιασμά στην ίδια στάση μετά την προτοπή του διακόνου «έτι και έτι κλίνοντες τα γόνατα», παρακολουθεί με μεγάλη κατανύξη και ευλάβεια.

Μάλιστα σε πολλούς ναούς,

«Μεσίπολη» καφέ - εστιατόριο

Μονοθένη Ζαγορίου Τηλ. 25630 71320

ιδιαίτερα στα χωριά, συνηθίζεται οι πιστοί να φέρουν μικρούς κλάδους καρυδιάς, που κατά την ώρα της γονοκλισίας τα τοποθετούν κάτω από τα γόνατα και σαν τελειώσει η ακολουθία και επιστρέφουν στο σπίτι τα βάζουν μέσα στις ντουλάπες και τα μπαούλα για να προστατέψουν, όπως πιστεύουν, τα μάλλινα ρούχα από το σκόρο. Όμως αξίζει να αναφέρουμε εδώ την εναρκτήρια δέηση της πρώτης ευχή θαυμάζοντας το πομπώδες ύφος και το μεγαλείο της γλώσσας του υμνογράφου:

«Άχραντε, αμίαντε, άναρχε, ακατάληπτε, ανεξιχνίαστε, αναλλοίωτε, ανυπέροβλητε, αμέτρητε, ανεξίκακε Κύριε... Σου δεόμεθα και παρακαλούμεν».

Η εκκλησία μας έχει τόσους τρόπους χωρίς μισαλλοδοξίες και ακρότητες να συγκινήσει τους πιστούς και να τους προτρέψει να πυκνώσουν τις τάξεις των Χριστιανών. Η εορτή της Πεντηκοστής είναι μια μεγάλη ευκαιρία γονυπετείς ν' απευθύνουμε δέηση προς τον Κύριο ν' απαλλάξει «ημάς εκ της καταδυναστείας του Διαβόλου», που σήμερα είναι τόσο εμφανής σ' ολόκληρη την οικουμένη.

Ακόμα να υπενθυμίσουμε επ' ευκαιρία της εορτής και το δοξαστικό του εσπερινού «Βασιλεύ Ουράνιε, Παράκλητε, ο πανταχού παρών και τα πάντα πληρών...», που είναι και η καθημερινή μας προσευχή μαζί με το απολυτίκιο, που ψάλλεται σε κάθε πνευματική εκδήλωση (έναρξη των εργασιών της Ιεράς Συνόδου, έναρξη μαθημάτων στα σχολεία, εγκαίνια πνευματικών καθεδρμάτων κ.α.) το γνωστότατο σε όλους μας.

«Ευλογητός ει, Χριστέ ο Θεός ημών, ο πανσόφους τους αλιείς αναδείξας, καταπέμφας αυτοίς το Πνεύμα το Άγιον, και δι' αυτών την Οικουμένην σαγήνεύσας, Φιλάνθρωπε, δόξα σοι».

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ Π. ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗ ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΟΣ
Έλεγχος αναπνευστικής λειτουργίας
Γρ. Σακκά 5, 1ος όροφος
Ώρες λειτουργίας καθημερινά: 9 π.μ. - 1.30 μ.μ. και 5.30 μ.μ. - 8.30 μ.μ., εκτός Τετάρτης
Σάββατο πρωί με ραντεβού.
Τηλ. Ιατρείου: 26510 77144
Οικίας: 26510 78408
Κινητό: 6972990688

Ιωάννης Βηλαράς: ο άνθρωπος, ο ποιητής, ο πατριώτης.

Η ζωή του στο Τσεπέλοβο και η συμβολή του στην επαναστατική οργάνωση

Α' ΜΕΡΟΣ

Για να σκιαγραφήσουμε με επιτυχία την προσωπικότητα του Ιωάννη Βηλαρά είναι αναγκαίο να τον τοποθετήσουμε μέσα στο ιστορικό και ιδεολογικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο γεννιέται, μεγαλώνει, σπουδάζει και δραστηριοποιείται.

Ο Ιωάννης Βηλαράς γεννήθηκε το 1771 στα Γιάννενα. Σπούδασε στην Πάδοβα της Ιταλίας ιατρική τα έτη 1793-1797. Στη Βενετία όπου έμενε ο Ιωάννης συναναστρέφεται με ανθρώπους που εξημούν τη γαλλική επανάσταση. Αυτή η συναναστροφή κινεί τις υποψίες των

Της ΦΑΙΔΡΑΣ ΤΣΑΒΑΛΙΑ

διωκτικών αρχών και ο Βηλαράς καλείται για ανάκριση. Στους ανακριτές δηλώνει ότι γεννήθηκε στα Κύθηρα, αλλά κατοικεί στα Γιάννενα. Γιατί λοιπόν ο Ιωάννης δήλωσε ότι γεννήθηκε στα Κύθηρα; Δίότι τα Επτάνησα, στα οποία ανήκουν τα Κύθηρα ήταν τότε έδαφος του κράτους της Βενετίας. Μ' αυτό τον τρόπο απέφυγε το ενδεχόμενο της απέλασής του και φυσικά της διακοπής των σπουδών του.

Ο Βηλαράς επιστρέφει με το πτυχίο της ιατρικής στα Γιάννενα και γίνεται προσωπικός γιατρός του Βελή, γιού του Αλή Πασά. Το 1815 αφήνει το Βελή στη Θεσσαλία και επιστρέφει στα Γιάννενα ως γιατρός του γυναικωνίτη του Βελή και της πόλεως.

Έγραψε σατυρική και λυρική ποίηση κυρίως όμως είναι σατυρικός ποιητής. Καλλιεργημένος με ευρωπαϊκή κουλτούρα, επηρεασμένος από το διαφωτισμό και τα κινήματα της γαλλικής επανάστασης, μελετητής της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, αλλά και γνώστης της λαϊκής παράδοσης. Όλα αυτά τα στοιχεία σε συνδυασμό με τη στιχουργική του δεινότητα και την κοινωνική του ευαισθησία, τον βοηθούν να γράψει μοναδική για την εποχή εκείνη ποίηση.

Καυτηριάζει κοινωνικές καταστάσεις που επικρατούν στα Γιάννενα, αλλά και πρόσωπα. Από τα ομορφότερα σατυρικά του ποιήματα είναι ο πολυσχολος από τις υποθέσεις: «το Υποθεσιάρης»

Που νεύς ή κόρη να προξενείται, Και δε ρωτιέται; Ποιοι δυο μαλώνουν, να μην ορμήση, Να τους χωρίση, Της χώρας όλης αυτός εργάτης Και επιστάτης Σε κάθε σπίτι αρχιτεχνίτης, Κοινός μεσίτης...

Αλλά και τα λυρικά - ερωτικά του ποιήματα δείχνουν μεγάλη ευαισθησία. Ο λυρισμός του ξεκινάει βαθιά από την καρδιά του και δια-

χύνεται από κάθε στίχο του δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα που συγκινεί και γοητεύει. Η λεπτότητα του αισθήματος ξεχύνεται από τα πρώτα του ποιήματα.

**Πουλάκι ξένο
Ξενιτεμένο
Πουλί χαμένο
Πού να σταθώ;
Πού να καθίσω;
Να ξενυχτίσω,
Να μη χαθώ;**

Αυτό το τραγούδι του το ενέπνευσε, όταν ήταν στην Πάδοβα για σπουδές, η κόρη του Γεροπάνου, που ήταν εγκαταστημένη στη Βενετία. Στα λυρικά τραγούδια περισσότερο κυριαρχεί ο ύμνος στον έρωτα.

**Του έρωτος
η φλόγα είναι παντού χαμένη
Κι η φύση ερωτευμένη
Του έρωτα αντηχάει.**

Μερικοί κριτικοί του έργου του τον ονόμασαν για την ποιότητά του, νέο Αρχιλόχο. Ο Ροϊδής και ο Πελλερέν τον χαρακτηρίζουν λυρικό ποιητή. Ο Σπυριδών Λάμπρος με τη διάλεξη στο φιλολογικό σύλλογο «Παρνασσός» το 1916 ζωγραφίζει το Βηλαρά σαν πατριώτη, ποιητή λυρικό και σατυρικό και μυθογράφο. Με τη διάλεξη αυτή επιβάλλεται και αποκαθίσταται ο Βηλαράς. Τέλος, ο Κωστής Παλαμάς δέχεται ως πρόδρομο του Σολωμού το Βηλαρά και τον Χριστόπουλο στη γραπτή χρησιμοποίηση της δημοτικής γλώσσας και ξεχωρίζει τον πρώτο από τον δεύτερο, «το βυζαντινό αντίζηλό του, όπως τον αποκαλεί».

Γράφει ο Παλαμάς: «Τι είναι ο στίχος; Γλώσσα και λόγος, φράση και ζωγραφιά, αίσθημα και ρυθμός. Τα βρίσκουμε τεχνικότερα, δηλαδή εντελέστερα στο Βηλαρά, γιατί είναι ο ποιητής εντελέστερος, η γλώσσα του, φράση, ρυθμός... Η γλώσσα του Βηλαρά και νομικότερα περπατώντας και ομαλότερα πηγάζοντας από το δημοτικό τραγούδι και από το ελεύθερο μέλημα, φέρνει το Βηλαρά πολύ περισσότερο στον ψυχαρισμό των ημερών μας...»

Μελετώντας λοιπόν κανείς το έργο του θα συμφωνήσει απόλυτα με την άποψη του Ερρίκου Όλλαντ. Υπήρξε πολυμαθής και πολυγνώστης, σατυρικός οικτιριστής και άνθρωπος που η ποιητική του ευφυΐα δεν ήταν κατώτερη από την παιδεία του. Συνδύαζε την πολυμάθεια και την ευαισθησία με το στοιχειώδη. Άτομο με υψηλόνητη υπερηφάνεια και συνείδηση της πολιτιστικής και πνευματικής του ταυτότητας, αλλά και με βαθιά πίστη στη λύτρωση του Γένους μέσω του λόγου. Γι' αυτό και ο Παλαμάς στον ύμνο των «Πατέρων» αφιερώνει στο Βηλαρά εννέα στίχους. Γράφει για το Γιαννιώτη ποιητή:

**Μώπε κ' εσύ παιγνιδιστή, Θύρη, δειλή βουκάρη,
Από της Τουρκαρβαντιάς το λύκο σαστισμένο
Πρόδρομε, που δεν όκνεψες να κονταροχτυπήσης,
Και μες τα μαύρα Γιάννενα τα κατασκληρωμένα
Για κάποιο μέγα λυτρωμό μελλόμενο του λόγου
Στης λυτρωμένης Ήπειρος τις ράχες και τις λίμνες
Προσμένει σε η φλογέρα σου ποιμενική με κάποιους
Πιο γλυκούς ήχους άπαιχτους, για να τους παίξεις τώρα,
Αν, όπου ζούσες άμοιρος, μακαριστός γυρίσης»**

Και ο Βηλαράς αγωνίστηκε, όσο λίγοι, για να 'ρθει για την πατρίδα ο λυτρωμός του λόγου. «Ο φωτισμός του Γένους είναι ιερό και απαραίτητο χρέος όλων των προκομμένων» γράφει στο διηγήμα του «Ο Λογιώτατος Ταξιδιώτης». Προβληματίζονται έντονα με το θέμα της εκπαίδευσης των υπόδουλων Ελλήνων και κυρίως με το θέμα της γλώσσας. Έβλεπε ότι στα σχολεία δεν καλλιεργούνταν το μυαλό, αλλά η τυπική γραμματική της αρχαίας γλώσσας. Σε κάποια έργα του σατιρίζει τον Μπαλάνο, διευθυντή της Μπαλάνειου Σχολής, ο οποίος καταγίνεται κυρίως με τη Γραμματική, ενώ ο φίλος του Αθανάσιος Ψαλίδας, διευθυντής της Καπλάνειου Σχολής διάσκει θετικές επιστήμες και εισάγει τους μαθητές του στη σύγχρονη σκέψη και επιστήμη.

Το βασικό του λοιπόν μέλημα είναι η φροντίδα για τη γλώσσα του λαού. Πίστευε πως η πνευματική αναγέννηση θα έλθει μόνο αν οι λόγοι αγκαλιόσουν τη ζωντανή γλώσσα του λαού. Τις γλωσσικές του αντιλήψεις τις διατυπώνει στη «Ρομήνη γλώσσα», πρώτη του συλλογή που κυκλοφόρησε στην Κέρκυρα. Περιλαμβάνεται η μετάφραση στη δημοτική του Κρίτωνος και μέρους του Β' βιβλίου του Θουκυδίδη. Της μετάφρασης προτάσσεται η «μικρή ορμήνια για τα γράματα κε ορθογραφία της ρομήνης γλώσσας» με αφιέρωση: «Προς το σοφολογιότατο κνυ Αθανάσιο Ψαλίδα αρχιδέσκαλον κ' επιστήμονα του ελληνικού σχολείου τον Πανήνον».

Τα Γιάννενα την εποχή που έζησε ο ποιητής είναι το πνευματικό κέντρο του υπόδουλου ελληνισμού. Εδώ συγκεντρώνονται λαμπρές προσωπικότητες που φώτισαν και αφιέρωσαν το Γένος. Σε ηλικία 23 ετών έρχεται στην Πάδοβα για να σπουδάσει ιατρική και απ' αυτή τη στιγμή το όνομά του συνδέεται με την έντονη πατριωτική του δράση.

Είναι εποχή επαναστατικού αναβρασμού. Τα κινήματα της Γαλλικής Επανάστασης συγκλονίζουν τις καρδιές των ανθρώπων και αφυπνίζουν τον σκλαβωμένο Έλληνα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ
ΙΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΟΣ - ΠΟΙΗΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΙΝΑ (1771-1823)
(Διά χειρός Γ. Κοζακού)

να, ο οποίος τα κάνει πια και δικά του συνθήματα. «Η Μασσαλιώτης» το τραγούδι του λοχαγού Rouget de Lisle γίνεται ο εθνικός ύμνος του σκλαβωμένου Έλληνα. Τα συνθήματα αυτά συγκλονίζουν και τον ποιητή Ιωάννη Βηλαρά και βγάζουν στην επιφάνεια τον επαναστάτη Γιάννη Βηλαρά, τον πατριώτη. Στην Πάδοβα συναναστρέφεται με ένθερμος πατριώτες και κατηγορείται ως κατάσκοπος των Γάλλων την ίδια εποχή που ο Ρήγας ανακρίνεται στη Βιέννη. Από το φάκελο της ανάκρισης που ανακάλυψε το 1900 στη Βενετία ο Σπυριδών Λάμπρος διαφαίνεται ο ένθερμος πατριώτης, ο πρωτεργάτης της απελευθέρωσης του Γένους. Τελικά με την προέλαση των Ναπολεόντιων στρατευμάτων και την κατάληψη της Βενετίας η ανάκριση διακόπτεται και ο Βηλαράς αφήνεται ελεύθερος.

Το 1800 επιστρέφει στα Γιάννενα με αμείβο το επάγγελμα του γιατρού. Εκείνη την εποχή οι γιατροί αποτελούσαν την τάξη των αρχόντων. Όμως ο ποιητής αν και άνθρωπος πολυμαθής και μορφωμένος με ευρωπαϊκή παιδεία και κουλτούρα ποτέ δεν παρουσιάστηκε όπως οι γιατροί της εποχής του δηλ. με ποτισμένη φροσύνη, ομπρέλα, ψηλό καπέλο και αμάξι. Ο Βηλαράς ήταν άνθρωπος απλός και μάλιστα θεράπευε τους φτωχούς χωρίς να τους παίρνει χρήματα. Στην πόλη των γραμμάτων προσκολλάται στην αυλή του Αλή Πασά ως γιατρός του γιού του Βελή και τον ακολουθεί στις εκστρατείες του, γνωρίζοντας όλη περίπου την Ελλάδα.

(Συνεχίζεται)

ΜΝΗΜΗ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

Ιερών χρόος επιτελούντες σήμερον προς την ασιδωμην μνήμη των μεγάλων ευεργετών της κοινότητος ταύτης συνεκεντρώθημεν όλοι μαζί, δια να ενώσωμεν τας ευχάς μας. Μετ' εκείνων της μητρόος εκκλησίας ίνα ο Μεγαλοδύναμος θεός αναπαύει τας ψυχάς των, ημάς δε αξιώσει δια λόγους δικαίους προς εκείνους ευγνωμοσύνης να εξαίρωμεν της εξόχους αρετής των και της ευγενικής αυτών πράξεις να προβάλωμεν δια να καταστούν παραδείγματα προς μίμησιν των νεωτέρων. Και αν όλα εδώ κάτω, πλούτη και δόξες κι ομορφίες περνούνε και ξεχνιούνται, δεν σκοτεινιάζει η αρετή στη νύχτα του θανάτου, κι οι μεγαλόκαρδες ψυχές ποτέ δεν λησμονιούνται.

Μεγαλόκαρδες ήσαν και οι ψυχές των προφίλων χωριανών μας, τους οποίους τιμούμεν σήμερα, δι' αυτό και δεν λησμονιούνται από τον τόπον τούτον, τον τόπον της ενεργείας τους όσον θα υπάρχον άνθρώποι εις τον χώρον αυτόν που θα πιστεύουν εις τας αξίας της αυτοθυσίας, της αυταπαρνήσεως, της φιλοπατρίας και της αγάπης προς τον πλησίον, δηλαδή προς τας αρετάς εκείνας τας οποίας πρώτοι ανύψωσαν οι Αρχαίοι Έλληνες και ολοκλήρωσαν ο Χριστός μας.

Ψυχές αγνές, καλοκάγαθες, μακρόθυμες και σεμνές, οι οποίες επίστευαν εις την πατρογονικήν κληρονομίαν και παράδωκαν ως διερροφή εις τον χώρον τούτον από αιώνων και αι οποία εδέχοντο την αγάπην προς τον πλησίον, ως την καθώριζεν Εκείνος από τον σταυρόν του Γολγοθά του.

Με αυτά τα ηθικά και πνευματικά εφόδια εξεκίνησαν από το χωριό των και αυτά τους παρακινούν να επιστρέψουν ευεργέται του τόπου των, των συνανθρώπων των. Και δημιουργούν ιστορίαν, και θεμελιώνουν πολιτισμό και γονιμοποιούν παράδοσιν, η οποία έως των χρόνων μας, δια να στερεώσει τον χαρακτηρισμόν, ο οποίος συνοδεύει το Ζαγοριό.

Πρώτον εις την αρχοντιάν και την ευεργεσίαν. Και από της απόψεως αυτής οι πράξεις των αποκτούν μίαν γενικωτέραν ιστορικής σημασίας αξίαν, πέραν της πρακτικής των τούτατης δηλαδή ότι ανεμόρφωσαν την κοινωνικήν, οικονομικήν και εκπολιτιστικήν ζωήν του χωριού και συνεχώς συμβάλλουν εις την θεραπεσίαν πλείστων αναγκών με συνέπειαν η κοινότης μας να ευρίσκειται εις υψηλόν επίπεδον αναπτύξεως εις όλους τους προαναφερθέντας τομείς.

Τοιουτοτρόπως οι ευεργέται των Ασπραγγέλων, προστιθέμενοι εις εκείνους του Ζαγορίου και της άλλης Ηπείρου, σχηματίζουν την χορείαν των Ηπειρωτών Εθνικών Ευεργετών, οι οποίοι δίδουν εις την Ηπειρον μίαν ξεχωριστήν θέσιν εις την Εθνικήν Ελληνικήν οικογένειαν, θέσιν η οποία της επιβάλλει τον σεβασμόν και την ευγνωμοσύνην των Πανελλήνων.

Διά τους Ασπραγγέλους η πλούσια, όμορφη και χαρούμενη σελίς της Ιστορίας των είναι η σελίς

των ευεργετών. Και είναι αξιοθαύμαστα τα έργα, τα οποία εθεμελίωσαν εδώ εις τον τόπον εις τον οποίον γεγενήθησαν κατά καιρούς και μάλιστα εις εποχές δυσκόλους

Ομιλία του σεμινθηου δασκαλου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΜΠΑΡΟΥ η οποία έγινε στις αρχές της 10ετίας του '60, στις 6 Δεκεμβρίου, με την ευκαιρία του ετήσιου Μνημοσύνου των Ευεργετών

«που όλα τάσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά». Όπως ανάγλυφα αποκαλύπτουν αι συγκινητικά των διαθήκαι. Είναι θαυμαστός ο τόσος αριθμός και η ποικιλία των σκοπιών δια τας οποίας αφιέρωσαν το μεγαλύτερον μέρος αν μη και ολόκληρον την περιουσίαν των. Οι πτωχοί, οι άρρωστοι, οι γέροντες, τα πτωχά κορίτσια και προ παντός οι εκκλησίες, το Μοναστήρι, το σχολείο και η πρόσδος του χωριού αποτελούσαν τους κυριώτερους σκοπούς της αγάπης των. Και την ευεργετικήν αυτήν δράσιν των τους ενέπνεε η απέραντος αγάπη προς το χωριό των, και η ευλαβής και βαθεία πίστις προς τον θεόν και η πεποίθησις ότι τα υλικά αγαθά δεν

ανήκουν εις αυτούς, αλλά εις τον Κύριον, ο οποίος τους εβοήθησεν να τα αποκτήσουν. Πολλοί από τους Ευεργέτας μας φέρουν την διάθεσιν της ευεργεσίας, εντός των, ωσάν κληρονομικών καταβολών και δια να πραγματοποιήσουν τον ευγενή αυτόν πόθον των φεύγων από το σκλαβωμένο χωριό και τραβούν δια την ξενιτειά.

Εκεί μοχθούν, ιδρώνουν, δουλεύουν ημέραν και νύχτα, υποβάλλουν θληηματικά τον εαυτόν των εις στερήσεις και θυσίας, ζουν πολυλάκις με ασκητικήν λιτότητα, δια να θυσιάσουν τα πάντα εις τον βωμόν της αγάπης, της Πατριδος, της ανθρωπίνης αλληλεγγύης και όχι με λόγια, αλλά με έργα, με δημιουργικό παρόν, με δράσιν δι' ένα καλλίτερον μέλλον του τόπου των.

Δικαίως λοιπόν τιμώμεν σήμερον την μνήμη των ευεργετών μας και πλούσιον το λιβάνι της ευγνωμοσύνης μας στέλνομεν προς τας σεπτάς σκιάς των, αι οποίαι μας παρακολουθούν. Οι πάλλευκες ψυχές των φτερουγίζουν σήμερον εδώ πλησίον μας και χαίρονται και αγαλιάζουν βλέποντας ημάς τους απογόνους των να εκτιμώμεν απολύτως την αξίαν των ευεργεσιών των, να αξιοποιούμεν κατά την καλλίτερον τρόπον τας θυσίας των, τους μόνους και τας προσφοράς των και να ακολουθούμεν το παράδειγμα των. Διότι υπό το ανέσπερον φως του ιδικού των παραδείγματος είναι βέβαιον ότι θα ξεπηδήσουν οι νέοι ευεργέται μας, δεδομένου ότι η φύσις μας διδάσκει ότι ο άνθρωπος γεγενήθη διά να βοηθή και να ωφελεί τους συνανθρώπους του και ότι η ζωή τότε μόνον έχει αξίαν όταν εμπνέεται και καθοδηγείται από υψηλόφρονες ιδέες και πράξεις ωσάν αυτές την σήμερον τιμωμένων μεγάλων συχωριατών μας ευεργετών.

Αλεξίου και Κων/νίνου Γεωργίου Ρόγκου Αλεξίου και Αγγελικής Στεργίου Θεοχάρης Παπάζογλου Μιχαήλ Κολοκούθα Αναστασίου Οικονόμου Πολυχρόνη Γκωλέτσι Αποστόλου Γκωλέτσι Γεωργίου Γκιζά Γεωργίου Μαλεσιδη Τασίτσας Κασάνη Σπυριδωνος και Μάρθας Μπιλιου Νικολάου Οικονόμου

Των σεμινθηων Ευεργετών της πατριδος μας Αιωνία η μνήμη.

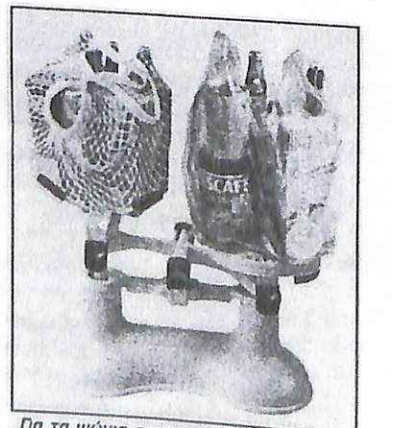
Το κείμενο αυτό και σαν απάντηση στον φίλο Φρέξο Τσολάχη

Επ' ευκαιρία της παγκόσμιας ημέρας προστασίας του περιβάλλοντος 5η Ιουνίου ΟΙ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΣΑΚΟΥΛΕΣ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ...ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ»

Επιμέλεια: Μάγδα Σουπιώνη

Και επειδή είναι άνοιξη και μιλάμε για άνθη και φυτά θέρετε τι έχει ανακρηυχθεί ως «**εθνικό λουλούδι**» στη **Νότια Αφρική**; Οι **πλαστικές σακούλες**. Μάλιστα οι πλαστικές σακούλες εκεί ονομάζονται έτσι ειρωνικά επειδή κρέμονται κατά χιλιάδες από θάμνους και φράχτες! Αυτές οι πλαστικές σακούλες, που κατασκευάζονται από **πολυαιθυλένιο** το οποίο απαιτεί σχεδόν **100 χρόνια για να διασπασθεί(!)**, δυστυχώς έχουν κατανήσει χωρίς υπερβολή ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών σε όλον τον κόσμο. Στην **Ινδία** οι ιερές **αγέλαδες** πνίγονται καθώς τις καταπίνουν ψάχνοντας στους δρόμους για τροφή, ενώ το ίδιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν και οι **χελώνες** οι οποίες μπερδεύουν τις πλαστικές σακούλες με την αγαπημένη τους τροφή, τις τσούχτρες! Το δε **Μπαγκλαντές** τις κατήργησε εντελώς όταν ανακαλύφθηκε ότι είχαν φράξει τις αποχετεύσεις και τους υπονόμους συμβάλλοντας στις **πλημμύρες** του 1988 και του 1998, οι οποίες έπληξαν τα 2/3 της χώρας. Περισσότερα από **10.000 ψάρια** πεθαίνουν στη **Μεσόγειο** κάθε μέρα από τα πλαστικά καθώς παγιδεύονται σ' αυτά, ενώ οι τοξίνες που περιέχονται στις σακούλες προκαλούν ασφυξία στις **χελώνες καρέτα-καρέτα** και στις **φωκιές**. Οι γλάροι επίσης στις χωματερές τρέφονται κατά λάθος με αυτές η χτίζουν φωλιές τους με

πλαστικά με αποτέλεσμα να παθαίνουν και αυτοί ασφυξία. Κατόπιν όλων των ανωτέρω οι οικολογικές οργανώσεις της **Βρετανίας** με το σύνθημα «**οι σακούλες απειλούν τον ανθρώπινο πολιτισμό**» και ασκώντας έντονες πιέσεις ανάγκασαν την Κυβέρνηση να πάρει νέα μέτρα για τον περιορισμό της χρήσης πλαστικής σακούλας. Συγκεκριμένα οι Βρετανοί καταναλωτές πλέον καλούνται να πληρώνουν **φόρο 10 πένες** (περίπου 15 λεπτά)

Πα τα φώνια σας προτιμείτε "δίχτακι" παρά πλαστική σακούλα!

για κάθε καινούργια σακούλα σούπερ-μάρκετ που χρησιμοποιούν. Επίσης θα καταβάλουν **πρόστιμο μιας λίρας** (1,3 ευρώ) εάν γεμίζουν περισσότερες από μια μαύρη σακούλα σκουπίδων κατ' άτομο την εβδομάδα. Το δεύτερο αυτό μέτρο εκφράζει και την κυβερνητική προσπάθεια να μειωθεί συνολικά ο όγκος των απορριμμάτων και γ'

αναπτυχθεί η **ανακύκλωση**. Όσο για το ...βρώμικο έργο της παρακολούθησης των ποσοτήτων των απορριμμάτων θα αναλάβουν ειδικά σώματα δημοτικών υπαλλήλων. Βέβαια ο νέος οικολογικός φόρος του πλαστικού ή «**plastax**», όπως ονομάζεται, δεν αποτελεί βρετανική επινόηση. Το ίδιο μέτρο εφαρμόζεται ήδη στη γειτονική **Ιρλανδία** από την **άνοιξη του 2002** με μεγάλη επιτυχία αφού η χρήση της πλαστικής σακούλας μειώθηκε κατά **90%** ενώ ταυτόχρονα...γέμισαν με ευρώ τα δημοτικά ταμεία. Έτσι μμητές των μέτρων αυτών φαίνεται ότι αναδύονται σε όλο τον κόσμο, όπως στην **Ταϊλάνδη** που σύντομα αναμένεται η απαγόρευση της ελεύθερης διακίνησης της πλαστικής σακούλας, ενώ η κυβέρνηση της **Σιγκαπούρης** θα ξεκινήσει εκστρατεία αποθάρρυνσης της χρήσης της.

Βέβαια το πρόβλημα που ανακύπτει είναι τί θα χρησιμοποιούμε αντί της σακούλας; Οι λύσεις που προτείνονται είναι πολλές πέρα από την απλή επαναχρησιμοποίηση της σακούλας. Κυρίως όμως οι προσκευτές εντοπίζονται στην κατασκευή σακούλας από καθαρά **φυτικά υλικά**, διότι κατά την οικολογική οργάνωση **Friends of the Earth** ακόμα κι οι κατασκευαζόμενες από **βιοδιασπώμενα υλικά** βλάπτουν το περιβάλλον, αφού αν βαφτούν κάτω από το έδαφος παράγουν αέριο μεθάνιο που επιβαρύνει το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Το Πάροκο κι ο Ναστραδίν Χότζας

Του Φωκίωνα Καψάλη

Ενώσω ζούσε ο μακαρίτης Ναστραδίν Χότζας, που τώρα αναπαύεται εν ειρήνιη περιστοιχισμένος από λικνιστά ουρί, μέσα σε ποτάμια από μέλα, ατζέμι πιλάφια, μοσχολίβανα, μπριάμια, τουρσιά, στιφάδα, παστουρμάδες και ιμάμ μπαϊλντί του Παραδείσου – πτέρυγα Μουσουλμάνων – έφτιαξ' έναν φούρνο. Πετριχαρής για τούτο, φωνάζει τον πρώτο διαβατάρη που ξεμυτιζει προς τα κει, κι όπου, κατά διαβόλεμένη σύμπτωση, ήταν ο Πρόεδρος του Συνδικάτου «Σκυλοσκαταραιών» ολοκλήρου της Προύσας, να του πει τη γνώμη του για το φούρνο.

«Έλα δω μπρε τζάνεμ» του λέει, «που να σ' έχει καλό ο Μεγάλος μας Αλλάχ, πώς σου φαίνεται ο φούρνος μου;» Κείνος, ρίχνοντας μια σύντομη εξεταστική ματιά στο φούρνο, του απαντά αρνητικά. «Θάμπρεπε», του λέει, «νάν' η πόρτα απ' αριστερά».

Τότες ο Χότζας, δίχως να ξενιστεί και πολύ για την κακοκρισία του αυτή, φωνάζει και δεύτερον. Μα και σε κείνον δεν έγιν' αρεστός ο φούρνος. Εύρισκε πως τα παραθύρια θάταν πιο ταιριαστά νάναν ανατολικά. Κι ο τρίτος πάλι τα ίδια. Ήθελε την καμινάδα από δεξιά. Όλοι τους ετοίμοι πάντων, όσους φώναξε, κανείς, μα κανείς δεν είλε έναν καλό λόγο και δεν εξέφρασε τον θαυμασμό του για το φούρνο του Χότζα. Όλο και κάποιο ψεγάδι βρισσανε για να εκφράσουν την απαρξεία τους προς τον φούρνο.

Σκελετισμένος τότε 'κείνος, που ο φούρνος του δεν έτυχε της δεούσης, όπως περίμενε αποδοχής, αδράχνει μια βαριά και, μα τον Αλλάχ, γκαπ και γκουπ, γκαπ και γκουπ, μια και δυο, θρουβιάζει γινατωμένος το φούρνο, χτίζοντας τον εξ αρχής, αλλά πάνω σ' ένα κάρο τούτη τη φορά. Και νάσου ξανά, δίχως κανένα απολύτως ενδοιασμό για την αριότητα του φούρνού του τούτη τη φορά, ξαναπευθίνεται πονηρά προς τους διερχομένους.

«Θάμπρεπε», λέει ο πρώτος, που δεν βρήκε της απολύτου αρεσκείας τού το φούρνο, «νάν' η πόρτα δυτικά». Χοπ ο Χότζας, στρίβει το γάδαρο πούσερνε το κάρο και πάει την πόρτα δυτικά! «Θάμπραινε περσότερος ήλιος», αποκρίνεται ο δεύτερος, όπου κι αυτός βρήκε κατι στραβά στο φούρνο, «αν τα παραθύρια ήταν ανατολικά και η σκάλα δεξιά». Χοπ και χοπ ο Χότζας κάνει δυο περιστροφές το κάρο και να, πάνε τα παραθύρια ανατολικά και η σκάλα δεξιά! Και στον τρίτο επίσης δεν άρεσε ο φούρνος. «Θάταν καλύτερα», αποκρίθη, «νάν' η σκάλα αριστερά». Και να, σβέλτα ο Χότζας, χοπ το κάρο και πάει η σκάλα αριστερά!

Έτσι, κατ' αυτόν τον ευφυή και ευρηματικό τρόπο, γυρίζοντας το κάρο, να πάνε η σκάλα, τα παραθύρια, οι πόρτες, και η καμινάδα κατακάως τάθελε ο καθείς, κατάφερε ο παμπόνηρος ο Χότζας να κάνει το φούρνο αρεστό σ' όλον το ντουιιά, τα σωματεία και τους φορείς της Προύσας και των περιχώρων αυτής!

Μιας λοιπόν κι όλα σ' αυτόν τον τόπο του Ευρωπαϊθισμού των δημοκρατιών και της αϊκάμτης και απερισκεπτης ευρωμιάσας (το λογαριασμό θα μας τον στείλουν μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες), από τα πιο απλά και ευτελή έως τα πιο ιερύθια και τιμαλάφη, τάχουμε, από χρόνια τώρα και με πε-

Ο εκ Προύσης μυστικοσύμβουλος των Η.Π.Α. Ναστραδίν Χότζας, όστις απεστάλη ειδικώς εκ του Στέγη Ντηνάρτμεντ, ίνα επιληφθεί επί θεμάτων του Εθνικού μας Πάρκου.

Κατά πληροφορίες δε του διακεκριμένου γλύπτην και μελετητού της Ζαγορίας ιστορίας κων Μιχαήλ Οικονομίδη, μεταφέροντας βεβαίως απόψεις ιστορικών, κυρίως του Γερμανού Φαλμεράϊερ, ο Ναστραδίν Χότζας έλκει την καταγωγή του από τα "Τσερβαριώτικα καλντρία!" (Τσερβάρι: νυν Ελαφότοπος Ζαγοριού)

ρισσή ελαφράδα, πάνω στο κάρο του πολιτικαντισμού, με τους αθλίους καραγωγείς του να το κλωθογυρνάνε όθε βολεύει, όχι το εθνικό αλλά το κομματικό συμφέρον, γιατί τότες δε χτίζουμε εξ αρχής και το πάροκο πάνω σ' ένα κάρο, επ' όσον προέκυψαν κοινωνικές δίχτοσασίες, ώστε, γυρίζοντας το, κατά την αρεστή πλευρά του καθενός, όπως ο Χότζας το φούρνο, να καταστεί έτσι αρεστό σε όλους, και στους εμύρηδες και στους κακομοίρηδες και κυρίως στους απανταχού ανά τας χωματερές ενδοκίμενους Χατζήπαιχτηρηδες;

Ευχαριστούμε τους Αμερικανούς, καθότι με την αποστολή του εκ Προύσης ειδικού Σύμβουλου τους Ναστραδίν Χότζα, μας παρείχαν – κοντά στα τόσα άλλα – και τη δυνατότητα επιλύσεως του Εθνικού μας Πάρκου!

Έτσι, αγαπητοί εν Χριστώ κωνηγοί, λίαν συντόμως και προς μεγάλην τέρψην και πέψιν σας, θ' ανακοινωθεί η τηλεσφόρηση του πάροκου. Και τότες, βουρ μέσα, να προστατεύσετε τ' αγριόγίδα, τις αρκούδες, τα τζαράκια, τους λύκους που – κατ' τον κ. Περιφερειάρχη – ρίχνουν οι αναθεματισμένοι Οικολόγοι κι όποια άλλη ευδιάκριτη η αδιάρκρη ζώσα ύπαρξη περιπέσει στο τόσο ευαίσθητο μα και ευερεθίστο στόχαστρό σας.

* Σκυλοσκαταραίοι: συλλέκτες κοπράνων σκύλων που εχρησιμοποιούσαν στην κατεργασία δερμάτων.

Επιθέσεις από άγρια ζώα... στο Ζαγόρι

Τους τελευταίους μήνες οι επιθέσεις από αρκούδες στο χωριό Μακρίνο του ανατολικού Ζαγορίου ήταν συνεχείς και κατέστρεψαν: Εκκλησία, εικονίσματα και νεκροταφείο προς αναζήτηση λαδιού, όπως μας βεβαιώνουν οι μόνιμοι κάτοικοι αυτού του χωριού. Η κατάσταση αυτή έχει προκαλέσει το φόβο και την ανησυχία, τον προβληματισμό και τον τρόμο σ' αυτή τη συγκεκριμένη, περιοχή του ανατολικού Ζαγορίου, αφού οι αρκούδες στο νεκροταφείο αυτού του χωριού έφτασαν στο σημείο να ξεθάψουν και νεκρό... κάτι που χαρακτηρίζεται πρωτοφανές και ανεξήγητο γεγονός απ' όλους τους ντόπιους κατοίκους.

Ακόμη, όπως θα γνωρίζετε όλοι σας, το ίδιο και χειρότερο συνέβη στο διπλανό χωριό του Μετσόβου. Αηλίω, που είναι και κοντά στο ανατολικό Ζαγόρι, όπου εκεί βρήκε τραγικό θάνατο μια μεγάλη γυναίκα αυτού του χωριού, το Σάββατο, 17 Μαΐου 2003, όταν της επιτέθηκε, μισό χιλιόμετρο, από το σπίτι της, μια σκληρή και ανυποχώρητη αρκούδα. Ο θάνατός της ήταν ακαριαίος, ενώ αυτό το γεγονός προκάλεσε πάλι εδώ και σ' όλη την περιοχή... μέγιστη ανησυχία, αναστάτωση και προβληματισμό σ' όλους τους κατοίκους, μόνιμους και περαστικούς. Οι μόνιμοι κάτοικοι δε, δεν μπορούν ακόμη να πιστέψουν αυτό το παράξενο που συνέβη στο χωριό τους και αφορά άμεσα η έμεσσα, όλο το Ζαγόρι μας ουσιαστικά.

Και το μέγα ερώτημα που υπάρχει ακόμη αυτή τη στιγμή, σ' όλα τα ζαγοριώρια και στις διπλάνες περιοχές τους είναι: Έχουμε τα ίδια δικαιώματα με τις αρκούδες; Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι που ζουν σ' αυτά τα χωριά... δεν έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν με πλήρη ασφάλεια και σιγουρία μέσα και έξω απ' την περιοχή τους; Και η απλή απάντησή μας λέει: Άραγε είναι ένα ζώο που πρέπει να εξαφανιστεί εντελώς (αφού δεν είναι ένας συνάνθρωπός μας διπλανός...) για να επιζήσουν με σιγουριά και ασφάλεια όλοι οι μόνιμοι κάτοικοι αυτών των ορεινών χωριών.

Όλα τα παραπάνω είναι ένας άμεσος προβληματισμός για όλο το σημερινό Ζαγόρι και για την καλοκαιρινή κυρίως εποχή. Και επομένως απαιτείται απ' την πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων του η εξαφάνιση κάθε αρκούδας που μένει σήμερα μόνιμα, δίπλα και μέσα σ' ένα χωριό του, αφού φέρει τόσους καταστροφές και τόσους κινδύνους, στον 21ον αιώνα που βρισκόμαστε, με τις επιθέσεις της και τις καταστροφές της εκεί.

Κι ελπίζω να ληφθούν τα αναγκαία και απαραίτητα μέτρα κοινωνικής προστασίας, γι' αυτό το υπάρχουν μας συνεχώς πλέον πρόβλημα, και από τους αρτασκευτές σακούλας από καθαρά **φυτικά υλικά**, διότι κατά την οικολογική οργάνωση **Friends of the Earth** ακόμα κι οι κατασκευαζόμενες από **βιοδιασπώμενα υλικά** βλάπτουν το περιβάλλον, αφού αν βαφτούν κάτω από το έδαφος παράγουν αέριο μεθάνιο που επιβαρύνει το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Ματθαίος Λέκκος

Η τετραήμερη εκδρομή της ΙΛΕΖ

Η Ι.Λ.Ε.Ζ. και ΤΟ «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» πραγματοποίησαν τετραήμερη εκδρομή, από 23/5 μέχρι και 26/5 σε τουριστικούς και ιστορικούς τόπους της Πελοποννήσου. Έγιναν πια έθιμο οι ετήσιες εκδρομές της ΙΛΕΖ με σκοπό τη γνωριμία της πατρίδας μας. Οι εκδρομές αυτές πέρα από την ψυχαγωγία προσφέρουν και μορφωτική τροφή. Επελέγη να επισκεφτούμε και πάλι την Πελοπόννησο (Ανατολική και Δυτική) σε χώρους που δεν είχαμε επισκεφτεί κατά την περιουσιακή εκδρομή.

Γνωστό είναι ότι η Πελοπόννησος είναι μια περιοχή με πλούσιο ιστορικό παρελθόν, ένα ζωντανό μνημείο της ιστορίας της Ελλάδος. Από την αρχαιότητα μέχρι και τα νεώτερα χρόνια συγκεντρώνει επιστήμονες και επισκέπτες, οι οποίοι ερευνούν και θαυμάζουν τα επιτεύγματα των Ελλήνων κατά τα αρχαία και τα βυζαντινά χρόνια, αλλά και τα πρόσφατα με τους αγώνες του Έθνους για εθνική ανεξαρτησία.

Πρώτη επίσκεψη το **Ναύπλιο** (η πρώτη πρωτεύουσα της Ελλάδος 1829-1834), έδρα του πρώτου κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια (1828-1831), με το χιλιοτραγουδημένο

φρούριο στο Παλασαμίδι, στο οποίο φυλακίστηκε ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης κατά την περίοδο της Αντιβασιλείας, τα στενά γραφικά δρομάκια, το Κάστρο της Ακροναυπλίας, το Μπούρτζι (παλιό Καστέλι), με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των δημοσίων κτιρίων και των σπιτιών και τα μουσεία της στα οποία φυλάγονται ο ιστορικός, λαογραφικός και αρχαιολογικός πλούτος. Στο κέντρο ο ναός του Αγίου Σπυριδώνα, στην είσοδο του οποίου δολοφονήθηκε ο Ιωάννης Καποδίστριας. Επίσκεψη στον καθεδρικό ναό του Αγίου Γεωργίου που έγιναν οι κηδείες των Παλαιών Πατρών Γερμανού (1824), του Ιωάννη Καποδίστρια (1831) και του Δημητρίου Υψηλάντη (1832). Φύγαμε από το Ναύπλιο κατάφορτοι από εντυπώσεις και μνήμες ιστορικές.

Δεύτερος σταθμός η **Καστροπολιτεία της Μονεμβασίας**, χτισμένη σε απόκρημνο και επιβλητικό βράχο που συνδέεται με τη στεριά με στενή λωρίδα γης («μόνην έμβασιν»), από την οποία πήρε και το όνομα.

Γοητευτική πόλη η Μονεμβασία (έχει κηρυχθεί αρχαιολογικό μνημείο) με τα πλακόστρωτα δρομάκια, τις βυζαντινές εκκλησίες, τα αρχο-

νικά και τα περάσματα με τις ψηλές καμάρες. Αποτελεί μοναδικό δείγμα μεσαιωνικής πολιτείας. Σπίτια, εκκλησίες, και τείχη διατηρούνται αναλλοίωτα. Πολλά από τα βενετσιάνικα κτίσματα διατηρούν τη διακόσμηση, καθώς και τους εξώστες τους που βλέπουν προς τη θάλασσα.

Νίκος Θ. Υφαντής

Ένας ανηφορικός δρόμος οδηγεί στο Κάστρο. Από το Κάστρο η θέα προς τη θάλασσα και την πόλη είναι μοναδική. Ψηλά στο κάστρο, σ'έναν απόκρημνο βράχο, δεσπόζει ο οκταγωνικός ναός της Αγίας Σοφίας με αξιόλογες αγιογραφίες. Κοντά στην είσοδο της πόλης βρίσκεται το πατρικό σπίτι του ποιητή Γιάννη Ρίτσου.

Κουραστική η μετάβαση στη Μονεμβασία, αλλά αποζημιώνει με τις πλούσιες εντυπώσεις και τη γνωριμία με τον βυζαντινό ελλητισμό και τα ζωντανά κατάλοιπα μιας αλλοτινής εποχής.

Τρίτος σταθμός τα **νησιά του Αργολικού κόλπου Σπέτσες και Ύδρα**, απέναντι από την Ερμιονίδα,

με το ξεχωριστό νησιώτικο χρώμα τους και τους Ναυμάχους του Απελευθερωτικού Αγώνα.

Οι Σπέτσες, το νησί της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας (το σπίτι της έγινε μουσείο, όπου διατηρούνται οικογενειακά κειμήλια). Στο κέντρο το μουσείο με αντικείμενα και χειρόγραφα του Αγώνα.

Τα Σπετσιώτικα πλοία μετείχαν στις επιχειρήσεις του Αγώνα και πρόσφεραν ανυπολόγιστες υπηρεσίες.

Η μετάβαση και στην Ύδρα με τα ταχύπλοα δελφίνια Ξεκούραστη. Στην Ύδρα όλα φαίνονται ήρεμα. Απουσιάζει το αυτοκίνητο και η φασαρία. Οι ντόπιοι άνθρωποι, εργατικοί, δίνουν ζωή στο νησί. Στον κεντρικό παραλιακό δρόμο οι παραδοσιακοί αμαξάδες με τα μουλάρια και τα γαϊδουράκια, έτοιμοι να παραλάβουν τους επισκέπτες για μια βόλτα στα στενά δρομάκια του νησιού. Η πόλη της Ύδρας έχει κηρυχθεί διατηρητέα. Σπίτια γκριζα, πετρόκτιστα, και τα αρχοντικά και τα πιο απλά, χτισμένα πολλά από Ηπειρώτες μαστόρους, αποτελούν μνημεία του τόπου. Μεγάλο μέρος της γραφικότητάς της το χρωσταίει στην αρ-

και του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας»

χιτεκτονική. Τα πιο πολλά κατασκευάστηκαν στα τέλη του 18ου αιώνα από Βενετούς και Γενοβέζους μηχανικούς. Εντυπωσιάζουν τα αρχοντικά του Τομπάζη, του Κουντουριώτη, του Βούλγαρη, του Βότση, του Οικονόμου, του Κριεζή, του Τσαμαδού.

Η επίσκεψη στο ιστορικό Αρχείο-Μουσείο της Ύδρας, άξιζε τον κόπο. Εντυπωσιακή η πλούσια συλλογή με κειμήλια και πρωσοπογραφίες Υδραίων του 18ου και 19ου αιώνα.

Αποχαιρετήσαμε τα γραφικά νησιά και επήραμε το δρόμο της επιστροφής. Διανυκτέρευση στην κοσμοπολίτικη πόλη του Λουτρακίου και τελευταίος σταθμός τα **Καλάβρυτα, η ιερή πόλη της εθνεγερσίας**.

Χτισμένη η πόλη στους πρόποδες του χελμού, με αρκετά αρχοντικά που διατηρούνται σε καλή κατάσταση, είδε, στο διάβα των αιώνων, να περνούν Βυζαντινοί, Φράγκοι και Τούρκοι. Οι Τούρκοι δεν ξέχασαν τη συνήθειά τους, την πυρπόλησαν δύο φορές. Συγκλονιστική η επίσκεψη στο μνημείο των Εκτελεσθέντων.

1500 κάτοικοι της πόλης εκτελέστηκαν «εν ψυχρώ» στο ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων.

Στις 13 Δεκεμβρίου 1943 οι Γερμανοί, αφού έκαψαν την πόλη, εκτέλεσαν όλους τους άντρες χωρίς διάκριση. Νωπές οι μνήμες των κατοίκων της κωμόπολης από την αγριότητα και τη βαρβαρότητα των Γερμανών Ναζί.

Επίσκεψη στη **Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου**, χτισμένη σε απόκρημνο βράχο. Η μονή καταστράφηκε και ξαναχτίστηκε πολλές φορές. Στην εκκλησία φυλάσσεται η θαυματουργή Εικόνα της Παναγίας. Ήπιαμε νερό από το αγίασμα στο βράχο του Σπηλαίου και θαυμάσαμε την άγρια ομορφιά των ελληνικών βουνών.

Τελευταία επίσκεψη στο **Μοναστήρι της Αγίας Λαύρας**, το Σύμβολο της Ελληνικής Επανάστασης, με τα σημαντικά κειμήλια που διαθέτει, όπως: το λάβαρο της Επανάστασης, με την παράσταση της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που ευλόγησε ο Παλαιών Πατρών Γερμανός στις 21 Μαρτίου 1821, ο κεντημένος Επιτάφιος, κώδικες, χειρόγραφα Ευαγγέ-

λια και πολλά άλλα.

Επιστροφή στη βάση μας με νέες γνωριμίες και γεμάτοι με καινούριες εμπειρίες από τον «άγνωστο» μας ελλαδικό χώρο.

Αισθάνομαι την ανάγκη, και πιστεύω ότι διερμηνεύω και τα συναισθήματα όλων όσων συμμετείχαν,

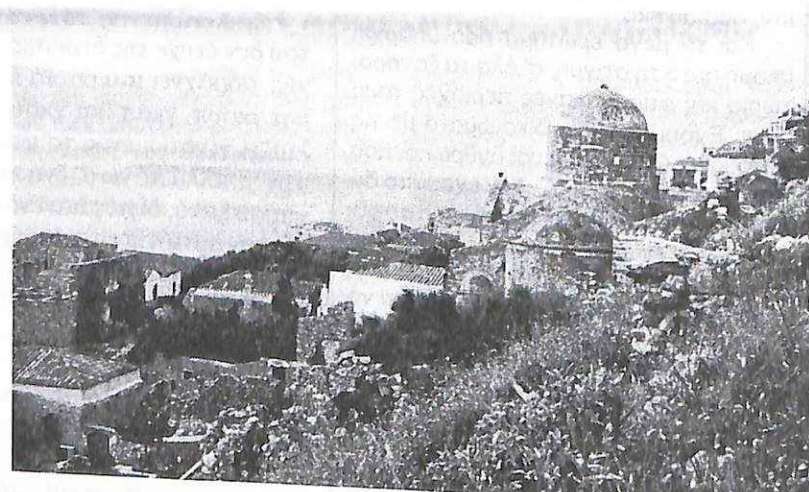
να ευχαριστήσω το Δ.Σ της ΙΛΕΖ που είχε την πρωτοβουλία της εκδρομής και ιδιαίτερα τον Γεν. Γραμματέα Βασίλη Τζιόβα και τον ταμία Ιωάννη Τσεκούρα, που επιμόστηκαν το βάρος της διοργάνωσης και να ευχηθώ σε όλους υγεία και να είμαστε καλά και για άλλες εκδρομές.

Μνημείο θυσίας στα Καλάβρυτα

Ισθμός Κορίνθου

Μερική άποψη Μονεμβασίας

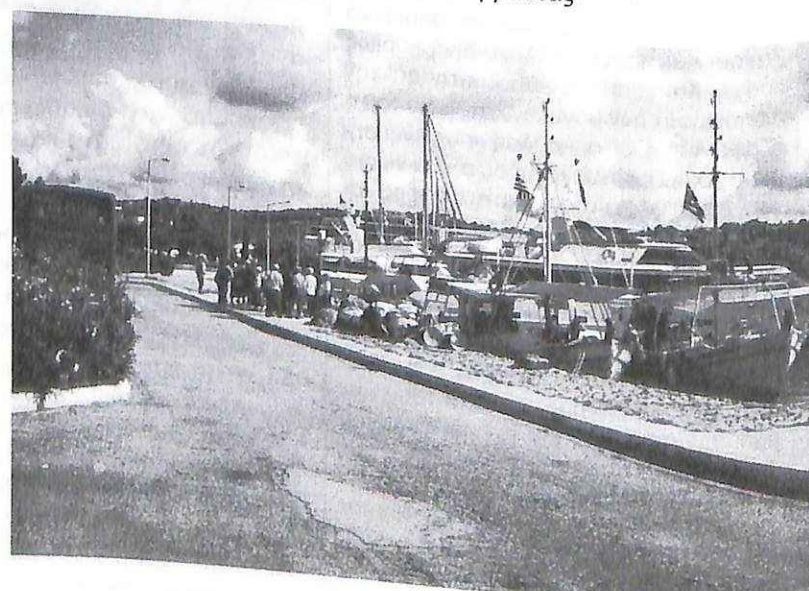
Σπέτσες

Ύδρα

Το σπίτι του ποιητή Γιάννη Ρίτσου στη Μονεμβασία

Πόρτο Χέλι

Στο Μέγα Σπήλαιο

Μονή Αγίας Λαύρας

Ένας ήρωας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος σημάδεψε τον 20ο αιώνα και θα μείνει στην ιστορία της ανθρωπότητας, αφού η διάρκειά του ήταν πάνω από πέντε χρόνια και έλαβαν μέρος σ' αυτόν οι περισσότεροι λαοί του κόσμου για την προστασία του μεγαλύτερου αγαθού που έδωσε ο θεός στον άνθρωπο την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.

Άρχισε στις 3 Σεπτεμβρίου 1939, όταν η Αγγλία και η Γαλλία τον κήρυξαν κατά της φασιστικής Γερμανίας, που είχε επιτεθεί στην Πολωνία με σκοπό την προσαρτήση εδαφών και κυρίως την απόκτηση ελεύθερης ναυσιπλοΐας στη Βαλτική θάλασσα από τον κόλπο της ιστορικής πόλης του ΓΚΝΤΑΝΣΚ. (Gdansk, η πόλη που άρχισε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος). Για την πατρίδα μας ξεκίνησε στις 28 Οκτωβρίου 1940 και τελείωσε στις 12 Οκτωβρίου 1944, όταν η Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας, υπό τον αιώνιο Γεώργιο Παπανδρέου, το Γέρο της Δημοκρατίας, επέστρεψε στην Αθήνα. Για όλη την Ευρώπη τελείωσε στις 8 Μαΐου του 1945 και για την Ιαπωνία στις 10 Αυγούστου, όταν η Γερμανία και η Ιαπωνία παραδόθηκαν στους Συμμάχους «άνευ όρων».

Εξήντα (60) εκατομμύρια νεκροί και τεράστιες καταστροφές ήταν ο απολογισμός του Β΄ Παγκ. Πολέμου. Σε ένα από τα θύματα αυτού του φοβερού πολέμου αναφέρεται ο τίτλος της επικεφαλίδας και θεώρησα σκόπιμο να αναφέρω μερικά στοιχεία για να θυμηθούμε οι παλιότεροι και να μαθαίνουν οι νεότεροι τα γεγονότα.

Από την επικαιρότητα

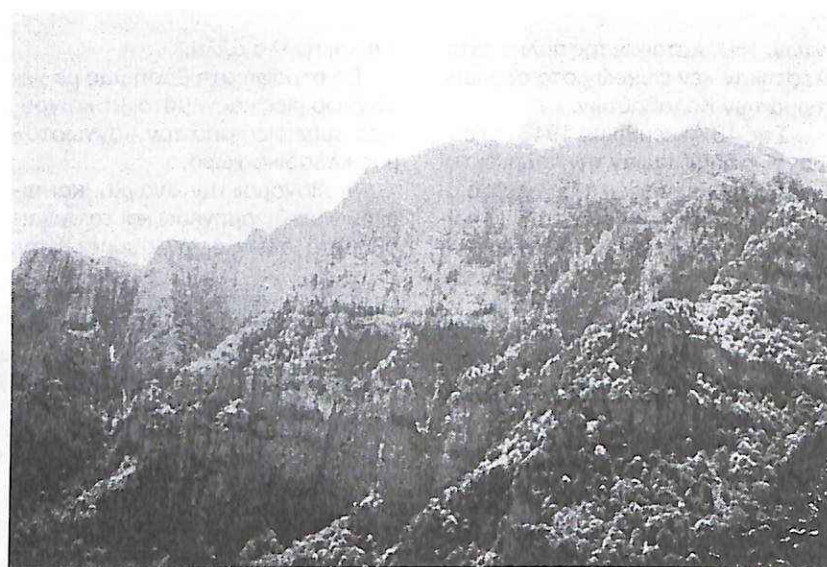
ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ!

Η 16η Ιουνίου είναι μέρα αφιερωμένη στον πατέρα. Καιρός ήταν να αναγνωρισθεί διεθνώς η συνεισφορά του πατέρα σε μια ολοκληρωμένη οικογένεια.

Η μητέρα συμβολίζει τη στοργή, ο πατέρας τη σιγουριά. Το να είναι κανείς πατέρας, είναι μια αποστολή υψηλή, γιατί έχει στα χέρια του την τεράστια ευκαιρία να επηρεάσει τη ζωή που του εμπιστεύτηκε ο Δημιουργός.

Να δώσει την ενθάρρυνση, την ικανοποίηση, το συναίσθημα της σιγουριάς, το σταθερόν περιβάλλον που αναπτύσσεται το παιδί, να καλύψει τις ανάγκες του. Να δείχνει στο παιδί του, πως θα γίνει τίμιο, υπεύθυνο, εργατικό, δημιουργικό άτομο και όχι τεμπέλικο, ανεύθυνο και ανυπόλογο. Να το συμβουλεύει σωστά, για να μπορεί να λύνει τα προβλήματά του, ακόμη και σε μεγάλη ηλικία. Αλλά και το παιδί πρέπει να σφείλει τον προσήκοντα σεβασμό στον πατέρα. Ειδικά τη μέρα αυτή, με την αγάπη ας τον κάνει να νιώσει μια αληθινή γιορτή στην καρδιά του. Από τα χέρια του καθενός να μη λείψουν λίγα λουλούδια. Είναι το πιο ευγενικό δώρο για κείνον. Να μη μένει παραπονεμένος, ότι μόνον η μητέρα γιορτάζει. Γιορτάζει και εκείνος. Χρόνια πολλά, Πατέρα!

Δέσποινα Γκερέ-Μπίτσα

Τα βράχια της Βιτσικιώτικης χαράδας του Βίκου.

(Φωτ. Κ.Δ.Χ., 20-5-03)

Ακόμη να δώσω μια απάντηση σε κάποιον κύριο, που με συνάντησε και παράδοξα αμφισβήτησε τα γραφόμενά μου.

Στο τεύχος 285 του Ιανουαρίου 2002, του περιοδικού «το ΖΑΓΟΡΙ μας» μπορείτε, φίλοι μου αναγνώστες, να διαβάσετε την πραγματική ιστορία, γιατί ποτέ δεν θα επέτρεπα στον εαυτό μου και για οποιοδήποτε λόγο να την παραποιήσω. Επίσης θέλω να ευχαριστήσω τον συγγενικό και φίλο μου Δημήτρη Στουκίδη, διακεκριμένο γιατρό στη Μυτιλήνη, που μου έγραψε συμπληρωματικές πληροφορίες, όπως ζητούσα στο υστερόγραφο.

Κανένας άλλος Παπιγκιώτης δεν κατέβηκε στο ποτάμι, ούτε οι Παπιγκιώτες περιέβαλαν τον πιλότο. Όταν έφθασα σε λίγο τον έφεραν τυλιγμένο στον αλεξιπτω-

τό του από τα βράχια της κακοτράχαλης Βιτσικιώτικης χαράδας του Βίκου, όπου είχε καταπέσει. Τον απόθεσαν στα όρια μεταξύ δύο πράσινων χερσότοπων στην περιοχή της Παναγίας. Ήταν νεκρός. Αυθόρμητα πλησίασα: βλέπω και τώρα καθαρά την εικόνα ενός ξανθού παλληκαριού με κοντά ξανθά μαλλιά και με ένα βαθύ κόψιμο στο σαγόνι, χωρίς αίματα. Συγχρόνως είδα κάποιον ένοπλο να παρατηρεί ένα πράσινο μεταξωτό χάρτη, που κρατούσε ανοικτό στα χέρια του. Η συνέχεια όπως ακριβώς την περιγράφω στο από 29 Δεκεμβρίου 2001 ρεπορτάζ. Για μένα ήταν πράγματι μια αξέχαστη βιωματική εμπειρία.

Θα προσθέσω όμως τώρα τις πληροφορίες που μου έγραψε ο φίλος γιατρός από τη Μυτιλήνη. Θυμάται καλά ότι ήταν Οκτώβριος του 1944. Ο ίδιος δεν κατέβηκε στο ποτάμι. Πήγε όμως στις «Κούλστες», της Κλειδωνιάς και βρήκε στο πιλοτήριο του κατεστραμμένου αεροπλάνου χαρτιά, σημειώματα και φακέλους του πιλότου. Ήταν Νεοζηλανδός, ηλικίας 23 ετών και ονομάζονταν Nicolas Carpenter. Τα οστά του τα βγάλανε και τα πήρε ειδική Υπηρε-

σία Άγγλων και Νεοζηλανδών, που είχε αυτή την αποστολή για όλη την Ελλάδα. Εκεί στο κατεστραμμένο αεροπλάνο πήγαν και 2-3 άλλοι Παπιγκιώτες και πήραν μέταλλα. Αν έφτιαξαν και πιάτα, όπως γράφει στο τεύχος 273 του 2001 η κ. Ελένη Σκούρτη, αυτό δεν το ξέρω. Μια ακόμη πληροφορία από το γιατρό: σύμφωνα με σαρακατσάνους κτηνοτρόφους στο αεροπλάνο υπήρχε και δεύτερος πιλότος. Όταν χτυπήθηκε το αεροπλάνο από τα αντιαεροπορικά πυρά των ατάκτως υποχωρούντων Γερμανών, πίσω από την Αστράκα, οι πιλότοι πήδησαν από το αεροπλάνο. Του ενός όμως δεν άνοιξε το αλεξιπτωτό και σκοτώθηκε πέφτοντας στην περιοχή «Ρομπόζ». Ο άλλος είχε την τύχη που περιγράφω και παρασύρθηκε από τον αέρα μέχρι τα βράχια της Βιτσικιώτικης πλευράς της χαράδας του Βίκου. Όσο για τη χρησιμοποίηση του αλεξιπτωτού για πουκάμισα δεν είναι παράξενο. Αυτό το διαπίστωσε ο παιδικός μου φίλος Γιώργος Ζαχάρης από την Αρτσιόστα, όπου δύο πράγματι είχαν χρησιμοποιήσει το μεταξωτό ύφασμα του αλεξιπτωτού για πουκάμισα. Στην κατοχή από τις ρίψεις που γίνονταν, το ύφασμα των αλεξιπτωτών φάνηκε πολύ χρήσιμο, ιδιαίτερα για πουκάμισα.

Αυτό αγαπητοί μου. Με το φίλο μου Γιώργο Ζαχάρη αποφασίσαμε να αποτίσουμε φόρο τιμής, ως απλοί Έλληνες πολίτες, με το να στήσουμε αναμνηστική πλάκα με το όνομα αυτού του ήρωα στο σημείο που αποτέθηκε νεκρός στα χερσότοπια της περιοχής της Παναγίας του Βιτσικιού.

Είμαι σίγουρος ότι θα συμφωνήσει κι ο φίλος μου ο γιατρός, που δυο αδέρφια του υπηρετούσαν κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στον Αμερικάνικο Στρατό.

Γιάννινα 29 Μαΐου 2003

Κώστας Δ. Χριστοδούλου

Ο «Κρυστάλλης» διοργανωτής Διεθνούς Συνεδρίου στα Γιάννενα

Στις 19 και 11 Μαΐου 2003 τα Γιάννενα φιλοξένησαν το Διεθνές Συνεδριο της Ευρωπαϊκής Διακουλίας. Συνδιοργανωτής ο Νομάρχης μας και θέμα του Συνεδρίου «Παράδοση - Τεχνολογία - Γλώσσα».

Οι εκλεκτοί ξένοι και Έλληνες ομιλητές ξεναγήθηκαν στο Νησί, στη Δωδώνη και στην Άρτα.

Η διοργάνωση και η επιτυχία του Συνεδρίου αποτελούν προσωπική επιτυχία της Προέδρου του «Κρυστάλλη», της γνωστής και πολυβραβευμένης κας Ερμηνείας Φωτιάδου.

Ελένη Οικονομίδου - Δούβλη

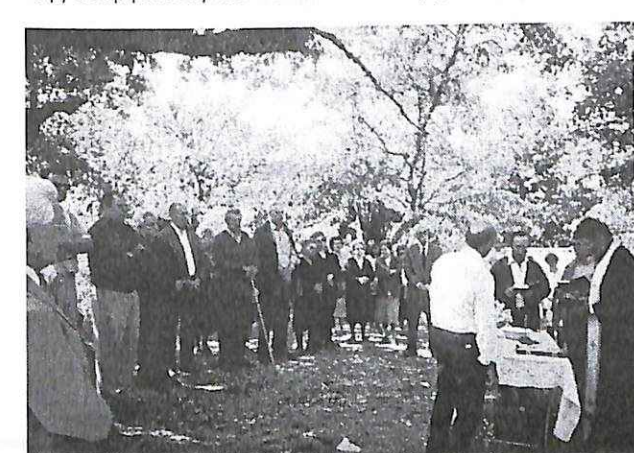
ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΙΔΑΣ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΚΛΗΣΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΙΤΣΑΣ

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. Δ. ΓΙΑΝΝΗ

Χάρin της Ιστορικής Μνήμης και την απότιση του οφειλόμενου σεβασμού στην Μεγάλη Ζαγορία ευεργέτιδα της επικεφαλίδας, ύστερα από την από 10/4/03 τιμητική πρόσκληση της Δ/κής Επιτροπής, αλλά και την ενημέρωση των φίλων αναγνωστών του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας», θεώρησα σκόπιμο να κάνω ένα μικρό ρεπορτάζ παραθέτοντας και σχετικές φωτογραφίες.

Προσωπικά έφθασα στις 09.30 και πλησιάζοντας στο καλοσυντηρημένο εκκλησάκι άκουσα από μακριά την ψαλμωδία. Άναψα το κεράκι μου, προσκύνησα την αγία εικόνα του Αγίου Νικολάου και πλησίασα τα σσασίδια. Στα μικρά εξωκλήσια τα συναισθήματα θρησκευτικότητας και προσευχής πλημμυρίζουν τις ψυχές μας και παρακολουθούμε με κατάνυξη τους υπέρχρους ύμνους της Ορθοδοξίας.

Η χορωδία των ιεροψαλτών Ανδρέα Βαταβάλη, Δημ. Βασδέκη, Γεωργ. Πετσέλη με τη συνοδεία του εκλεκτού φίλου Φίλιππα Βαταβάλη, της κ. Αθηνάς Σάρρου, με ιεροουγούντα τον πατέρα παπα-Κώστα, δημιούργησε ατμόσφαιρα αγαλλίας. Η λειτουργία και το μνημόσυνο στη μνήμη της ευεργέτιδας και των άλλων Ζαγορισιών ευεργετών,

μας καθήλωσαν στο στασίδι μας, ενώ με την παρέλευση της ώρας στο εκκλησάκι και τον περίβολο κατέφθασαν Ζαγορίασι από τα γύρω χωριά και φίλοι από τα Γιάννινα. Στη συνέχεια στον καθιερωμένο χώρο, κάτω από τα θεόρατα δρυόδεντρα, πιο πάνω από το εκκλησάκι, έγινε αρτοκλασία και αγιασμός. Εδώ διακρίναμε την παρουσία και του καλλιφώνου Γιώργου Δούβλη.

Μίλησε ο πρόεδρος της Δ/κής Επιτροπής κ. Δ. Γιάννης, ο δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου και η δεσποινίδα Μαρία Μπισμπέλη, η οποία ανέλυσε το περιεχόμενο της πρωτοβουλίας των Βιτσικιωτών της Αθήνας και της τοπικής κοινωνίας για τη δημιουργία στη Βίτσα Μουσείου Φυσικής Ιστορίας.

Αεικίνητος ο κ. Χατζαρόπουλος, μέλος του Συνδέσμου Ζαγορισιών.

Να μου επιτραπεί να σημειώσω των παρουσία του φίλου

και συμμαθητή μου Σπύρου Τσαντή απότο Μονοδένδρι, που τελείωσα με μαζί τη Γεράρα Ζωσιμαία Σχολή στα δύσκολα χρόνια 1945-1950 και διακρίνονταν για το σπιρτσόδοκιο πνεύμα του.

Επακολούθησε, όπως κάθε χρόνο δεξίωση. Κόλλυβα, λουκούμι, τσουρέκι, αρτοκλασία και στη συνέχεια πλούσια εδέσματα. Όλα στη Μνήμη της Μεγάλης Ευεργέτιδας ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ και με δαπάνες του Κληροδοτήματος.

Ας ευχηθούμε και του χρόνου να είμαστε καλά. Γιάννινα 31 Μαΐου 2003

Κώστας Δ. Χριστοδούλου

Ο Θεός μας αξίωσε να βρεθούμε και εφέτος εδώ στο εξωκλήσι του Αγίου Νικολάου στα Λιβαδάκια για να αποτίσουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στην μεγάλη ευεργέτιδα του χωριού μας, την ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ με την συμπλήρωση 112 χρόνων από το θάνατό της.

Ίσως για μας τους Βιτσικιώτες που βρισκόμαστε κάθε χρόνο εδώ την ίδια ημέρα, να αποτελεί κουραστική επανάληψη η αναφορά των ιδίων θεμάτων, πιστεύω όμως ότι η Βίτσα οφείλει πολλά στην ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ γι' αυτό θα επαναλάβω και φέτος, όσο μπορώ πιο σύντομα τα παρακάτω:

Η ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, έφυγε από τη ζωή στις 13 Μαρτίου 1891, η διαθήκη της συντάχθηκε στις 2 Απριλίου 1884, οι Βιτσικιώτες δεν την έξεχασαν, δεν την ξεχνούν και σήμερα. Πιστεύω ότι η ψυχή της σήμερα θα αγαλλιάζει γιατί η μνήμη της είναι ζωντανή σε όλους εμάς τους Βιτσικιώτες, τους Ζαγορίασιους, τους Γιαννιώτες που βρισκόμαστε εδώ.

Όλο σχεδόν το Ζαγόρι έχει πολλούς ευεργέτες, έχει πολλούς δωρητές. Αλλά πολλών απ' αυτούς η μνήμη δεν διασώθηκε. Ο Ιστορικός του Ζαγορίου Ιωάννης Λαμπριδής στα Αγαθοεργήματά του γράφει:

«Εν τειλε δε προτιμήμ μετά λύπης, ότι δεν ηδυνήθη να διασώσω τη μνήμη όλων των ευεργετών της πατρίδος και μάλιστα εκ των παραδόντων τας κληροδοσίας αυτών εις χείρας προσωτών».

Πολλοί από τους ευεργέτες του Ζαγορίου δεν περιρίστηκαν να διαθέσουν τα πλούτη τους, που απόκτησαν ταξιδεύοντας σε μακρινές ή και σε κοντινές ξένες χώρες, με πολλούς κόπους και στερήσεις για το καλό των χωριών τους, αλλά διέβησαν από την παρουσία τους μεγάλα χρηματικά ποσά και για την πρόοδο της Ελλάδας, Πανεπιστήμια, Σχολεία κλπ.

Με τα χρήματα που αποκτούσαν, επούλωναν τις πληγές της οικογένειάς τους, αποστέλλοντας τακτικά ένα «μηνιαίο» αγοράζοντας κανένα κτήμα και έπειτα έχτιζαν το αρχοντικό τους με πέτρες πελεκητές και νερές γρεντιές, σπίτι πιο καλό, πιο μεγάλο και πιο ψηλό, από τα σπίτια που έχτιζαν οι άλλοι ταξιδεμένοι συγχωριανοί τους.

Με τα χρήματα αυτά εμόρφωναν και αποκαθιστούσαν τα παιδιά τους, έχτιζαν τις περιφημες εκκλησίες, τα καμπαναριά, τα παρεκκλήσια, ευεργετούσαν τους συγχωριανούς των κατασκευάζοντας διάφορα κοινωφελή έργα, όπως γκαλντεριμα μέσα και έξω από το χωριό, δρόμους, γεφύρια, βρύσες, πεζούλια, δέσεις, νερόμυλους, νεκροταφεία και διάφορα άλλα εξωραϊστικά έργα, ανακούφιζαν τη φτώχεια με δωρεάν ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη, προκοδοτούσαν τα φτωχά κορίτσια, σπούδαζαν φτωχούς νέους, έκτιζαν σχολεία και παρθενγωγεία, διατηρούσαν υφαντήρια, πρόσφεραν στις εκκλησίες διάφορα ιερά σκεύη, ιερές εικόνες κ.λπ.

Όλους αυτούς που με όποιο τρόπο ευεργέτησαν τα Ζαγοροχώρια μπορούμε να τους κατατάξουμε σε Μεγάλους Ευεργέτες, σε Ευεργέτες και σε δωρητές.

Τα στοιχεία που υπάρχουν μέχρι σήμερα για τα χωριά του Ζαγορίου και κατ' επέκταση και για τη Βίτσα αναφέρονται από τα παλιά χρόνια μέχρι την αρχή του Ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940 και γράφτηκαν από τον Μανθό Οικονόμου στο βιβλίο του Ευεργέτες των χωριών του Ζαγορίου (Αθήνα 1980). Στο ίδιο θέμα σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913-1986) αναφέρεται και το βιβλίο του Βασίλειου Κραψίτη.

Έχουμε χρέος να κρατούμε την παράδοση και να μεταλαμπάδεύσουμε στις νεότερες γενές τη μεγάλη αρετή της ευεργεσίας, πράξη ευγενική και υψηλή.

Διοίκηση: Το Ίδρυμα «ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ», διοικείται από τη Διοικητική Επιτροπή ΣΑθρών από το Συμβούλιο των Αθηνών» υπάρχουν ακόμη, σύμφωνα πάντα με τη θέλησή της διαθεσιές η Εκτελεστική Επιτροπή Ιωαννινών και η Εφορευτική Επιτροπή της Βίτσας που συνδρά-

μουν το έργο της Διοικητικής Επιτροπής: **Περιοδία:** Η περιοδία του Κληροδοτήματος αποτελείται σήμερα:

α. Από το κτίριο των Ιωαννινών του ΠΑΠΑΖΟΓΛΕΙΟ. β. Από 107.638 μετοχές της Εθνικής Τράπεζας και γ. Από 10.296 μετοχές της Τράπεζας της Ελλάδος.

Απολογισμός: Ο απολογισμός του 2002, όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος δημοσιεύθηκε σε μία ημερησία εφημερίδα των Ιωαννινών τα πρωινά νέα 27 Μαρτίου 2003.

Προϋπολογισμός: Ο προϋπολογισμός του Κληροδοτήματος για το 2003 ανέρχεται στο ποσό των 230.000 ευρώ ή 80.000.000 δρχ. περίπου, με τα οποία:

1. Θα αποπερατωθούν οι επισκευές και συντηρήσεις των εκκλησιών Αγίου Αθανασίου, Αγίου Νικολάου κ.λπ.
2. Θα διαμορφωθεί ο χώρος στα ΑΝΑΕΡΑ, στην είσοδο της Βίτσας.
3. Θα γίνουν συμπληρώσεις και επεκτάσεις στα διάφορα γκαλντεριμα.
4. Θα γίνουν πλακοστρώσεις - τοιχοποιίες και διαμορφώσεις σε κεντρικούς δρόμους της Βίτσας και
5. Θα ξεκινήσει η μελέτη σκοπιμότητας και οι λοιπές μελέτες του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Ζαγορίου «ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ» στο Βελογιαννάκι.

Η διοίκηση του Κληροδοτήματος χαίρειται την πρωτοβουλία Βιτσικιωτών της Αθήνας και της τοπικής κοινωνίας για τη δημιουργία του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας στην Βίτσα που θα φέρει το όνομα της Ευεργέτιδας και προτίθεται να βοηθήσει οικονομικά την προσπάθεια αυτή έως ότου το Μουσείο αποκτήσει τη δική του οικονομική αυτοτέλεια. Ας σεβαστούμε την προσπάθεια των ιδρυτικών μελών και να τους αφήσουμε ανεπηρέαστους για την υλοποίηση του σκοπού αυτού.

Πιστεύω προσωπικά ότι για τη Βίτσα θα είναι ένα πρωτοποριακό έργο με ευεργετικές επιπτώσεις στους μόνιμους κατοίκους της Βίτσας αλλά και στους απόδημους και το οποίο μπορεί με το χρόνο να εξελιχθεί σε αξιολόγο Μουσείο Πανελληνίας Εμβέλειας και για το λόγο αυτό σας παρακάλεω να αγκαλιάσετε με αγάπη αυτή την προσπάθεια.

Η Βίτσα δεν ανήκει μόνο στους μόνιμους κατοίκους της ούτε στους απόδημους αλλά ανήκει σε όλους που ήρθαν περσσαν, θα ρθουν, θα περσσουν κριτάι θα μας δικασούν οι αγέννητοι νεκροί όπως είπε ο Κωστής Παλάμης.

Όυτε ο χρόνος αλλά ουτε ο χώρος επιτρέπει να κάνω πληρέστερη ανάλυση του προϋπολογισμού του 2003.

Τα μέλη της Εκτελεστικής και Εφορευτικής Επιτροπής, το Τοπικό Συμβούλιο, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι της Βίτσας και ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου γνωρίζουν όλες τις λεπτομέρειες και τον τρόπο εκτέλεσης των έργων και γενικά τα της διαθεσεως των χρημάτων.

Θα σταματήσω εδώ και τα υπόλοιπα τον Αύγουστο στην Βίτσα.

Ας είναι αιωνία η μνήμη της Αγγελικής Παπάζογλου

**Σας ευχαριστώ
Δημήτριος Γιαννής**

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Μετά την «άνωθεν» ίδρυση του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου (ΕΠΒΠ) όλοι πρέπει να παραδεχθούμε ότι το Ζαγόρι βρίσκεται σε σταυροδρόμι. Ο δρόμος, που θα ακολουθήσουμε, είναι λίαν καθοριστικός για το μέλλον του. Ως εκ τούτου είναι **επιτακτική ανάγκη και ιερό καθήκον όλων μας** να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση ΨΥΧΡΑΙΜΑ, ΣΟΒΑΡΑ, και ΥΠΕΥΘΥΝΑ, επιχειρηματολογώντας κάθε ένας μας επί των απόψεων του, για να δοθεί έτσι η δυνατότητα στους συμπολίτες μας να επιλέξουν το καλύτερο. Η τοποθέτησή μας απέναντι στο ΕΠΒΠ πρέπει να καλύψει όλες τις θεατές και αθέατες πλευρές του προβλήματος, ούτως ώστε το τελικό αποτέλεσμα να αποβεί ΩΦΕΛΙΜΟ και όχι ΒΛΑΠΤΙΚΟ για τον τόπο. Η στάση μας απέναντι στο πρόβλημα δεν πρέπει με κανένα τρόπο να στριχθίσει στις ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ και στις ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΕΣ ενός εκάστου, αλλά και στη ΛΟΓΙΚΗ, στην ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ των δεδομένων και στο ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ, που ανέκαθεν αποτελούσε το σήμα κατατεθέν των Ζαγοριτών.

Δυστυχώς η μέχρι τώρα στάση των αρμοδίων του Ελληνικού Κράτους, Λυπούμαι που το αναφέρω, δεν έδειξε ΤΙΠΟΤΑ από τα προαναφερθέντα (Λογική, αξιοπιστία και νοικοκυριό) σε ΚΡΙΣΙΜΑ ζητήματα του Ζαγοριού, αλλά γέννησε πολλά ερωτηματικά.

1. Η εφαρμογή του «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ» έλαβε υπόψη τη θέληση των κατοίκων της περιοχής; Εξέφρασε τα συμφέροντα της ΟΛΟΤΗΤΑΣ του Ζαγοριού ή προώθησε τα μικροσυμφέροντα προσώπων και χωριών; Μήπως γίνεται προσπάθεια να συμβεί το ίδιο και τώρα με το ΕΠΒΠ; Υπήρξαν διαφανείς διαδικασίες ή επικρατεί πυκνή ομίχλη επί αυτού;

2. Η ονομασία ενός τμήματος του Ζαγοριού σε ΤΥΜΦΗ ήταν αποτέλεσμα λογικής και δημοκρατικών διαδικασιών; Αυτό είχε και έχει ως αποτέλεσμα ένα μέρος των Ζαγοριτών να απωλέσει την ιστορική ονομασία του, ονομαζόμενο «ΤΥΜΦΑΙΟΣ», με βάση τα έγγραφα στοιχεία (Δημοτολόγια, Μητρώα κλπ), που θα συνεχίσουν να ισχύουν, αν δεν γίνει τάχιστα η μετονομασία; Οι «φορείς» μας γιατί αποδέχτηκαν τα τελεωμένα και δεν αντιδρούσαν; Θα γίνει το ίδιο και με το ΕΠΒΠ;

3. Το κράτος μας, τον επόμενο χρόνο από την απελευθέρωση μας το 1913, νομοθέτησε και ενέταξε τις περιουσίες μας στα λάφυρα που κέρδιζε από τους Τούρκους; Αγνόησε τα προνόμια ιδιοκτησίας που είχαμε επί Τουρκοκρατίας; Το ίδιο κράτος, που δόσαμε τις περιουσίες μας, δεν είναι εκείνο που με τις αβλεψίες του, την ανευθυνότητα ή τις σκοπιμότητες, χάρισε και χαρίζει (σύμφωνα με τα δημοσιεύματα) τεράστιες εκτάσεις στους πραγματικούς καταπατητές; Σε μας συμπεριφέρεται ομοίως; Πώς μας αποζημίωσε για τις καταστροφές (ολοκαυτώματα) του 1912 και 1943; Αμφισβητώντας και τελικά παίρνοντας τις περιουσίες μας;

4. Είναι λογικό, περιουσιακά στοιχεία κληρονομημένα από τους, Τούρκους πολίτες, προγόνους μας, με συνεχή παρουσία ετών, να χαρακτηρίζονται καταπατημένα και να εμφανίζονται από το κράτος μας νόμοι που σουλτάνου για τεκμηρίωση των ισχυρισμών του; Πώς να εμπιστευτούμε τις αποφάσεις των οργάνων του για το ΕΠΒΠ;

5. Γιατί το κράτος μας αρέσκειται να διατηρεί μια ερμαφρόδιτη κατάσταση στο ιδιοκτησιακό, εξαναγκάζοντας τους πολίτες σε δικαστικές διαμάχες με 100% νόμους υπέρ του και καθίσταται έτσι ανασχετικός παράγοντας στη σύνταξη διαθικών, στην αποδοχή κληρονομιών και στα συμβόλαια αγοραπωλησίας αγροτικής περιουσίας; Ετσι θα υπάρξουν νέοι αγρότες; Συνάδει αυτό με το Ζαγοριό νοικοκυριό, την τάξη και τα δικαιώματα των πολιτών ενός ευνομούμενου κράτους της Ε.Ε.; (Στο ζήτημα αυτό αναμένω με ενδιαφέρον την απάντηση των 3 Δήμων του Ζαγοριού σε σχετική αίτηση μου)

6. Κατά τον καθορισμό της έδρας του πάρκου ισχυσε η λογική της κεντρικής θέσης εντός αυτού και το ποιος κατέχει το μεγαλύτερο μέρος του ή «μας έφαγαν τα μέσα»; Γιατί οι «φορείς» μας το «κατάπιαν»; Οι δήμοι Τύμφης και Ανατολικού Ζαγοριού, που περιλαμβανόνται εξ ολοκλήρου εντός του πάρκου και θα υποστούν όλες τις συνέπειες, ποια αντισταθμιστικά οφέλη πέτυχαν; Διαπιστώσαμε όλοι μας ότι τα κέντρα εξουσίσεως έγιναν περιφερειακά και υπήρξε έντονο περιφερειακός ενδογαμικός ανταγωνισμός με σκοπό το μεγαλύτερο κέρδος από τους ενδιαφερομένους, όπως ομολόγησε ένας εξ αυτών δημοσίως; (Έδρες, διορισμοί προσωπικού κλπ).

Υστερα από όσα έγιναν γιατί εμείς να αποδειχτούμε «κουτορνίθια» και δεν πρέπει να **αμφιβάλλουμε διαρκώς για την αξιοπιστία και τις προθέσεις όσων εμπλέκονται στην ίδρυση του πάρκου και όλων όσων το στηρίζουν ανεπιφύλακτα**, από τη στιγμή που εξ αρχής δεν ακολουθήθηκαν ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ και ΔΕ-ΣΜΕΥΣΕΙΣ ΣΑΦΕΙΣ και ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ, αλλά αποφασίσαν άλλοι πριν από μας για μας;

7. Ποια η αντίδραση των «φορέων» του Ζαγοριού στα 1 έως και 6 εκτός από μερικές «πιστολιές υποχωρούντων ατάκτων» για τα μάτια του κόσμου και δικαιολόγησή της ύπαρξής τους; Υπάρχουν μεγαλύτερα ζητήματα αυτή τη στιγμή για το Ζαγόρι από το ιδιοκτησιακό, κατά πρώτον, για ουσιαστικούς λόγους και η μετονομασία του δήμου Τύμφης για ΙΣΤΟΡΙΚΟΥΣ;

Ανακεφαλαιώνοντας τα διαδραματισθέντα με λύπη μου διαπίστωσα ότι όλα όσα συμβαίνουν στο Ζαγόρι αντιμετωπίζονται από την πλειονότητα με χλιαρή διάθεση και είναι κρίμα αν σκεφτεί κανείς ότι οι Ζαγοριότιοι αποτελούν αξιολογώτατο δυναμικό της ελληνικής κοινωνίας, με μόρφωση και καταξίωση σε όλους τους χώρους. Αυτή η αδράνεια έχει όμως άσχημα αποτελέσματα. Επειδή ο «λύκος στην αναμυοπούλα χαίρεται» διάφοροι υπερασπιστές των συμφερόντων μας, εντός και εκτός Ζαγοριού, προσπαθούν να χειραγωγήσουν τους συμπολίτες μας προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση, για τους λόγους που μόνο αυτοί γνωρίζουν, με **καταστρεπτικά αποτελέσματα για τον τόπο**. Δεν φταίνε όμως αυτοί αλλά ίον) Εμείς οι Ζαγοριότιοι επειδή τους δώσαμε το δικαίωμα, αφήνοντας τους συμπατριώτες μας ΑΝΕΝΗΜΕΡΩΤΟΥΣ σε θέματα ιδιοκτησιακά, εκμετάλλευσης περιουσιών, κτηνοτροφικά, οδοποιίες, υλοτομίες, κυνήγια, υποχρεώσεις κατοίκων στο ΕΠΒΠ, καθιστώντας αυτού κλπ. και 2ον) όλοι όσοι συντέλεσαν στην ίδρυση του πάρκου σε καθεστώς ΑΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ, ΑΣΑΦΕΙΑΣ, και ΕΡΗΜΗΝ μας.

Επειδή όμως η **αμφιβολία και οι όχι ξεκάθαρες διαδικασίες δεν συντελούν στη λήψη ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ** πρέπει να αγωνιστούμε για **ΚΑΘΑΡΕΣ λύσεις, απαιτώντας αναστολή λειτουργίας του πάρκου μέχρις ότου αυτές ΥΛΟΠΟΙΗΘΟΥΝ**.

«Λυδία λίθος» των προθέσεων αυτών που ίδρυσαν

το πάρκο θα αποτελέσουν οι παρακάτω ενέργειες : 1) Σύνταξη ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ αμέσως και αφού πρώτα νομοθετηθεί και απαλειφθούν οι σουλτανικοί νόμοι και τα απαράγαρπτα δικαιώματα του Δημοσίου που ισχύουν τώρα, όπως δηλαδή θα τακτοποιηθεί το ζήτημα στα πραγματικά καταπατημένα με την απόσυρση των δικαιωμάτων του από αυτά.

2) Σύνταξη Κανονισμού, όπου θα καταγραφούν ΟΛΕΣ οι δραστηριότητες μέσα σ'αυτό.

3) Επιστροφή των δημοσίων δασών στα Δ.Δ. από το φαιρέθησαν.

4) ΔΗΜΟΨΗΦΗΣΜΑ σε περίπτωση που δεν υλοποιηθούν τα 1,2 και 3.

Μόνο τότε θα νιώσουμε ότι είμαστε πολίτες μιας ευρωπαϊκής χώρας, που όταν ενημερωθούμε κατάλληλα, είμαστε σε θέση να αποφασίσουμε για το μέλλον αυτού του τόπου.

Πρέπει να τονίσω, ότι προσωπικά βλέπω με καλή διάθεση την ίδρυση του πάρκου αρκεί να ξεκαθαριστεί πρώτα το τοπίο με τον τρόπο που προανέφερα και αυτό να γίνει σύντομα, επειδή υπάρχει περίπτωση η Αλβανία να συντάξει το κτηματολόγιό της πριν από μας και έτσι θα καταστούν η μόνη χώρα της Ευρώπης που δεν έχει ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ. (Τώρα είμαστε οι δυο μας και παρηγοριόμαστε!!!). Μόνο όταν κάποτε θα επεκταθεί το κτηματολόγιο και στα μέρη μας με την ισχύουσα νομοθεσία, τότε θα διαπιστώσουμε το μέγεθος του ζητήματος, αλλά θα είναι αργά. **ΤΩΡΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΥΘΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΜΕ ΕΥΝΟΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ**.

Όσο για τους «φορείς» του Ζαγοριού πρέπει να ομολογήσω ότι περίμενα και περιμένω περισσότερα, γιατί έχουν τη δύναμη να κινητοποιήσουν τους συμπολίτες μας με τα μέσα που διαθέτουν (έντυπα, συγκεντρώσεις ενημέρωσης, συνεντεύξεις). Ίδου η Ρόδος, Ίδου και το πτήδημα. Όλοι μας, αυτές τις στιγμές ΚΡΙΝΟΜΑΣΤΕ.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΗΤΣΙΜΑΡΗΣ
Συν/χος Δάσκαλος
Λεπτοκαρού Ζαγοριού (και όχι Τύμφης)
10 Μαρτίου 2003

Πολιτιστικό έγκλημα

(Ληλασία του Μουσείου της Βαγδάτης και καταστροφή πολιτιστικών χειρογράφων της μεγαλύτερης Βιβλιοθήκης του αραβικού κόσμου)

Βαρύθυμα τα νοερά βήματά μας στο νωπό γύρισμα του χρόνου. Δολοφονημένα τα οράματά μας στο συναπάντημα φρέζας και τρόμου.

Η ελπίδα απάνθρωπα εδώ βιάστηκε. Ειρήνης φμώθηκε θείο μήνυμα. Ο θησαυρός των μουσείων αρπάχτηκε. Το Ιράκ ορρήνησε ολέθρου δίλημμα.

Πολιτιστικά αρχέγονα θησαυριάματα, της προσθήκης στερεοήθηκαν τη θαλπωρή. Όσα πλάστηκαν σ' αιώνων γυρίσματα, βέβηλα χάθηκαν με διαρπαγή.

Στο ρημαγμένο, μουσείων, καύχημα, τραγική, τηλογία, μορφή αλγεινή, άφωνη η υπεύθυνη των εκθεμάτων, να πιστέψει όσα βλέπει αδυνατεί.

Στην άναυδη όψη της βουβός ο θρήνος. Την συγκλονίζουν ηνυχία λυγμοί. Λήστεψε πάλι μνημείο ο ... Ελγίνος! Τοίχοι μουσείου στέκουν γυμνοί.

Τα χείλη δαγκώνουμε σιωπηλοί σταν πολιτισμών το σταυροδρόμι. Τ' αχνάρια τους άφησαν αρχαίοι λαοί. Σοφοί, εγγάρακτοι Χαμουραμπί νόμοι.

Εδώ, κατά πώς στις γραφές θυλεύεται, τ' ανθρωπίνου γένους η πρώτη κοιτίδα. Βαβυλώνιοι, Ασσύριοι... Πέρσες και Έλληνες, τη χώρα λογάζουν δική τους πατριδα.

Όλο τον κόσμο τάραξε η φρίκη. Στο μηδέν πσιωγήρισε η ανθρωπιά! Του πολιτισμού βάση καταδίκη. Τη λήθησε πανανθρώπινη κληρονομιά.

Νικόλαος Πάσχος

Το Ζαγόρι δημιουργός ιδιότυπου ανώτερου πολιτισμού, που σημάδεψε ακτινοβολώντας ευεργετικά σε χαλεπούς καιρούς την ελληνοχριστιανική ζωή της χώρας είναι αδιανόητο να μείνει ασυγγνώπη το σε γεγονότα που υποτιμούν την πανανθρώπινη πολιτιστική κληρονομιά.

Ως άτομο που δέχτηκε την επιτροπή πολιτιστικών στοιχείων του ποθητού Ζαγοριού, οργίστηκα από τη βεβίλωση, διαρπαγή και καταστροφή εκθεμάτων και γραφών και αποτύπωμα ακρωθιώς την αγανάκτησή μου με τους ανωτάτω ταπεινούς στίχους, σαν νοερό οδοπορικό στη Βαγδάτη. Στη διάθεσή σας.

Ένα τηλεφώνημα απ' τα ξένα

Ετοιμάζομαι για κάποια επίσκεψη. Έχω αργήσει κιόλας. Ξαφνικά το τηλέφωνο χτυπά. Το αρπάζω βιαστικά. Αυτό μου έλειπε τώρα...

— Είστε η κ. Δούβλη; ρωτά μια άγνωστη αντρική φωνή. «Σας τηλεφωνώ απ' την άλλη άκρη του κόσμου.»

— Ποιός είστε κύριε; Ετοιμάζομαι να κατεβάσω το ακουστικό. Η άγνωστη αλλά φιλική φωνή συνεχίζει.

— Έχω όλα τα καλά, δεν έχω όμως ζάχαρ' και... Σιγή. Τα της Ελένης Οικονομίδου - Δούβλη

νεύρα υποχωρούν. Η καρδιά μου μαλακώνει. Αυτή η θαυμάσια εφεύρεση σε φέρνει τόσο κοντά με τον άλλο, όσο ν' ακούεις ακόμη και την αναπνοή του ή το σφρυγγί του. Αμήχανη σιωπή, φαίνεται πως μοιραζόμαστε κάτι κοινό με τον άγνωστο.

— Σας τηλεφωνώ απ' την Αυστραλία. Είναι 10 η ώρα το βράδυ, έχω ανάψει τον προβολέα, κάθομαι μόνος στη βεράντα και διαβάζω το «Ζαγόρι μας».

Αιτία το Τσερβανιότικο μαγαζάκι μου, διαβάζωντάς το θύμισε στον άγνωστο Ξενιτεμένο Κατώσοου-δενιώτη το «δικό του μαγαζάκι» του Φάνη με τα κουδούνια που χτυπούσαν το ένα μετά το άλλο, και τα λαμπόγυαλα και τα ζαχαρ'κά. Χείμαρρος η κουβέντα. Για την Ξενιτιά, για τις χαρές και τις πίκρες γι' αυτές τις βασανιστικές αναμνήσεις που μόλις βρουν αφορμή Ξετρυπώνουν, σου σουβλίζουν την καρδιά, σε φαρμακώνουν και σε κάνουν να τα ζυγιάζεις όλα έτσι κι αλλιώς.

Πόσα δεν έχουν να πουν, δύο άγνωστοι άνθρωποι που τους δένουν κοινά παιδικά βιώματα, όσο παράξενο κι αν φαίνεται! Κύλησε μισή ώρα, ίσως και παραπάνω, Ξεδιπλώνοντας όμορφες σελίδες της νιότης στα χωριά μας.

Ξαν να μην θέλαμε κι οι δυο να σκολάσει η κουβέντα κι ας μην γνωρίζομαστε, κι ας μιλούσαμε για πρώτη φορά.

Να σας έχει ο Θεός καλά, να οδηγεί το χέρι σας να γράφετε έτσι, να μας ζεσταίνετε την καρδιά, εδώ στα ξένα. Να Ξέρατε πως περιμένουμε κάθε μήνα «το Ζαγόρι μας». Να μάθουμε τα νέα, να μην ξεχάσουμε τα παλιά...»Έτσι τελείωσε ο Ξενιτεμένος φίλος, εκείνο το τηλεφώνημα.

— Σ' ευχαριστώ για τη χαρά και τη συγκίνηση που μου χάρισεε κοινοχωριανέ μου κ. Βασιλείου.

Όσο για τα ζαχαρ'κά, όμορφα είναι -μεγαλωμένοι τώρα και αλλοιωμένοι, σκορπισμένοι απ' τ' ανεμοούρι της ζωής- να τα Ξαναπούμε στα πιο γλυκά όνειρά μας. Γιατί όπου και να 'μαστε όσα καλά και να 'χουμε, πάντα θα μας λείπουν, όσο και τα φτωχά αλλά μοσομύριστα κι αξέχαστα παιδικά χρόνια.

Σ' ευχαριστώ που με διαβάζεις. Είναι χαρά και τιμή για μένα να μπορώ να σε γυρίζω πίσω στον τόπο μας έστω και νοερά, έστω και για λίγο.

Αυτό το τηλεφώνημα μ' έκανε να νιώσω μεγαλύτερη την ευθύνη για μας, τόσο ο καθένας με τον τρόπο και τις δυνάμεις του προσπαθούμε να συντηρήσουμε άρβεστη τη σπιθαμή. Σίγουρα οι Ξενιτεμένοι μας καρτερούν και λαχταρούν να μάθουν τα νέα των χωριών μας, απ' τον αδερφικό μου Περικλή της Αλεξάνδρειας ως τον ευγενικό κ. Γιαννακό της Γερμανίας που με συγκίνηση μου τηλεφώνησε ότι αναγνώρισε τη μητέρα του στη φωτογραφία των Ζαγοριών γυμναϊκών.

Σ' όλους τους Ξενιτεμένους μας ένα μεγάλο ευχαριστώ για την αγάπη τους και τα καλά τους λόγια.

Από μας η υπόχρηση να μην αφήσουμε να σπάσουν οι κρίκοι που μας ενώνουν με τη γενέθλια γη. Μακριά από τα χείλη σας το ποτήρι με το νερό της Λημονιάς. Σας το χρυσόμαε...

Καλή ανάμνηση στο Ζαγόρι μας στα πανηγύρια και στα μεσοχώρια μας.

ΣΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

1. «Τοπικές κοινωνίες και σύγχρονη πολιτιστική έκφραση»
2. «Πολιτικοί πρόσφυγες του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου στα Ανατολικά Κράτη»

ΔΥΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΟ

Με τις καλλιτεχνικές εκθέσεις ασπρόμαυρη φωτογραφίας, ιστορικής κυρίως θεματολογίας, και τις οργανωμένες συναθροίσεις μικρών ομάδων επιστημονικού ενδιαφέροντος το Μονοδένδρι δικαιώνει τη φήμη του ως κέντρο πνευματικής δραστηριότητας και ισχυρός άξονας πολιτιστικού τουρισμού για την Ήπειρο.

Το φετινό καλοκαίρι, στο ωραίο χωριό του Ζαγοριού, και συγκεκριμένα στις εγκαταστάσεις του Ριζάρειου Ιδρύματος, οργανώνονται, μεταξύ των άλλων, ενδιαφέροντα συνέδρια.

Πρόκειται για το συνέδριο πολιτιστικών φορέων της ελληνικής περιφέρειας με θέμα «Τοπικές κοινωνίες και σύγχρονη πολιτιστική έκφραση», το οποίο οργανώνει στις 20 και 21 Ιουνίου το «highlights», ένα από τα πιο έγκυρα περιοδικά έντυπα που αφορούν τον πολιτισμό.

Στο συνέδριο θα προβληθούν και θ' αναλυθούν οι στόχοι των πολιτιστικών εντύπων που εκδίδονται στην περιφέρεια και παράλληλα θα εντοπισθούν οι τρόποι με τους οποίους τα έντυπα αυτά συμβάλλουν και επηρεάζουν τη σύγχρονη πολιτιστική έκφραση.

Στο συνέδριο έχουν προσκληθεί και θα λάβουν μέρος οι εκδότες των πιο σοβαρών πολιτιστικών εντύπων της περιφέρειας, όπως είναι τα «Αιολικά Γράμματα» της Μυτιλήνης, οι «Αναζητητές» του Ρεθύμνου, η «Έφυρα» του Αργοστολίου, το «Δόντι» της Πάτρας, το «Εν Βόλω», το «Εντεκτήρη» της Θεσ/νίκης, η «Εξώπολις» της Αλεξανδρούπολης, ο «Νούμας» του Πύργου Ηλείας, τα «Ηπειρωτικά Γράμματα», η «Παράλλαξη» της Θεσ/νίκης, το «Πελινναίο Κέντρο Χιακών Μελετών» το «Πε-

ΒΑΣΙΛΗ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ

«ΠΟΡΕΙΑ ΓΕΝΝΑΙΩΝ»

Με πολύ ενδιαφέρον διάβασα το βιβλίο «Πορεία Γενναίων» που μου χάρισε ο συγγραφέας του συγγραμμάτος μου Παπινγκιώτης Βασίλης Αρχιμανδρίτης (Δάσκαλος - Αντ/ρχης Πολιμιακής Διαθ/τος).

Είναι γεμάτο από προσωπικές εμπειρίες και αναμνήσεις από τη συμμετοχή του και τη δράση του στον πόλεμο του '40. Εμπειρίες και αναμνήσεις που αποτελούν συγχρόνως και ιστορικά ντοκουμέντα μεγάλης αξίας.

Μέσα από έναν απλό λόγο, πολλές φορές συγκαλησιακά προσημένο, με αναφορές σε ιστορικά πρόσωπα της εποχής, με πλήρη γνώση του ιστορικού γίνεοθαι, περιγράφεται η «πορεία των γενναίων». Είναι —κυρίως— οι απλοί στρατιώτες, οι ανώνυμοι Έλληνες, οι συγκαλησιανοί που αγωνίστηκαν τον μεγάλο αγώνα με απιστότητα και αυτοθυσία. Είναι οι άγνωστοι γενναίοι που έκαναν ηγέτες μεγάλου βελλερους, που έκαναν όλο τον κόσμο να μιλάει γι' αυτούς και να τους χαρακτηρίζει ήρωες.

Σ' αυτούς τους ήρωες αναφέρεται με σεμνότητα ο συγγραφέας. Πολλοί απ' αυτούς —οι περισσότεροι— δεν υπάρχουν πια στη ζωή.

Θεομά συγκαληστήρια στον Βασίλη Αρχιμανδρίτη είναι ίσως ο πρώτος που καταγράφει ιστορικά στοιχεία που αφορούν στη νεώτερη Ιστορία και συμμετοχή των Παπινγκιωτών στον πόλεμο του '40.

Ένα μικρό αλλά πολύ σημαντικό πετράδακι στο μωσαϊκό της σύγχρονης Ιστορίας μας.

ριδικό της Πόλης της Καβάλας», «Παρέμβαση» της Κοζάνης, «Τελεία και Παύλα» της Ξάνθης, η «Φωνή Εν» της Νεάπολης Λασιθίου, η «Νεφέλη» και η «Πυξίδα» των Χανίων και άλλα. Ιδιαίτερη επίσης σημασία και μεγάλο ενδιαφέρον αποκτά και το άλλο συνέδριο, το οποίο θα διεξαχθεί στο Μονοδέντρυ στις 4,5 και 6 Ιουλίου. Το συνέδριο αυτό διοργανώνεται από το «Δίκτυο» για την Μελέτη των Εμφυλίων Πολέμων, ένα άτυπο επιστημονικό φορέα που απαρτίζεται από νέους κυρίως επιστήμονες σε συνεργασία με το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.) και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Στο συνέδριο θα πάρουν μέρος με επιστημονικές ανακοινώσεις γνωστοί ακαδημαϊκοί δάσκαλοι από τα περισσότερα ελληνικά πανεπιστήμια καθώς και καθηγητές ευρωπαϊκών πανεπιστημίων από τη Γαλία, την Τσεχία και άλλες χώρες.

Στο πλαίσιο της ίδιας εκδήλωσης ενδέχεται να διοργανωθεί έκθεση φωτογραφίας με ανέκδοτο φωτογραφικό υλικό από τη ζωή και τη δράση των πολιτικών προσφύγων στα Ανατολικά Κράτη (το υλικό προέρχεται κυρίως από την πρώην Ανατολική Γερμανία). Την ίδια περίοδο θα εξακολουθεί να λειτουργεί στο Μονοδένδρι η περιφημη φωτογραφική έκθεση «Ρωσία 100 χρόνια», γεγονός που, σε συνδυασμό με τις εργασίες του Συνεδρίου και τη δευτερεύουσα φωτογραφική έκθεση, καθιστά ιδιαίτερα ελκυστική την ιδέα μιας επίσκεψης στο Μονοδένδρι για το διάστημα από 4 έως και 6 Ιουλίου 2003.

Απ' αυτήν την άποψη το βιβλίο αυτό αποτελεί ένα είδος τιμής σ' αυτούς που αγωνίστηκαν, τα ονόματά των οποίων ο συγγραφέας αναφέρει πολλές φορές. Συγκινητικές είναι και οι εντυπώσεις που αφήνουν οι φωτογραφίες των αγωνιστών, νέοι άνθρωποι τότε με το χαμόγελο στα χείλη για τη σωτηρία της Πατρίδας.

Έλεος, συγκλονιστικά είναι τα στοιχεία που παραθέτει για τον ήρωα Μαροδοχάιο Φοιζή.

Χωρίς τις υποδείξεις του Βασίλη Αρχιμανδρίτη δεν θα ήταν δυνατόν να εντοπιστεί το σημείο ταφής του Φοιζή στην Αλβανία (μάτω από ένα δένδρο) και να μεταφερθούν τα οστά του στην Ελλάδα.

Θεομά συγκαληστήρια στον Βασίλη Αρχιμανδρίτη είναι ίσως ο πρώτος που καταγράφει ιστορικά στοιχεία που αφορούν στη νεώτερη Ιστορία και συμμετοχή των Παπινγκιωτών στον πόλεμο του '40.

Ένα μικρό αλλά πολύ σημαντικό πετράδακι στο μωσαϊκό της σύγχρονης Ιστορίας μας.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΚΟΥΡΤΗΣ

Πάνανα, Ιούνιος 2003

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΒΥΡΩΝΑ ΒΑΡΖΩΚΑ

Επικήδειος από το Σάββα Θεοδώρου

Αγαπημένο μας Βύρωνα
Το αιφνίδιο άγγελμα του θανάτου σου μας συγκλόνισε όλους και μας φαίνεται άπιστευτο, ότι βρισκόμαστε τώρα εδώ γύρω από τη σορό σου στον ιερό χώρο του Αϊ-Νικόλα της γενέτειράς σου, για να σε αποχαιρετήσουμε και να σε συνοδέψουμε στην τελευταία σου κατοικία. Έφυγες έτσι ξαφνικά και απρόσμενα από κοντά μας αφήνοντας πίσω σου βαρύ πένθος στην οικογένειά σου, στους συγγενείς και φίλους σου, στους συγχωριανούς και συναδέλφους σου.

Σε όλους εμάς, που είχαμε την τύχη να σε γνωρίσουμε από κοντά και να συνεργαστούμε μαζί σου και να θαυμάσουμε την ψυχική σου ανωτερότητα, τη θέρμη της καρδιάς σου, το ευπροσήγορο του χαρακτήρα σου, την καλοσύνη σου.

Γεννημένος στην κοιτίδα άξιων δασκάλων, το Καπέσοβο, υπήρξες εκλεκτός μεταξύ των εκλεκτών συναδέλφων, εξαιρετος και αγαπητός άνθρωπος, πατριώτης φλογερός, ανυστερόβηλος και αδιάβλητος.

Ανήκες και συ στη γενιά των δασκάλων εκείνων, που διακρίνονται για το ήθος και την εργατικότητα τους, ευσυνείδητοι και άριστα πεπαιδευμένοι με πίστη και αφοσίωση στην αποστολή του Έλληνα δασκάλου. Αρετές που ανέδειξαν τους Ζαγορισίους δασκάλους και σημάδεψαν την πολιτιστική ταυτότητα του Ζαγοριού για αιώνες.

Αγάπησες όσο λίγοι το λειτούργημα του δασκάλου και προσέφερες όλες σου τις δυνάμεις για τη μόρφωση των παιδιών, που σου εμπιστεύθηκαν οι γονείς και η πατρίδα, εμψυώνοντας σ'αυτά όλες τις αξίες της ελληνοχριστιανικής αγωγής.

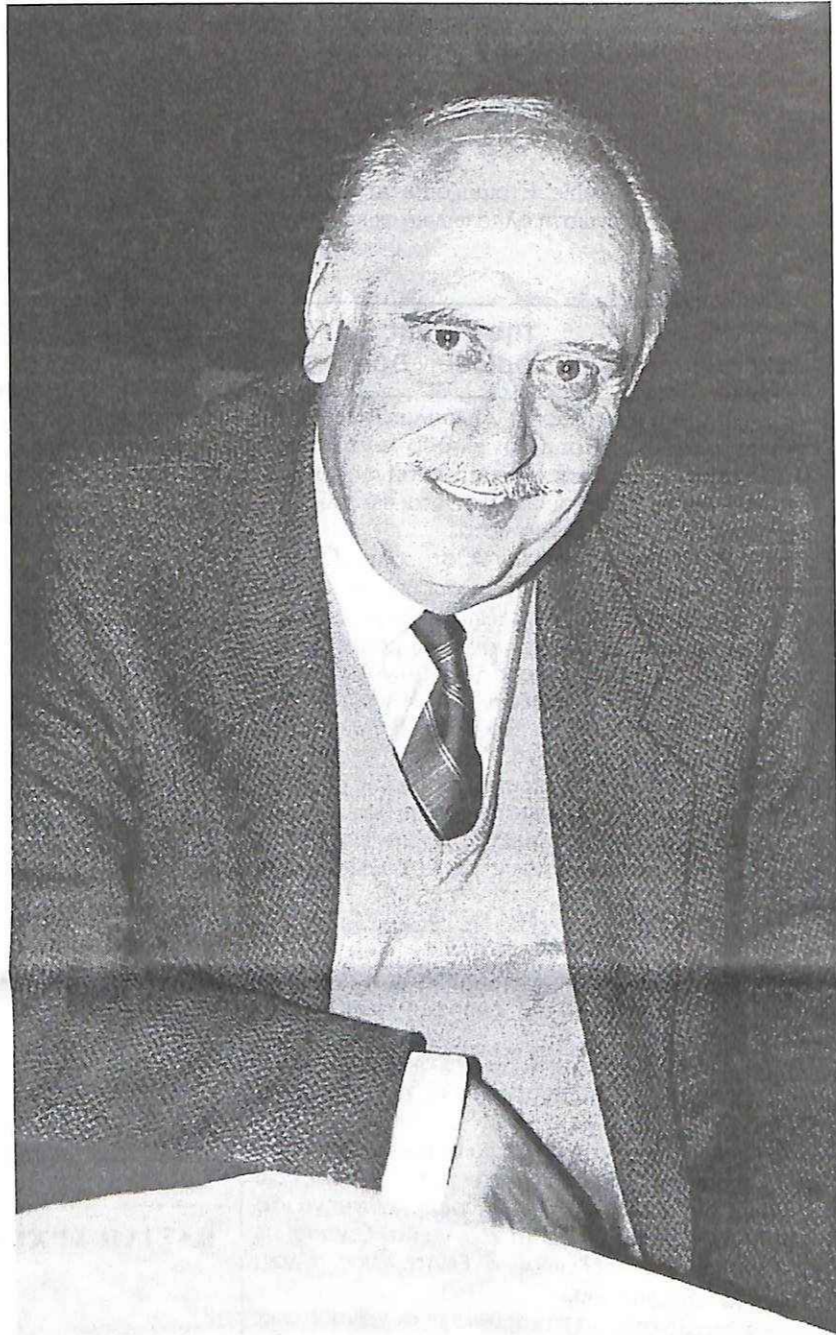
Διαρκής και ασίγαστος ο πόθος και έντονος ο αγώνας για την ανύψωση του Σχολείου και του δασκάλου με πρόσθε-

τες σπουδές για να φτάσεις τελικά στην κορυφή της υπαλληλικής ιεραρχίας ως δίκαια επιβράβευση του παιδευτικού και κοινωνικού σου έργου.

Σε διέκρινε πάντα ορθοφροσύνη και σκέψη λογική, κάτοχος άριστος της παιδαγωγικής επιστήμης και της Σχολικής Νομοθεσίας, πρωτοπόρος μαχητής στο συνδικαλιστικό στίβο για το δίκιο του δασκάλου, όταν η πολιτεία παραγνώριζε τις υποχρεώσεις της απέναντί του, μη διστάζοντας να συγκρουστείς γι' αυτό ακόμα και με τους προϊσταμένους σου. Αλλά και μετά τη συνταξιοδότησή σου από το πόστο του προέδρου του Συλλόγου πολιτικών συνταξιούχων έδωσες μάχη για την πλήρη δικαίωση των αιτημάτων των συνταξιούχων συναδέλφων σου.

Μετείχες ενεργά στη ζωή της κοινωνίας και ήσουν ένας παθιασμένος ζαγορίσιος πατριδολάτρης, που ποτέ δεν έπαυες ως την τελευταία στιγμή της ζωής σου να αγωνίζεσαι για το Ζαγόρι και τα προβλήματά του. Άριστος χειριστής του λόγου και της πέννας αφιέρωσες εκατοντάδες άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες προβάλλοντας τα προβλήματα του Ζαγοριού καυτηρίζοντας με γλώσσα αιχμηρή πολλές φορές λάθη και παραλείψεις των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης και της πολιτείας.

Μετέχοντας ενεργά σε διάφορους πολιτικούς Συλλόγους και Επιτροπές, όπως του Πολιτιστικού Συλλόγου Ζαγορισίων, της Συντακτικής Επιτροπής του Λαζαριδείου Ιδρύματος, της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγοριού, και από τα πρώτα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού «το Ζαγόρι μας» προσέφερες μεγάλο και πολύτιμο έργο και πριν λίγες μέρες από το χαμό σου δημοσιεύτηκε στο «Ζαγόρι μας» (στο τεύχος Απριλί-

ου) άρθρο δικό σου για το θέμα της μετονομασίας του Δήμου Τύμφης, ένα ζήτημα, που από την αρχή της δημιουργίας των Καποδιστριακών δήμων σοβαρά σε προβλημάτιζε.

Έτσι έσβησε μια σθεναρή φωνή για το Ζαγόρι και είναι πλήγμα οικηρό για τον τόπο μας η απουσία του Βύρωνα Βαρζώκα, αφήνοντας μέγα και δυσαναπλήρωτο κενό και δυστυχώς όλο και εκλείπουν στις μέρες μας τέτοιες προσωπικότητες, που να αγωνιούν και να πονούν για το Ζαγόρι όπως εκείνος.

Γι' αυτό αγαπημένο μας Βύρωνα αναπαύσου ήρεμος και ταξίδεψε προς την αιωνιότητα με τη βεβαιότητα ότι αφήνεις

πίσω σου ένα ολόφωτο παράδειγμα άριστου εργάτη της παιδείας, στοργικού συζύγου και πατέρα, τέλειου ανθρώπου και δραστήριου μέλους της κοινωνίας.

Εμείς όλοι οι παριστάμενοι γύρω από τη σορό σου, με πόνο ψυχής, απευθύνουμε την παράκληση στον Πανάγαθο Θεό να σας δεχτεί στους κόλπους του Αβραάμ και να σκορπίσει βάλλασμο παρηγοριάς στην απορφανισθείσα οικογένεια σου και λοιπούς συγγενείς.

Ας είναι ελαφρό το χώμα της γενέθλιας γης, που θα σε σκεπάσει και η μνήμη σου ας ει- ναι αιωνία.

Ο Δάσκαλος Βύρωνα Βαρζώκας

Για τον άνθρωπο, τον πολίτη, τον οικογενειάρχη Βύρωνα Βαρζώκα μίλησαν άλλοι: εγώ θα σταθώ στο σημερινό σημειώμά μου στη γνώμη της Υπηρεσίας για τον Καπεσοβίτη δάσκαλο, που η διδασκαλική του ζωή με το περιεχόμενό της αποτελούσε αξιομίμητο παράδειγμα ευσυνειδησίας, φιλοτιμίας, φιλοπονίας, εργατικότητας και εντιμότητας. Το Ευαγγελικό «εργάζεσθε...» αποτέλεσε τον κυριότερο σκοπό της ζωής του και έδειχνε τι μπορεί να επιτύχει ο άνθρωπος που ρίχνεται στην εργασία με θέληση, με άκαμπτη επιμονή και με ηθικό προσανατολισμό.

Για την Υπηρεσία ο Βύρωνα Βαρζώκας, στην αξιολόγηση όλων των επιμέρους τυπικών και ουσιαστικών προσόντων, παρυσιάζεται, όπως ήταν

και τον γνωρίσαμε, ως **εξαιρετος εκπαιδευτικός**, που με την προσωπικότητά του ελάμπρυνε το χώρο της Α/βάθμιας Εκπ/σης και τον περίγυρό του.

Πτυχιούχος της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας και της Πανεπιστημιακής Μετ/σης είχε έφεση ακόρεστη για συνεχείς επιμορφωτικές αναζητήσεις και διακρίνονταν για τη συγγραφική του δραστηριότητα και τις πνευματικές του ανησυχίες. Στα παιδαγωγικά συνέδρια, σημειώνεται κάπου, ελάμβανε ενεργό μέρος και **«χειρίζεται άριστα τον προφορικό και γραπτό λόγο»**.

Είχε, σύμφωνα με την Υπηρεσία, άριστη παιδ/κη κατάρτιση και ήταν έμπειρος της διδακτικής τέχνης. Ήταν ακούραστος και με τη θέλησή του πρόσφερε

την πείρα και τις γνώσεις του στους συναδέλφους του.

Ένας από τους τελευταίους αξιολογητές του σημειώνει:

Του Ντίνου Καραγιάννη

«Είναι λιαν ευσυνειδητος, φιλότιμος και φιλόπονος, με συναίσθημα ευθύνης και υψηλή περι καθήκοντος αντίληψη» και συνεχίζει:

«Έχει δημοσιεύσει αξιόλογες μελέτες με παιδ/κά, διδακτικά και διοικητικά θέματα και το εκπαιδευτικό, κοινωνικό και εθνικό ήθος είναι εξαιρετα. Ο χαρακτήρας του είναι αδαμάντινος, η κοινωνική του παράσταση άψογη και το ψυχικό του μεγαλείο άφθαρτο. Εκτιμάται βαθύτατα από όλους και επί σειρά ετών εκλέγεται πρόεδρος του Συλλόγου Διδασκάλων και αντιπρόσωπος στις Γενικές Συνελεύσεις του Κλάδου.

Εδώ να θυμηθούμε με πόση δεξιότητα και μαε-

στρία άσκησε τα καθήκοντά του ως Πρόεδρος στην πρώτη μεταδιδακτορική Γενική Συνέλευση. Εποχές δύσκολες το καλοκαίρι του 1974. Παρά τους ύμνους και τους επαίνους η Πολιτεία δεν τον χρησιμοποίησε για να προσφέρει τις υπηρεσίες του ως Επιθ/της τότε Δημοτικής Εκπ/σης, θέση για την οποία δικαιώθηκε αργότερα από το Συμβούλιο Επικρατίας.

Ύστερα από όλα αυτά, εμείς «τι μπορούμε να πούμε και να προσθέσουμε», όπως θα έλεγε και ο αειμνηστος δάσκαλός του Π. Κοροντζής, για τον δάσκαλο που ενεργούσε και δίδασκε «εκ του περιοσείματος της ψυχής και της καρδιάς αυτού»;

Να συλλυπηθούμε για άλλη μια φορά την οικογένειά του και να ευχηθούμε να είναι ελαφρύ το χώμα της Καπεσοβίτικης γης που σκέπασε το σώμα του και ας μένει αιωνία η αγαθή του μνήμη ανάμεσά μας.

Προσφορές αντί στεφάνου εις μνήμη Βύρωνα Βαρζώκα

1. Οικογένεια Εριφύλης Βαρζώκα
2. Οικογένεια Χριστόδουλου Βαρζώκα
3. Αγγελική Βαρζώκα
4. Οικογένεια Γρηγορίου Βαρζώκα
5. » Νικολάου Σιδηροπούλου
6. » Γιάννη Σουσιόπουλου
7. » Αμαλίας Κοντοδήμου
8. » Χαριλάου Κοντοδήμου
9. » Αχιλλέα Λένη
10. » Κίμων Λένη
11. » Γεωργίου Γκρουϊτή
12. » Αποστόλου Ντιναλέξη
13. » Θεοκυδίου Παπαγεωργίου
14. » Κων/νου Κόκκα
15. Γιούλια Στεργίου
16. Ελένη Βασιλιά
17. Μαρούλα Βούστρου
18. Σύνδεσμος Εκπαιδευτικών Α/βάθμιας Εκπαίδευσης Ν.Ιωαννίνων
19. Νίτσα Δούκα

Ξαφνικά κι αναπάντεχα χάσαμε ένα απ'τα πιο γνήσια Ζαγορίσια αγκωνάρια, τον Καπεσοβίτη **Βύρωνα Βαρζώκα**.

Το Ζαγόρι μας με το θάνατό του γίνεται φτωχότερο. Εκφράζοντας τα προσωπικά μας αισθήματα καθώς και των απόδημων Σκαμνελιτών Αττικής, συλλυπητήρια εγκάρδια στη γυναίκα του, τα παιδιά του, τ'αδέρφια του κι'όλους τους συγγενείς, που τον θρηνούν.

Με βαθεία οδύνη

Κώστας Θεοδοσίου

Πρόεδρος του Συνδέσμου Σκαμνελιτών Αττικής

Έφυγε ξαφνικά για το αιώνιο ταξίδι στις 15 Μαΐου σε ηλικία 76 ετών ο **Βύρων Βαρζώκας**. Άφησε πίσω του δυσαναπλήρωτο κενό στην οικογένειά του. Το ανελέητο δρεπάνι του Χάρου δε τον άφησε να χαρεί άλλο τη ζωή.

Στη σύζυγό του Έρρη στις κόρες του Αλεξάνδρα και Γεωργία, στα αδέρφια του Αγγελική, Λάκη και Τασία Βαρζώκα, Φιλάνθη Καρακίτσου, Γεώργιο και Βάνα Νουτσοπούλου και στους λοιπούς συγγενείς εγκάρδια συλλυπητήρια.

Το χώμα της γενέτειρας γης ας είναι ελαφρό. Αιωνία σου η μνήμη αξέχαστε Βύρωνα. Η άδολη μορφή σου θα πλανιέται στη σκέψη μας.

Τα εξαδέλφια σου

Αλίκη, Αχιλλέας.

Τα ανήψια σου

Κώστας, Κίμων, Φυλλιώ

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ένα ξεχωριστό πανηγύρι στο Κουκούλι

Την Παρασκευή 2 του Μάη, ανήμερα της Ζωοδόχου πηγής, έγι-
νε ένα ξεχωριστό πανηγύρι στο χωριό μας.

Από βραδύς έγινε ο Εσπερινός και στη συνέχεια ψάλαμε τον
Ακάθιστο Ύμνο στην Παναγία, όπως είναι το έθιμο στο χωριό μας.

Το πρωί έγινε η Θεία Λειτουργία και στη συνέχεια ο αγιασμός
με αγίασμα που αντλήσαμε από το πηγάδι που είναι κάτω από το
Ιερό της Παναγίας της Ζωοδόχου Πηγής.

Το βράδυ έγινε το παραδοσιακό πανηγύρι και όταν λέμε παρα-
δοσιακό το εννοούμε αφού ήταν κάτι που θύμιζε τα παλιά χρόνια
του Ζαγοριού.

Η θαυμάσια κομπανία του Γατσέλου-Ζαγόρα έπαιξε τα παλιά
τραγούδια τα τοπικά τα προπολεμικά και του πενήντα και εξήντα.

Εκείνο όμως που έκανε εντύπωση και σχολιάστηκε ευνοϊκά
από όλους, ήταν η συμμετοχή της νεολαίας.

Το 60 τοις εκατό ήταν νέα παιδιά από είκοσι ως σαράντα χρο-
νών.

Και το πιο ωραίο ήταν που δεν ήρθαν για χαβαλέ, να ριχτούν
σαν τρελοί, όπως δυστυχώς συμβαίνει τελευταία, αλλά για να χο-
ρέψουν θαυμάσιους χορούς, ανάμεσα στους άλλους χόρεψαν και
στα ποτήρια και να τραγουδήσουν μαζί με τα όργανα τα θαυμάσια
παλιά Ζαγορίσια τραγούδια.

Μπράβο στη νεολαία μας.

Γι' αυτούς που λεν, ότι οι νέοι μας είναι ξεκομμένοι από την πα-
ράδοση, τα παιδιά. Θα ήταν παράλειψη να μην πούμε για την εκ-
πληκτική εξυπηρέτηση από το κατάστημα που το έχει ο Χρήστος
ο Παπιγκιώτης.

Ο Χρήστος όπως μας είχε, κι οποιαδήποτε άλλη φορά έρθουν
φίλοι στο καφενείο, που είναι και εστιατόριο, θα τους εξυπηρετή-
σει το ίδιο, και ακόμη καλλίτερα.

Αν είναι πολλοί ας πάρουν ένα τηλέφωνο στο 265371121 για
να τους ετοιμάσει ό,τι θέλουν.

Κλείνοντας, εύχομαι η Παναγία, η Ζωοδόχος Πηγή να δώσει σε
όλους μας υγεία για να γιορτάσουμε και πάλι του χρόνου στο Κου-
κούλι.

Για την αδελφότητα

Ο πρόεδρος

Γιάννης Βακάμης

Μιχάλης Χατζηγιάννης

Ένας άνδρας ευπαρουσίαστος με λεβέντικο παράστημα και
μορφή αρχοντική, γεννημένος το 1926, γαλήνια έφυγε και από τις
14 του Μάη 2003, βρίσκεται εκεί όπου οι δίκαιοι αναπαύονται. Ήταν
άνθρωπος πασιγνώστος, σε όλα τα γύρω χωριά, από τους άρι-
στους οικογενειάρχες της Αρίστης και τους πρώτους νοικοκυραί-
ους της περιοχής. Αναντικατάστατος, από τους παλιούς καλούς
και χρήσιμους Αρτιστονούς χωριανούς. Πάντα με το χαμόγελο, όχι
το πλαστό, το επαγγελματικό, αλλά εκείνο που πήγαζε από την
όντως ευγενική ψυχή του, με σοβαρότητα, με εργατικότητα παροι-
μιώδη, μπρεσάλης και πολύ έντιμος, αγαπητός απ' όλους τους χω-
ριανούς, άσκησε στο χωριό, επί πολλά χρόνια το επάγγελμα του
παντοπώλη στο χάνι. Εκεί που σταμάταγε το λεωφορείο και έπαιρ-
νε ή άφηνε επιβάτες και μες τρέχαμε μικρά να πάμε στο σπίτι της
θείας Θωμαίτσας. Κρατούσε ανοιχτό το κατάστημα και δεχόταν
χωριανούς και ξένους. Τελευταία, το μαγαζί του, από το οποίο περ-
νούσε τόσος και τόσος κόσμος δεν υπάρχει πια. Ο κυρ-Μιχάλης
Χατζηγιάννης έμενε τελευταία με τη γυναίκα του, κοντά στα παιδιά
του, στα Γιάννενα. Πριν λίγο καιρό, ήταν υγιέστατος. Κατέρρευσε
όμως, σαν χάρτινος πύργος, αφήνοντας όλους άφωνους.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Αρίστης που τον σκέπασε. Στους
δικούς του συγγενείς: Θερμά συλλυπητήρια!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Εκδρομή της Ηπειρωτικής Αδελφότητας N. Μαγνησίας στο Ζαγόρι

Η Ηπειρωτική Αδελφότητα Ν. Μαγνησίας στις 23-25/5/03 πρα-
γματοποίησε την καθιερωμένη, από αρκετά χρόνια, ετήσια εκδρο-
μή στην Ήπειρο.

Φέτος επισκεφθήκαμε τα Ζαγοροχώρια, επί κεφαλής του
γκρούπ, που αποτελείται από 35 άτομα Ηπειρώτες και φίλους των
Ηπειρωτών, ήταν οι Ζαγορίσιοι ΚΩΝ/ΝΟΣ ΡΕΜΜΟΣ και ΙΩΑΝΝΗΣ
ΖΩΪΔΗΣ.

Η επίσκεψη άρχισε από την τεχνητή λίμνη πηγών Αώου και τα
χωριά του Ανατολικού Ζαγοριού (Φλαμπουράρι, Βωβούσα, Γρεβε-
νήτι κλπ) που συνεχίστηκε στο Δυτικό και Κεντρικό Ζαγόρι (Καλ-
πάκι, πολεμικό μουσείο Ι. Μ. Βελάς, Αρίστη, Πάπιγγο, Βίκος, Άνω
Πεδινά, Κήπους, Βραδέτο και Βίτσα).

Πάρα πολύ ωραία η διαμονή στο ξενοδοχείο του Ι. Ζήση στην
Αρίστη, του Κων. Βασδέκη στη Βίτσα, στους Ξενώνες του Νικ. Βασ-
δέκη και Αλ. Βαταβάλη στη Βίτσα καθώς και τα εστιατόρια της Βά-
λια Κάλντας (Βωβούσα), του Ι. Ζήση (Αρίστη), του Κων. Βασδέκη
(Βίτσα) και του Μ. Βλάχου (Κήπους) όπου οι φιλοξενοούμενοι γεύ-
θηκαν τα παραδοσιακά φαγητά και πίτες.

Όλοι έφυγαν από το Ζαγόρι κατενθουσιασμένοι για τα σπάνια
αξιοθέατα (φύση, δομημένο περιβάλλον, λαογραφικό μουσείο Τό-
λη κλπ.) και την φιλοξενία. Πολλοί εξέφρασαν την επιθυμία να επα-
νέλθουν για να γνωρίσουν ακόμη καλύτερα το Ζαγόρι.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
ΚΩΝ. ΚΑΤΣΩΡΑΣ

Ο Γεν. Γραμματέας
ΚΩΝ. ΡΕΜΜΟΣ

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ

Από τους Ασπραγγέλους πέρασε στις 3-6-03 κάποιος Βέλγος
οδοιπόρος, ο ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΒΑΝ ΛΙΜΠΕΡΓΚΕΝ, 52 ετών, αφού την 29-
5 πέρασε από τον Δήμον Τύμφης, στις 30-5 από τους Κήπους, την
31-5 από Φραγγάδες, στις 2-6 από Μηλιωτάδες.

Θέλει να κάνει ρεκόρ για να γραφεί στο βιβλίο Γκίνες και οδοι-
πορεί σε όλη την Ελλάδα.

Περπατεί επί 5 χρόνια και θα συνεχίσει για άλλα πέντε.

Μ.Γ.Κ.

«Η φιλοσοφική σκέψη του Κορνήλιου Καστοριάδη»

Διαδακτορικής διατριβής της Ελένης Ρούμκου - Σκούρη

Την Πέμπτη 29-5-2003 έγινε ενώπιον πενταμελούς επιτροπής
στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων η παρουσίαση της διδακτορικής δια-
τριβής της Ελένης Ρούμκου - Σκούρη με θέμα: «Η φιλοσοφική
σκέψη του Κορνήλιου Καστοριάδη».

Βαθμολογήθηκε ομόφωνα με άριστα 10.

Η Ελένη Ρούμκου - Σκούρη, καθηγήτρια φιλόλογος στη Ζωσι-
μαία Σχολή Ιωαννίνων, έζησε από κοντά για ένα χρόνο στο Παρίσι
τον μεγάλο Έλληνα διανοητή, τον τελευταίο ίσως.

Η διατριβή της θεωρείται σημαντική όχι μόνο για τον άρτιο τρό-
πο με τον οποίο χειρίστηκε ένα τόσο δύσκολο θέμα αλλά και για
το ότι πολύ λίγοι Έλληνες μελετητές έχουν ασχοληθεί ειδικά με
το φιλοσοφικό έργο του Κορνήλιου Καστοριάδη.

Της εχόμαστε ολόψυχα να συνεχίσει την πορεία της στον πα-
νεπιστημιακό χώρο πλέον με επιτυχία και πάντα να αριστεύει.

Ελένη Σκούρη (οικογενειακώς)
Ναυσικά Σκούρη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

— Την Δευτέρα, 2 Ιουνίου
του 2003, η Βάσω, γυναίκα του
Γιώργου Γκιάκα, έφερε στον
κόσμο το πρωτότοκό τους παιδί,
ένα υγιέστατο αγοράκι.

Να τους ζήσει, να 'ναι τυχε-
ρό!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Βαπτίσεις

— Την Κυριακή του Θωμά, 11
Μάη του 2003, ο **Νίκος Βακάλης**
και η γυναίκα του **Ντόρα**, βαπτί-
σανε στην Αθήνα, την μονάκρι-
βη κορούλα τους. Και το όνομα
αυτής: ΕΛΠΙΔΑ.

Να τους ζήσει και στα στεφά-
νια της να χαρούν!

Στον Φρίξο και την Ελπίδα τις
καλύτερες ευχές και να χαρούνε
και άλλα εγγονάκια!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Θάνατοι

— Από τις 17 Μάη του 2003,
αναπαύεται δίπλα στη γυναίκα
του Ερμιόνη, στο νεκροταφείο
του Αη-Ταξιάρχη Άνω Ραβενίων,
ο ενενητάχρονος **Δημήτριος**
Μπακάλης, που τα τελευταία
χρόνια ζούσε στο Αργίνιο.

Στους οικείους του θερμά
συλλυπητήρια

— Την Παρασκευή, 6 Ιουνίου
του 2003, πέθανε ο **Βασίλειος**
Δημουλάς σε ηλικία 92 χρόνων.
Ήταν ένας από τους μεγαλύτε-
ρους και πολύ καλούς Παναρα-
βενιώτες.

Ο Θεός να αναπαύσει την
ψυχούλα του καλόκαρδου
μπάρμπα Βασίλη και να δώσει
κουράγιο και δύναμη στην πνε-
μένη και ταλαιπωρημένη γυναι-
κα του Σωτηρία, να συνεχίσει
τον ανηφορικό δρόμο της ζωής
μόνη της!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Μνημόσυνα

— Την Κυριακή 25 Μαΐου στο
χωριό μας έγιναν δύο μνημόσυ-
να:

— Από την μακρινή Αυστρα-
λία ήρθε ο Χαρίσης Μπονόβας
μαζί με τη γυναίκα του και έκανε
τα σαράντα του πατέρα του ΚΩ-
ΣΤΑ Χ. ΜΠΟΝΟΒΑ

— Επίσης η Αντιγόνη Κανού-
ρα έκανε την ανακομιδή των
οστών του γιου της ΑΠΟΣΤΟΛΗ
Ν. ΚΑΝΟΥΡΑ που πέθανε προ
πενταετίας, πάνω στο άνθος της
ηλικίας του.

Ο Πανάγαθος Θεός ζήτηψε
τα νιάτα του και μας τον πήρε
κοντά του.

Μα πιο πολύ θλίψη και πίκρα
στην Αντιγόνη μας που ο χρό-
νος είναι ανίκανος να τα απαλύ-
νει.

Μ.Γ.Κ.

Θάνατοι

— Πέθανε στις 2/6 η χωριανή
μας ΕΛΙΣΑΒΕΤ Α. ΛΙΩΤΟΥ σύζυ-
γος του ταλαιπωρημένου και
άτυχου Τέλη μας. Εκδηύθη την
επομένη στην Αθήνα.

Στους οικείους της θερμά
συλλυπητήρια.

Μ.Γ.Κ.

ΒΙΤΣΑ

Θάνατοι

— Στις 18 Ιουνίου πέθανε
στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα η
χωριανή μας **Βαρβάρα Π. Βασ-
δέκη** και κηδεύτηκε την επομένη
στο χωριό της.

Στα παιδιά της, στ' αδελφια
της και λοιπούς συγγενείς, εκ-
φράζουμε τα βαθύτατα συλλυ-
πητήρια μας.

Φ.Β.

Στο Στάθη κι όλους τους δι-
κόους της και τα δικά μας συλλυ-
πητήρια.

Β.Τ. - «Το Ζαγόρι μας»

ΔΙΛΟΦΟ

Θάνατοι

— Πέθανε το Μάιο σε ηλικία
70 χρόνων και κηδεύτηκε στο
χωριό του ο **Κώστας Βλάχος**.

Στους οικείους θερμά συλλυ-
πητήρια

«Το Ζαγόρι μας»

ΔΟΛΙΑΝΗ

Θάνατοι

— Πέθανε στις 6 του Ιουνίου
στη Δόλιανη Ζαγοριού, πλήρης
ημερών η **Αλεξάνδρα Λωλιδή**.

Στους οικείους και συγγενείς
θερμά συλλυπητήρια

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΛΑΤΗ

Γάμοι

— Στον ιερό ναό Κοιμήσεως
Θεοτόκου Ωραιοκάστρου
Θεσ/νίκης τελέστηκαν την Κυ-
ριακή 1η Ιουνίου 2003 οι γάμοι
του **Γιάννη Καραγκιόζη** και της
συμπατριώτισσας μας από την
Ελάτη **Ιφιγένειας Κων. Θεοδώ-
ρου** καθηγήτριας.

Στους νεονύμφους ευχόμε-
στε να ζήσουν ευτυχιμένοι και
στα γονείς τους να τους χαί-
ρονται.

«Το Ζαγόρι μας»

Θάνατοι

— Στις 16 Μαΐου 2003 απε-
βίωσε στην Αθήνα ο συμπατριώ-
της μας **ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΙΣΠΙΡΗΣ** του
Νικολάου και η κηδεία του έγινε
την επομένη στην γενέτειρά του
στην Ελάτη όπου και ετάφη.

Στους οικείους του και γνω-
στούς συγγενείς εκφράζουμε τα
θερμά μας και ειλικρινή συλλυ-
πητήρια.

Ο Φυσιολατρικός και Εξωφρι-
στικός Σύλλογος Ελατινών

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Γεννήσεις

— Στις 26 Φεβρουαρίου 2003
γεννήθηκε στα Γιάννενα ο πρω-
τότοκος γιος του **Χρήστου**
Γκούγιαννου και της **Ξανθής**
Τσαϊκού. Ευχόμαστε να είναι γε-
ρός και στους γονείς του να τον
χαίρονται. Ιδιαίτερα στη γιαγιά
του Ευσταθία να ζήσει και να τον
χαρεί και γαμπρό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της
Ένωσης Αποδημών Αθηνών

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ

Θάνατοι

— Στα μέσα του περασμένου
Μάη πέθανε και κηδεύτηκε στα
Μέγαρα όπου διέμενε η **Ευγενία**
Γαλανοπούλου-Σκούφη σε ηλι-
κία 80 ετών.

Στα παιδιά της τ' αδέρφια της
κι όλους τους συγγενείς της, τα
θερμά συλλυπητήρια μας.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ

Θάνατοι

— Μια συμπαθητική παρου-
σία, η καλουνάτη, γλυκομίλη-
τη, φιλότιμη, εργασιομανής,
χρυσόχερα **Βασιλεία**, το γένος
Αριστοκλή Ζήμου, μέσα Μαγιά
του 2003, απεφάσισε να επισκε-
φτεί την εκκλησία του Προφήτη
Ηλία στο Μαυροβούνι, στο σπίτι
της το πατρικό, τους λιγοστούς
εναπομείναντες εκεί συγχωρια-
νούς της. Την επομένη γυρίζο-
ντας στα Γιάννενα, όπου έμενε,
σε ηλικία 78 χρόνων, έφυγε για
το ατέλειωτο ταξίδι, χωρίς γυρι-
σμό. Κυρία Βασιλεία, αιώνια ας
είναι η μνήμη σου, ανάλαφρο το
χόμα που σε σκεπάζει!

Στον άνδρα της, παιδιά, εγ-
γόνια και λοιπούς συγγενείς της
θερμά συλλυπητήρια!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Θάνατοι

— Την ημέρα της Πεντηκο-
στής κηδεύτηκε σεμνοπρεπώς
στο Μονοδένδρι από τον Ιερό
Ναό Αγίου Αθανασίου η καλή γε-
ρόντισσα **Σοφία Αντωνίου Ρά-
πη**.

Στα παιδιά της, τα εγγόνια
της και λοιπούς συγγενείς τα
θερμά μας συλλυπητήρια.

Σ.Θ.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Αρραβώνες

— Η **Άρτεμις**, η καλή μας γει-
τονοπούλα, κόρη της πολυτε-
κνης οικογένειας του **Αθανάσι-
ου** και της **Καλυψούς Μπίτου**,
αρραβωνιάστηκε με τον εκλεκτό
της καρδιάς της **Δημήτριο Παπ-
π** από τα Ιωάννενα.

Ευχόμαστε στην Άρτεμι από
την ψυχή μας να ευτυχίσει και

να ικανοποιήσει όλες τις επιθυ-
μίες της.

Οικογένειες: Δημητρίου Γκέ-
κη, Σοφίας Γκέκη, Απόστολου
Γκέκη

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Γεννήσεις

— Το ζεύγος **Σωτήρη Τσου-
μάνη** και **Βαγγελιώς Αθανασίου**
στις 29 Απριλίου του 2003 έφεραν
στον κόσμο ένα υγιέστατο κορι-
τσάκι.

Να τους ζήσει! Να φυλαχθεί
με γονέους και να ρθούνε και άλ-
λα παιδάκια!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

— Ο **Νίκος Κώστας** και η **Αλε-
ξάνδρα Μπαλατσού** απέκτησαν
ένα χαριτωμένο κοριτσάκι, το
 τρίτο παιδί της οικογένειας.
Τους ευχόμαστε να τους ζήσει!

— Ο **Κώστας Καραβασιλής**
και η **Τζένη Σουλτάνη** απέκτη-
σαν το τέταρτο παιδί της οικογέ-
νειας, ένα χαριτωμένο κοριτσά-
κι. Να τους ζήσει!

Βαπτίσεις

— Στην ξαδέρφη μας **Ρία**
Κραγκοπούλου και στο σύζυγό
της **Φώτη Παπασταύρου** που βά-
πτισαν τον πρωτότοκο γιο τους
και του χάρισαν το όνομα Ναπο-
λέων ευχόμεστε ολόψυχα να
τους ζήσει.

Φαίδρα και Ευγενία Τσαβαλιά

Γάμοι

— Δυο δίδυμα παιδιά από το
χωριό μας, ο **Κώστας** και ο **Γιώρ-
γος Δούβαλης** αποφάσισαν να
ακολουθήσουν κοινή πορεία και
στην προσωπική τους ζωή όπως
και στην επαγγελματική τους.
Στις 3 Μαΐου 2003 παντρεύτηκαν
τις εκλεκτές της καρδιάς τους. Ο
Κώστας τη **Ζωή Πασκώνη** και ο
Γιώργος τη **Γιάννα Γκότση**. Να
ζήσουν και βίον ανθοσπάρτον!

Φαίδρα Τσαβαλιά

Θάνατοι

— Στις 22 Μαρτίου 2003 πέ-
θανε ο **Χριστόφορος Τάγκας**.
Στους συγγενείς του τα θερ-
μά μας συλλυπητήρια.

— Στις 26 Απριλίου 2003 πέ-
θανε αναπάντεχα ο Κώστας
Τσομπάνης στα Γιάννενα όπου
και διέμενε. Η κηδεία του έγινε
στο χωριό μας.

Τα βαθύτατα συλλυπητήρια
στις συγγενείς του.

— Στις 16 Ιουνίου 2003, ανή-
μερα του Αγίου Πνεύματος,
έφυγε από κοντά μας ο **Χρήστος**
Δούβαλης. Υπήρξε εργατικός,
καλουνάτος και διαθέτει μια ευ-
γένεια ψυχής που τον έκανε συμ-
παθέστατο και αγαπητό σε
όλους. Στους συγγενείς του τα
θερμά μας συλλυπητήρια.

Φαίδρα Τσαβαλιά

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

Για την ανακαίνιση της Κεντρικής Εκκλησίας Κοιμήσεως Θεοτόκου Αρίστης, οι παρακάτω οικογένειες εις μνήμη **Μιχαήλ Χατζηγιάννη**, αντί στεφάνου προσέφεραν τα παρακάτω ποσά:

- Κων/νου Χατζηγιάννη 150
- Ευανθίας Δ. Στέφα 100
- Μιράντας Κατσουλίδη 100
- Αυριλίας Ζαΐμη 80
- Λάμπρου και Αικατερίνης Βούζα 50
- Αλέξανδρου Δρόσου 50
- Θάλειας Μάσχα 50
- Κων/νου Πανταζή 50
- Φίλιππα και Ανίκας Παπανικολάου 50
- Κων/νου Σιαμοπούλου 50
- Γεωργίου Τσουμάνη 50
- Πέτρου Τζουριάδη 50
- Κούλη Χριστοδούλου 50
- Κων/νου Κωστούλα 40
- Τσελέπη 40
- Παύλου Γέπη 30
- Ιωάννη Κλούμπα 30
- Γεωργίου Παναρέτου 30
- Βασιλείου Σκαμνέλου 30
- Βασιλείου Τσέμπα 30
- Αλεξ. Φαρμάκη και Φ. Κοντονάριου 30
- Τζιόβα Βασίλη 30
- Κων/νου Μίζη 20
- Χρήστου Ράγγου 20

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αρίστης, ευχαριστεί θερμότατα.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Για μια ακόμη φορά η χωριανή μας Αγγαία Λευτεριώτου-Βολογιαννίδη εκτιμώντας τις προσπάθειες που κάναμε, ως Διοικητικό Συμβούλιο των αποδήμων Ελαφοτοπιτών Αθήνας, για την διατήρηση της παράδοσης και την συντήρηση των εκκλησιών του χωριού μας, μας διέθεσε τα παρακάτω ποσά:

- 600 ευρώ για τις ανάγκες επιτυχούς διοργάνωσης του τριήμερου παραδοσιακού μας πανηγυριού στις 6-8 Αυγούστου στο χωριό μας Ελαφότοπο
- 300 ευρώ για την επικείμενη τοπογραφική-αρχιτεκτονική και οικονομοτεχνική μελέτη της εκκλησίας της Παναγίας, εις μνήμη των προσφιλών της νεκρών.
- 300 ευρώ, μέσω της Ενώσεώς μας, για την Εκκλησιαστική Επιτροπή του ιερού ναού Αγίου Νικολάου, για έργα συντήρησης, εις μνήμην των προσφιλών της νεκρών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο την ευχαριστεί για μια ακόμη φορά.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Οι παρακάτω χωριανοί προσέφεραν τα παρακάτω ποσά στην προσπάθεια που γίνεται για τη συντήρηση εκκλησιών και ξωκλησιών του χωριού στη μνήμη των αγαπημένων τους

- Μητσιμάρης Φίλιππος του Νικολάου 30 ευρώ στη μνήμη των γονέων του.
- Τσιμής Γιώργος 20 ευρώ στη μνήμη των παππούδων του.
- Παναγιωτακόπουλος Κων/νος 50 ευρώ στη μνήμη των γονέων του.
- Καλύβα Ερμιόνη πρεσβυτέρα 50 ευρώ στη μνήμη του συζύγου της Ιερέα Δημητρίου.

- Τζαφέρη Ελισάβετ 50 ευρώ στη μνήμη του συζύγου της Σόλωνα.
- Παπαδοπούλου Αγνή 20 ευρώ
- Κογιάννη Γεωργία 50 ευρώ

Για το εξωκλήσι του Αγ. Κωνσταντίνου

- Πεζοδρόμος Ιωάννης του Κων/νου 50 ευρώ
- Μπλανάς Κων/νος και Μπλανάς Νικόλαος 50 ευρώ
- Παπαδόπουλος Κων/νος και Παπαδοπούλου Ευφροσύνη 40 ευρώ

Ο Άγιος βοήθεια τους και αιωνία η μνήμη των νεκρών τους. Η εκκλησιαστική επιτροπή τους ευχαριστεί.

ΕΝΟΡΙΑ

ΑΓΙΟΥΒΛΑΣΙΟΥΠΑΠΙΓΚΟΥ

Πάπιγκο, Μάιος 2003

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλούνται θερμά, όσοι εκ των πιστών ενοριτών και φίλων έχουν την καλή πρόθεση να συμβάλλουν στην ευπρέπεια και καλή λειτουργία των Εκκλησιών του χωριού μας, να έρχονται σε συνεννόηση με την Εκκλησιαστική Επιτροπή ούτως ώστε η επιθυμία τους να πραγματοποιηθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Αν κάποιος έχει την επιθυμία να τηρηθεί η ανωνυμία τους, να είναι βέβαιοι ότι θα υπάρχει απόλυτη εχεμύθεια.

Με εκτίμηση
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

30 Ευρώ

Βαρζώκα Γεωργία
Λούπα-Σιακά Γαλάτεια

20 Ευρώ

Ένωση Αποφοίτων Ριζαρείου
Εκκλ. Σχολής
Κωλέτας Γεώργιος
Ματσόπουλος Κων/νος
Τσαλιαμάνης Μιχαήλ
Τσιαντή Χρυσούλα

15 Ευρώ

Καμπίτσης Γιώργος
Μασούρας Ιωάννης

10 Ευρώ

Βαζάκας Αλέξανδρος
Βαζάκας Κων/νος
Εμμανουηλίδης Αχιλλέας

Ζαΐμης Χρυσόστομος
Ζαροπούλου Αικατερίνη
Λαδιάς Γεώργιος
Μασούρας Κων/νος
Μπενετάτου Ήβη
Μπουκουβάλα Ιωάννα
Ντακαφέλης Ιωάννης
Ντάγκας Ευθύμιος
Ορειβατικός Σύλλογος
Παπιγκού
Παναγιωτόπουλος Κων/νος
Παπαζογλου Κων/νος
Παπανικολάου Άννα
Πανταζής Λεωνίδα
Πρίτσου Βικτωρία
Τζαμπούρας Νικόλαος
Τόμος Δημήτριος
Τσόντας Ηλίας
Τσούκαλη Ελευθερία
Χριστοδούλου Δημήτριος

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΕΙΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ
Μέλος

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 265 10 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΛΗΣ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 265 10 20544 - 265 10 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η οικογένεια **Εμμανουηλίδης Αχιλλέα** στη μνήμη του αγαπητού **Βύρωνα Βαρζώκα** 60 ευρώ.

— Στη μνήμη του πατέρα τους **Ιωάννη Πισιπή** τα παιδιά του **Όλγα - Γεώργιος - Νίκος - Κυριακή** κατέθεσαν στο περιοδικό μας το χρηματικό ποσό των πενήντα (50) ευρώ για ενίσχυση του σκοπού του.

— **Ελένη και Αθηνά Τσολάκη** και **Βελισσαρία Φίτσιου**, αντί στεφάνου εις μνήμην **Βύρωνα Βαρζώκα** 30 ευρώ.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» ευχαριστεί θερμότατα

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στο γραφείο της ΙΛΕΖ, διατίθεται αντί 20 ευρώ το πρόσφατο εκδοθέν βιβλίο του συμπατριώτη μας Βασίλη Αρχιμανδρίτη με τίτλο «ΠΟΡΕΙΑ ΓΕΝΝΑΙΩΝ» που αναφέρεται στην Εποποιία του 1940.